

The Shadow

Of Heavenly Things

ELILI YA MAKAMBO YA LOKOLA, .
Ekomamaki na Randolph Dunn
TABERNACLE YA LIBOSO NA YA MIBALE.
Ekomamaki na Joseph Pittman

Elili ya Makambo ya Lola

Maloba ya ebandeli

'Aadaam (liloba ya Liebele mpo na moto) ekelamaki na elilingi to lolenge ya Nzambe mpe eumelaki na boyengebene na boumeli ya eleko moko oyo eyebani te. Na tango wana liwa ya nzoto mpe ya molimo ya moto ezalaki te. Sima ya création ya Adam Nzambe atie ye na Edene kopesa ye au moins 3 instructions.

1. Zalá kobota mpe kokóla [kobota].
2. Bobatela mpe bomba elanga [mosala].
3. Kolia mbuma ya nzete ya boyebi malamumu mpe mabe te [tosa].

Ezali na likambo moko te oyo emonisi ete Adama ná Eva baboyaki kobota to kobatela elanga. Nzokande, ntango bamekami na Satana baponaki kotika mposa na bango ya kozala na bwanya lokola Nzambe mpe kotosa te na koliaka mbuma ya nzete oyo epekisami. Bazalaki lisusu na boyokani ya sembo na Nzambe te. Yango wana, liwa ya mosuni mpe ya elimo ekotaki na bomoi na bango mpe na mokili oyo ekelamaki. Nzambe asundolaki bango te kasi abandaki mwango na Ye mpo na kosikola mpe koyokanisa bato. Bambeka na bango ya mabele, milulu mpe milulu ezalaki bilembo mpe bilili oyo ezalaki komonisa mbeka to mbeka ya masumu ya kokoka mpe ya kouwela oyo ekomonisama na Yesu ya Nazarete, Nzambe na lolenge ya Moto.

"Na yango, moto moko te asambisa bino na makambo matali bilei mpe masanga to na ntina ya feti, Sanza ya Sika, to mikolo ya Saba. Yango ezali elili ya makambo makoya, kasi bosolo ezali ya Masiya" (Bakolose 2:16).

Esakweli

Esakweli ezali nzela oyo nsango moko to mingi oyo epesameli mosakoli epesamaka na nsima epai ya basusu. Ba messages ya boye mingi mingi esangisi bofuli ya bonzambe, ndimbola, to emoniseli ya makambo oyo ekoya (cf. boyebi ya bonzambe). Nzela ya esakweli esangisi mingimingi bosololi ya mosakoli na liziba (ya bonzambe) ya bansango. Liste ya bisakweli na eleko ya Patriarche mpe ya Moize oyo etali Klisto mpe kokokisama na yango epesami na nsuka ya liteya.

Mitindo

ya

biloko

a. Motindo ya elilingi ezali ndakisa oyo ekanamaki na mokano ya Nzambe mpo na komonisa solo moko boye. Ekoki kozala: (1) moto; (2) likambo moko oyo esalemaki; (3) eloko moko; (4) ebongiseli moko; to (5) molulu moko. Mitindo emonanaka mingi na Pentateu [Genese, Exode, Levitike, Mituya mpe Deteronome] kasi ezwami, mingi te, bisika mosusu. Antitype, to kokokisama ya lolenge, ezwami mingi mingi na Kondimana ya Sika".

b. "'Type' ezali action to occurrence préfiguratif oyo événement moko, mutu to circonstance moko ekanamaki ko représenter mosusu, ekokani na yango na ba aspects mosusu, kasi avenir pe mosika. 'Antitype' ezali eloko oyo préfiguré. Lolenge ya Testament ya Kala babengaka yango pe

elili pe réalité ya Nouveau Testament oyo yango typifié babengaka yango nzoto, image express, substance to réalité."

"Mpo na kolimbola malamumu esakweli ya monoko ya masini, esengeli kozala na molimo. Motindo moko ezalaki esakweli ya antitype."

"Mpo na bokokani ya biloko mibale na makambo mosusu, moko ekoki kozala na nkombo ya mosusu. Na makambo mosusu, monoko oyo elimbolaki elili esalelamaka ntango eloko yango elingi koloba." ... "Esengeli toyeba ete lolenge mpe antitype ezali ndenge moko te. Ezali kaka na mwa makambo oyo ekokani. Lisusu, elili ezali na nse ya eloko yango. Lolenge yango ezalaki mpo na mwa ntango moko. Ekoki kozala na likoki te ya kozonga na elili nsima ya koya ya eloko yango."

"Typologie."[boyekoli mpe ndimbola ya mitindo mpe bilembo].

1. Lolenge - (Gr. tupos). Baloma 5:14 esika Paulo asakoli ete Adama "azali elilingi, elilingi, elembo, elilingi, motindo (tupos) ya ye oyo asengelaki koya"; elingi koloba, Klisto.

2. Elili (Gr. Skia) oyo azali na bomoi. Bakolose 2:17, balobaka ete biloko mosusu ya ebongiseli ya Moize ezali "elili ya makambo oyo ekoya;" "oyo, nganga-nzambe ya Balevi, azali kosalela makambo ya lola mpo na ndakisa mpe elili (Baebele 8:5); mobeko mozali na elili ya makambo malamumu oyo ezali koya--elilingi mpenza ya makambo te (Baebele 10:1).

3. Kopi, ndakisa, motindo (Gr. Hupodeigma) mpe esalelami elongo na "elili" na Baebele 8:5 (tala Baebele 9:23).

4. Lisese, elembo, elilingi, elilingi, lolenge (Gr. parabole). Baebele 9:9, epai kuna biloko mosusu ya Tabernakle ezali "elilingi mpo na ntango ya lelo." "Akanisaki ete Nzambe akoki kutu kosekwa ye uta na bakufi, uta na yango, na ndenge ya elilingi, azwaki ye lisusu (Baebele 11:19).

5. Antitype, bokokani ya solo, ezali elilingi, ekokani, motindo, kopi, elilingi (Gr. antitupon, ebongolami "bililingi" to "motindo" na Baebele 9:24, mpe "lokola elilingi" to "bokokani ya solo" na 1 Petelo 3:21.

"Mitindo mitongami na lisolo ya solo; bato, bisika, makambo, babiro, misala, bibongiseli, mpe bongo na bongo, Nzambe aponama na nko mpo na komibongisa mpo na koya ya ebongiseli ya boklisto. Lolenge yango esalemaki na Nzambe mpo na kotala liboso kokokisama na yango na Kondimana ya Sika."

Eleko ya Patriarcal

Lisolo oyo elandi na ntina ya Mitindo mpe Elili na eleko ya Patriarcal ezwami na site internet ya internet feedingonchrist.com/old-testament-personal-types-and-shadows-of-christ. Ezali makanisi mpe bandimbola ya moto ye moko ya Nicholas T. Batzig ya Lingomba ya Presbytérien ya Nouveau Covenant na Richmond Hill, Ga. Lokola makanisi mpe bandimbola nyonso, epemamaki te mpe ekoki kozala na ntina to te. Ezali likambo ya batangi ete básala makanisi na

bango moko mpe báboya to bándima yango. Thebiblewayonline.com elakisaka likanisi moko te na oyo etali bandimbola mpe makanisi na ye.

Balobaka polele ete Adama azalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki momonisi ya bato (Rom. 5:12). Paulo abimisi moko ya banzela ya liboso oyo azalaki ndakisa ya Klisto na Baloma 5:12-21. Bokonzi ya fédéral ya Adama —elongo na ngambo, kanyaka mpe liwa oyo bozangi botosi na ye ememaki na bato banso —ekeseni na bokambi ya fédéral ya Klisto, mpe bolongisami oyo elandaki ya bandimi na nzela ya botosi na Ye mpe liwa ya kozwa esika na ye. Adama amonani mpe lokola elilingi ya Klisto na 1 Bakolinti 15 esika wapi nzoto na ye ya mabele ekeseni na nzoto ya kosekwa ya Klisto oyo akumisami mpe bato na Ye. Na bisika oyo mibale bokokani mpe bokeseni ezali na lolenge.

Abeleelakisami lokola elilingi ya Klisto na ndenge azalaki moto ya liboso oyo anyokwamaki mpo na boyengebene (Mat. 23:34-35). Bonguna oyo Kaina alakisaki ndeko na ye ezalaki nsukansuka mpo na Nzambe. Charles Spurgeon alobaki, Soki Kaina akokaki kozwa na zolo ya Nzambe alingaki kosala bongo. Oyo ezali mpenza oyo bato basalaki na kobaka Klisto na ekulusu. Abele akufaki mpo azalaki kosambela Nzambe na ndenge oyo ebongi. Yesu akufaki mpo ete azalaki ntango nyonso kosala mokano ya Tata na Ye na Lola. Abele azalaki martiru ya liboso. Yesu azali martiru anti-typique. Mokomi ya Baebele ayebisi biso ete "makila ya Yesu ezali koloba makambo malamukoleka oyo ya Abele" (Ebr. 11:4; 12:24). Lokola ezalaki mpo na Adama, ndenge moko mpe Abele azalaki elilingi ya Klisto na ndenge ya kokokanisa mpe kokesana. Bakokanisi ye na Klisto na ndenge abomamaki martiru mpo na boyengebene; akeseni na Klisto na ndenge makila na ye egangaki mpo na kozongisa mabe nzokande makila ya Klisto ezali koganga mpo na kosenga mawa.

Setiazalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki "momboto" ya mwasi oyo-lokola nkombo na ye ezali kopusana penepene na ye- "aponamaki/atiamaki/atiamaki" na esika ya Abele. Nkolo na biso Yesu Klisto azali "Momboto ya mwasi" na ndimbola ya kokokisama ya suka ya elaka ya Genese 3:15. Sete azalaki kaka litambe ya momesano na kokokisama ya elaka ya Boyokani ya kotinda "Mosikoli-Momboto." Awa ezali na ntina mingi mpo na biso koyeba etinda ya kolimbola oyo ezali kotambwisa ntango tozali koyekola Kondimana ya Kala. Lokola emoniseli ya Nzambe ezali na boyokani ya biologique na elaka ya yambo ya mosikoli (Gen. 3:15), mpe lokola elaka wana ya yambo esengelaki kokokisama na "mwasi" oyo abotaki mwana mobali, nkola nyonso oyo elandaki uta Adama mpe Eva liboso esengelaki kotala na elikya kokokisama ya elaka ya bosikoli. Tomoni yango na Eva kopesa nkombo ya Kaina. Toyebisami na Genese 4:1, "Sikoyo Adama ayebaki Eva mwasi na ye, mpe azwaki zemi mpe abotaki Kaina, mpe alobaki ete: 'Nazwi mobali epai ya Nkolo.'" Na kondima, Eva azalaki na elikya ete Nzambe akokisaki elaka na Ye ya kopesa ye Mosikoli, atako eloko moko te ekokaki kozala mosika koleka bosolo. Kozela ya Mosikoli ekangami lisusu na botiami ya molongo ya boyokani oyo Klisto alingaki kouta. Sete ateleme na motó ya molongo wana ya kondimana.

Enokaazalaki elilingi ya Klisto na ndenge "atambolaki elongo na Nzambe mpe azalaki te." Enoka azalaki ndakisa ya bosembo ya kokamwa. Na komema ye na lola na nzoto, amonisaki liboso bomati na nzoto ya Klisto oyo "atambolaki elongo na Nzambe mpe azalaki te." Komata na nzoto

ya Enoka ezali komonisa liboso lisekwa mpe komata ya Yesu —lokola mpe lisekwa ya nzoto ya baoyo nyonso basangani na Klisto na nzela ya kondima.

Noaazalaki elilingi ya Klisto na ndenge asalaki lokola lolenge moko ya “Adama ya mibale;” azalaki te “Moto ya mibale,” to “Adama ya Nsuka,” kasi azalaki elilingi ya Oyo akoya. Kaka ndenge Nzambe apesaki Adam ba mandats ya création po abota pe a se multiplier ndenge moko apesaki Noa ba mandats ya re-création. Nkolo apesaki Adam malako na ntina ya nini akokaki kolia. Bobele bongongo mpe Noa azwaki malako na ntina na bilei. Noa akozala typiquement représentant fédéral ya humanité ya sika. Yesu azali mokonzi ya fédéral ya bomoto ya sika. Nkombo ya Noa elimbolaki “kopema.” Tata na ye apesaki ye nkombo "Kopema," alobi: "Oyo akopesa biso bopemi na mabele oyo Nkolo Nzambe alakelaki mabe." Noa amemaki bopemi kaka na ndimbola ya momesano ntango alongwaki na Masuwa elongo na libota na ye mpo na kofanda na ekelamu ya sika ya momesano. Kasi Klisto, Noa monene, apesi mpenza bopemi na milimo ya mibali mpe basi (Mat. 11:25-30). Klisto ye moko asili kobatela ekelamu ya sika na nzela ya liwa mpe lisekwa na Ye. Nkolo abatelaki bato nsima ya mpela mpo na kokokisa elaka na ye (Gen. 3:15) ya kotinda "momboto" ya mwasi mpo na konyata motó ya Nyoka. Abatelaki mpe Noa na Sanduku mpo ete Mosikoli azalaki na loketo na ye-na koloba boye (Luka 3:23, 35-37). Lokola Masiya ayaki naino te, Nzambe alingaki kozala sembo te na elaka na Ye soki abebisaki mokili mobimba. Atikaki batikali mpo ete bato bakoka kokola, mpe ete Klisto akoka koya mpe asikola ebele ya bato mpo na motango monene. Atako mpela ezalaki bosambisi na mabe ya mokili oyo ekweyaki, ekokaki ata moke te kolongola mabe wana na mitema ya bato, kaka mosala ya kobikisa ya Klisto ekokaki kosala yango. Nzambe alakaki ete akobebisa mokili ata moke te na lolenge oyo asalaki yango mpo na ntina moko mpenza oyo abebisaki yango na esika ya liboso (Gen. 6:5-7; 8:20-22). Na mokuse, bomoto ya Klisto ezalaki na kati ya Masuwa na loketo ya Noa, mpe nyonso oyo ezalaki na Masuwa elongo na Noa esengelaki kosalelama na mwango ya bosikoli oyo ezalaki kofungwama.

Mosalaazalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki monyokwami ya sembo. Yobo akutanaki na kokitisa mpe kotombolama oyo emoni ete ezali antitype na mpasi mpe nkembo ya Mosikoli. Yobo amekaki na Nzambe ntango amekamaki na zabolo. Yesu amekamaki na Nzambe tango amekamaki na zabolo. Kaka ndenge Nzambe alingaki bolamu pona Yobo na nzela ya ba pasi na ye (Yobo 42:12), ndenge moko alingaki bolamu pona Klisto na nzela ya ba pasi na ye. Yesu azali moyengebene monyokwami oyo azali kolakisa bosembo ya Nzambe

Melekisedekeazalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki Mokonzi/Nganga-Nzambe oyo apambolaki Abraham. Moto moko te na Kondimana ya Kala azali kosala na biro nyonso mibale. Yesu azali Profeta, Nganga mpe Mokonzi ya lingomba na Ye. Melekisedeke amonisaki Ye na misala mibale kati na misala misato (Zak. 6:12-13). Azalaki "Mokonzi ya Bosembo" mpe "Mokonzi ya Nganga-nzambe." Yesu azali Mokonzi oyo kati na ye "boyengebene mpe kimia epesaka bisous" na ekulusu (Nz. 85:10). Lokola Melekisedeke liboso na Ye, Yesu azalaki na “ebandeli ya mikolo te, mpe nsuka ya bomoi te.” Azali Nganga-nzambe ya seko oyo Melekisedeke alakisaki ye. Azalaki ata moke te mpe akozala mokolo moko te, azwaki esika na ye lokola Nganga Monene ya Eklezia.

Abrahamazalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki mopaya mpe mopaya oyo azalaki ndakisa. Lokola Mosikoli, Ye na mosala "azalaki na esika ya kotia motó na ye te." Lokola azalaki mokonzi

ya fédéral ya Boyokani, azalaki mpe tata ya bikólo mingi. Yesu azali "Tata ya seko" (Yisaya 8:18, 9:6; Nzembo 45:16; Baebele 2:13) ya bandimi oyo na ndenge ya fédéral bamonisaki bato na Ye uta na minoko nyonso, mabota nyonso, ekolo mpe minoko nyonso. Balobaka ete bilaka oyo ezali na Makomami esalemaki epai ya "Abraham mpe Momboto na ye...oyo azali Klisto." Bilaka binso bipesamaki na Abrahama bipesamaki na Ye lokola momonisi ya momesano ya Boyokani ya Ngolu. Na nsuka, basalaki bango na, mpe bakokisamaki na, Yesu Klisto.

Yisaka azalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki "mwana ya Abalayama" oyo alakamaki. Bilaka ya Nzambe epesamaki directement na Abraham na oyo etali mwana na Ye (bana na ye). Bipayi nionso na NT tozali koteyama que Yesu azali mwana ya solo oyo alakamaki ya Abraham. Nzokande, na likabo ya ebandeli ya elaka, Yisaka azalaki mwana oyo alakamaki na makanisi. Mbotama mpe bomoi ya Yisaka ezali mpe elilingi ya Mosikoli. Kaka ndenge kobotama ya Yisaka eutaki na nguya oyo eleki mayele ya Nzambe, ezalaki mpe bongo mpo na Yesu. Yisaka amonisaki Mosikoli na ndenge azali se moko mbeka mosusu ya moto oyo Nzambe atindaki, mpe-atako Nzambe apekisaki Abraham aleka na mbeka ya Yisaka-balobaka ete akufaki mpe asekwaki "na ndenge ya elilingi" (Baebele 11:19). Yesu, mwana ya solo mpe monene ya Abraham, apesamaki mbeka, asekwaki mpe azongaki epai ya Tata na Ye.

Yakobo azalaki elilingi ya Klisto na ndenge azalaki moponami oyo Nzambe apesaki nkombo 'Yisraele'. Liboso ete Yisalaele ezala ekolo, Ye azalaki moto. Yango ezali na ntina mpamba te Yesu amonisami lokola Yisalaele ya solo kati na Baevanzile. Le fait que kombo "Israel" epesami liboso na mutu emonisaka que anti-typique Israël alingaki azala mutu. Ya Yakobo abotaki lingomba-ekolo; Yesu aboti lingomba na Ye. Yesu azali "Moponami" ya Nzambe (Is. 42:1). Azali "moto ya suka ya Israël" mpe momonisi ya Israël ya solo.

Yozefe azalaki elilingi ya Klisto na ndenge anyokwamaki na kozanga bosembo mpe na nsima atombolamaki mpo na kobikisa bandeko na ye. Koleka na molongo ya liwa mpe lisekwa, Yozefe amonisaki "bampasi ya Klisto mpe nkembo oyo ekolanda" (1 Petelo 1:10-11). Bandeko na ye bayokaki zuwa mpe bayinaki ye, anyokwamaki na maboko na bango mpe atombolamaki tii na esika ya bokonzi likoló ya ekólo oyo eleki nguya na mokili. Yesu, Yozefe monene, alulamaki mpe ayinamaki na bato ya mboka na Ye mpe bandeko na Ye, abomamaki na bango mpe nsima atombolamaki kino na esika ya likolo koleka ya nguya mpe lokumu mpo na kobikisa mokili na koleisaka bango na bisika ya bozwi ya biloko ya kolya ya lola. feedingonchrist.com/testamente-ya-kala-lolenge-ya-moto-mpe-elili-ya-Klisto

Eleko ya Mosaique

Mibu nsima ya liwa ya Yozefe Nzambe asekwisaki Moize mpo na kobikisa bato na Ye na bowumbu ya Ezipito. Nsima ya kokatisa Mbu Motane, balongolamaki na boombo. Na nsima, Nzambe na nzela ya Moize asalaki kondimana elongo na baombo wana ya kala. Mbala mingi babengaka kondimana yango lokola "Mibeko ya Moize." Nzambe apesaki mpe Moize myango ya sikisiki mpo na kotonga tabernakle mpe biloko oyo ezali na kati. Nsima ya bosilisi na yango Nzambe akoti na Esika eleki Bosantu. Na tina ya kozanga kondima, bato oyo toyebani na biso na kombo ya Bana

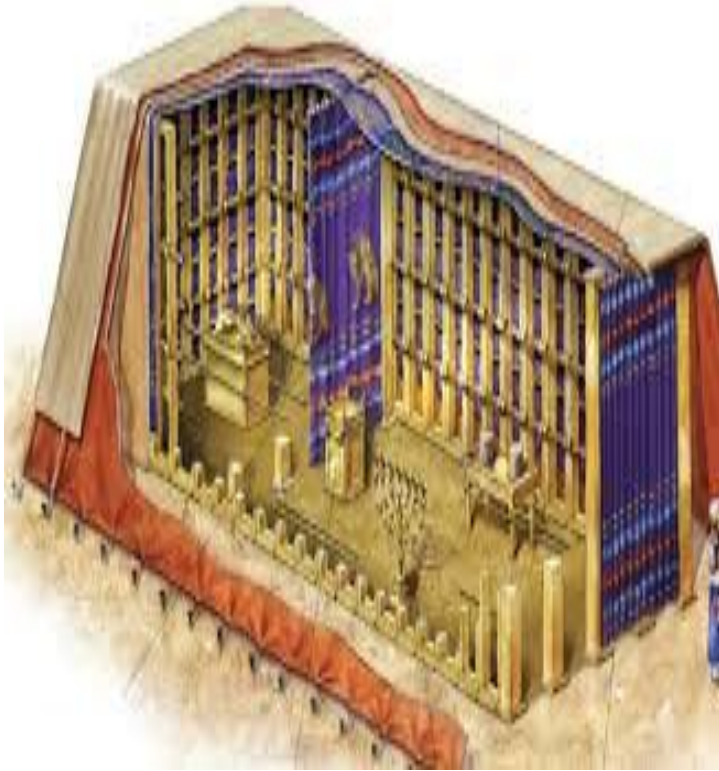
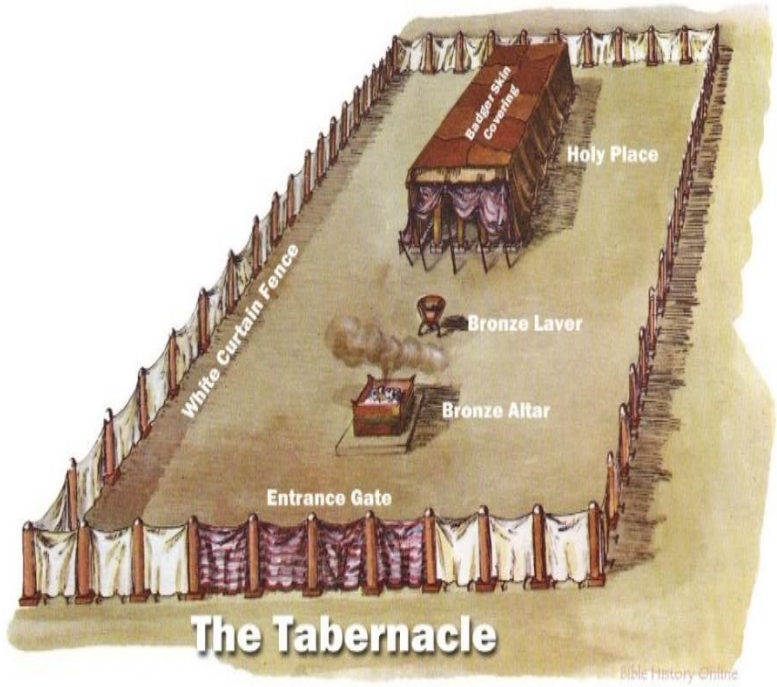
ya Israel bayengayenga mbula 40 yambo bapesa bango nzela ya kokota na mboka oyo Nzambe alakaki Abraham, Yisaka na Yakobo.

Na bofuli Moize mpe bakomi mosusu bakomaki lisolo na bango tobengi Kondimana ya Kala. Ezali kozipa eleko kobanda na bozalisi kino "kaka na tango esengeli" mpo Nzambe abimisa mpe apesa bolimbisi ya masumu (lobiko) na mbeka ya bomikabi ya Yesu ya Nazarete.

Na elikya, bilili oyo elandi ekosalisa yo na kososola bandimbola ya Joseph Pitman ye moko na ntina ya mitindo mpe bilili. Buku BibleWay Publishing emonisaka likanisi moko te mpo na bosikisiki ya likanisi na ye.

1. Ya liboso emonisi ete Bayisraele batyaki kaa na mabota zingazinga ya Tabernakle.
2. Ya mibale ezali kolakisa mbeka ya kotumba na etumbelo mpe bozali ya Nzambe oyo ezali kokita na Esika eleki Bosantu epai Arc ya Boyokani mpe Kiti ya Mawa ezalaki kofanda.
3. Ya misato ezali elilingi oyo ekatamaki oyo ezali kolakisa ndenge oyo ezali mpe makambo oyo ezali na kati ya Esika Mosantu mpe Mosantu-Mosantu, Mosantu ya Basantu.
4. Ya minei ezali likanisi ya moyemi mpo na makambo oyo ezali na tabernakle

ELILI YA MAKAMBO YA LOKOLA, TO TABERNACLE YA LIBOSO PE YA MIBALE.

NA JOSEPH PITTMAN NA MOBALI.

"Esengeli kozala na yango epai ya Mokomi, Airlie Avenue, Armadale, to na Austral Publishing Co., 528 Elizabeth-street, Melbourne. Matomba ya mosala oyo ekopesama na Armadale Rescue Home. 1893. Pittman, Joseph."

Elili ya Biloko ya Lola, to Tabernakle ya Yambo mpe ya Mibale. Melbourne: Austral Publishing Company, 1893. Makomi ya elektroniki mapesamaki na Colvil Smith. Bobongoli ya HTML na Ernie Stefanik. 15 Augústo 1999"

Mikapo

Maloba ya ebandeli mpe Maloba ya ebandeli

Mokapo ya I: Elili mpe Eloko

Mokapo ya II: Moize-Klisto

Mokapo III: Bato ya mosala oyo bapemamaki

Mokapo IV: Biloko ya kosalela

Mokapo V: Esambiselo

Mokapo VI: Bobongisi

Mokapo VII: Bozipi

Mokapo VIII: Etumbelo ya motako

Mokapo ya IX: Laver

Mokapo X: Bonganzambe

Mokapo XI: Esika Mosantu

Mokapo ya XII: Mesa ya Mampa ya Shew-Bread

Mokapo ya XIII: Etumbelo ya mpaka ya malasi

Mokapo XIV: Esika Mosantu ya Bosantu

Mokapo XV: Nganga Monene

Mokapo ya XVI: Bosukisi

LILLOBA YA EBANDELI

NTINDA ya mwa mokanda yango ekomamaki eleki sikoyo mbula mwambe. Na koya na colonie ya Victoria ezalaki intention na ngai na tango wana ya kobimisa yango; kasi kokuta Bro. Mwa libanga ya motuya ya Maston ya traité moko oyo elobeli likambo moko oyo esilá kozala na elanga, natyaki maniskri yango mosika. Kasi kokanisaka na ntina ya banzela ya kosalisa Ndako na biso ya Kobikisa eyei na makanisi na ngai ete, na eloko oyo na makanisi, nakokaki sikawa kolimbisama mpo na komema bokeli na ngai ya komikitisa na pole. Na oyo etali kotuna Bro. Maston, na bonene na ye ya momesano, nokinoki atyaki makanisi na ngai na bopemi mpo na bobangi nyonso ya kowelana; mpe alendisaki ngai nakende kosala bapanzi-nsango, mpamba te elanga yango etalelamaki mobimba ata moke te. Mpe sikawa nasengeli kaka koloba ete soki milende oyo emonisami na ndenge moko boye ete ezali na litomba mpo na motángi na ngai ya motema sembo, nakofutama mingi koleka, soki na kopesaka ye longonya na yango epai ya basusu, botekisi na yango ebakisami, mpe bongo Ndako ya Kobikisa ekozwa matomba. -- JP

INTRODUCTION.KO benda pembeni voile ya futurité ezali divine. Na ebele ya bilembeteli oyo emonisi ete Biblia nde akomaki na likoló, mbala mosusu moko na makambo oyo ekoki kondimisama mingi ezali ndenge oyo ekosalema na ndenge ya kokamwa na mikolo ezali koya. Basalelaki mayele mibale. Ya liboso, na "liloba ya solo ya esakweli," oyo Nzambe apesaki "na monoko ya basakoli na Ye basantu banda mokili ebandaki;" mpe ya mibale, na kotalela mitindo mpe bilili. Ekoki kozala polele mpo na kotya ntembe soki, na momeseno, "makambo oyo ezali koya mabwakaka bilili na yango liboso," kasi na ntembe te yango ezali solo mpo na Biblia. Ezali mingi te koloba ete ebongiseli mobimba ya boklisto esakolamaki na Makomami ya Kondimana ya Kala na nzela ya elilingi mpe esakweli. Kondimana ya Sika ezali na makambo soki 500 oyo elobeli Kondimana ya Kala. Pene na ba citations wana mobimba esalemi mpo na kopesa litatoli ya bosolo ya lingomba ya Yesu Klisto. Yango wana ezali na boyokani makasi kati na bokabwani minene mibale ya Biblia —Kondimana ya Kala mpe Kondimana ya Sika; mpe esengeli koyekola bango elongo mpo na kososola "toli nyonso ya Nzambe." Mwango ya mwa mokanda oyo ya moke ekangami biso na likambo moko ya boyekoli oyo ya kosepelisa. Tosambela mpo na pole mpe bokambi, ete nkembo ya Nzambe ezala ya biso, mpe ete tokoka komona pole na pole na Ye.

Mibembo ya Bayisraele, uta bokangami na bango na Ezipito kino bokoti na bango na Kanana, ezali molongo moko ya kokoba ya mitindo mpe bilembo ya bokoli na biso uta na bowumbu ya masumu kino na bokoti na biso ya elonga na nkembo. Moize mpe, lokola mokambi ya Yisalaele, azali ntango nyonso komonana lokola elilingi ya Yesu Klisto. Yango emonisami mingi na Makomami ya Kondimana ya Sika oyo elandi: "Bandeko, nalingi te ete boyeba te boniboni ete batata na biso banso bazalaki na nse ya lipata, mpe banso balekaki na mbu; mpe banso babatisamaki na (marg. na) Mose kati na lipata mpe na mbu; mpe bango banso balyaki mosuni moko ya molimo; mpe bango nyonso bamelaki masanga ya molimo moko." alandaki bango, mpe libanga wana ezalaki Klisto . "Moize alobaki solo ete: Nkolo Nzambe akotombola mosakoli moko na kati ya bandeko na bino lokola ngai; mpo, bokoyoka ye na makambo nyonso oyo akoloba na bino. Mpe ekozala ete molimo nyonso oyo akoyoka mosakoli wana te akobomama mpenza na kati ya bato" (Misala 3:22, 23); "Asepelaki na nani te mbula ntuku minei? Ezalaki te epai ya baoyo basalaki masumu, oyo bibembe na bango ekweaki na esobe? Mpe nani alapi ndai ete bakokota na bopemi na Ye te, kasi epai na baoyo bazalaki na botosi te? Mpe tomoni ete bakokaki te, kokota mpo na kozanga kondima. Tobanga, bongo, noki te, elaka etikali ya kokota na bopemi na Ye, . moko na bino asengeli komonana lokola ete azangi yango" (Ebr. 3:17; 4:1). Kasi ata soki tokokaki te kolobela baverse lokola oyo, bokokani na yango ezali mpenza kobenda likebi na boye ete ekoki kosalema te ete tókosa yango. Tólanda yango na mokuse. Bayisraele bazwamaki na boombo ya motema mabe na Ezipito, oyo ekitisaki bango mpenza. Oyo ezali ezalela ya moto, akangami, mbindo, mpe akitisami na masumu. Moize atindamaki na Nzambe mpo na kokamba bana ya Yisalaele libanda ya bowumbu na bango mpo na kokende na bonsomi. Yesu atindamaki mpo na kobikisa biso na lisumu mpe na libebi. Ezaleli mpe lisolo ya bomoi ya Moize ekokani mpenza na Yesu. Koyebaka ete alingaki kozala mobikisi ya Yisalaele (Misala 7:25) "aboyaki kobengama mwana ya mwana mwasi ya Farao, aponaki kobondela ye mabe na bato ya Nzambe na esika ya kosepela na bisengo ya masumu mpo na eleko moko, kotanga bomengo ya (ya) Klisto bomengo monene koleka bomengo ya Ezipito, mpo ete atalelaki mbano ya mbano". (Ebe. 11:24-26). Na bongo Yesu, "atako azalaki mozwi, kasi mpo na biso akomaki mobola, mpo biso, na nzela ya bobola na Ye, tokoma na bozwi" (2 Kol. 8:9). "Oyo mpo na esengo oyo etiamaki liboso na Ye,

ayikaki mpiko na ekulusu, atyoli soni" (Ebr. 12:2). Bokokani ezali ya solo, atako ezali solo lokola kasi elili mpo na eloko yango. Analogie yango ezali kaka kokoba. Moize amonisaki mokumba na ye ya bonzambe na makamwisi mingi ya kokamwa. Na yango, mpo na Yesu Petelo alobaki ete: "Bino bato ya Yisraele, boyoka maloba maye: Yezu wa Nazarete, moto oyo Nzambe andimi na bino na misala ya nguya mpe makamwisi mpe bilembo, oyo Nzambe asalaki kati na bino, lokola bino moko boyebi" (Misala 2:22). Mpe Yesu alobaki solo: "Misala oyo nazali kosala na nkombo ya Tata na Ngai, ezali kotatola na ntina na Ngai" (Yoane 10:25). Ebongiseli ya Elekeli--mobomi ya mpate mpe baliaki na mampa oyo ezangi levire mpe matiti ya bololo, bato bakangamaki na loketo, sapato na bango na makolo mpe lingenda na bango esopani na makila ya mwana-mpate; bololo ya boyamboli, kasi na esengo ya elikia, ntango totelemaki uta na minyololo na biso mpe na nsoni, tozwaki ekateli ya kozala na bomoi ya sika mpe ya kobulisama na nse ya makila ya ekulusu na Ye, mpe nkanda oyo tozalaki kobanga mingi mpe tobongi na yango ebalukaki na ngolu nyonso, na nse ya Nzambe bato bakei, ete Nzambe akambaki bango te na nzela ya mokili ya Bafilistia, atako yango ezalaki penepene: mpo Nzambe alobaki ete, Noki te bato babongola mitema ntango bamoni etumba, mpe bakozonga na Ezipito: kasi Nzambe akambaki bato na nzela ya esobe ya Mbu Motane" (Kobima 13:17, 18). Sikoyo, atako ekoki kosalema te na koyeba na karte nzela oyo bana ya Yisraele bazalaki kolanda, ezali solo ete Nkolo akambaki bango na nzela ya kokamwa, oyo na mayele na bango ya mokili balingaki kopona bango moko ata moke te, lokola ekoki koyebana na bosolo oyo ekoki kondimama, emonani ete nzela oyo "ezalaki penepene" ezalaki nzela mokuse mpe ya pete mpo na kokota na esobe, oyo elingaki kokima Mbu Motane Kasi na esika ya kozwa nzela oyo, "Nzambe akambaki bato zingazinga" na nzela ya mboka moko ya ngomba ya mabangamabanga Mer. Loba na bana ya Yisraele ete bakende liboso. Mpe tombolá lingenda na yo, mpe sembola loboko na yo likoló ya mbu, mpe kabolá yango" (Ex. 14:15, 16). Mpe Moize asalaki bongo; mpe bato, bakambami na Moize, baleki na mabele ya kokauka; mpe Baezipito, balandaki bango, bazipaki mpela oyo ezalaki kozonga, nzokande bato bapasolaki lola na makelele na bango ya elonga mpe ya masanzoli. Yango ezali elilingi monene mpe bosolo ya ntina ezali banzela na biso te. oyo mitindo mpe banzela ya Nzambe emonani, na makanisi ya mobola ya nsuka, ya bozoba, epalangani na nkasa ya liloba ya Nzambe. Nasengeli kaka kolobela ndenge oyo bakelelo ezalaki kobeta zingazinga ya Yeriko; Limpinga ya Gideona ekitanaki kino na bato 300, mpo na kokutana na mampinga ya Bamidiane; kosukolama ya Naamane mobeli ya maba na Yordani; moto oyo akufá miso, oyo miso na ye epakolamaki na mabele ya lima, ayebisaki ete asukola yango na pisini ya Siloame. Makanisi ya bato ebulungani liboso ya mitindo lokola oyo. Mpe soki ezalaki te mpo na bolandi na makambo nyonso ya boye, na esika ya kotelema na bobangi mpe losambo ya limemya liboso ya mayele mpe nguya ya boye oyo ezangi nsuka, tolingaki kosilika na bozoba na bango oyo emonani. Kasi nini likambo ya Nzambe kokamba bato na nzela ya kokamwa na nzela ya Mbu Motane ekundolisi biso, to mosala nini na bokoli uta na lisumu mpe etumbu kino na bonsomi ya nsango malamumu ezali na mokano ya kolakisa? Eyano ezali batisimo. Paulo alobi ete: "Batata na biso nyonso bazalaki na nse ya lipata, mpe bango nyonso balekaki na mbu, mpe bango nyonso babatisamaki na kati ya Moize na lipata mpe na mbu;" mpe abakisi ete, "Sikoyo makambo maye mazalaki bandakisa na biso" (bilili na biso, marg.). Awa emonanaka ete libatisi ya Bayisraele na kati ya Moize lokola mobikisi na bango, na lipata mpe na mbu, ezalaki elilingi ya libatisi na kati ya Klisto. Pona ngai analogie, emonani tellement complet que namoni te ndenge nini mutu akoki ko tembe na yango. Tomoni ete elekeli ezalaki elilingi ya bosikoli na nzela ya makila ya motuya ya Klisto, mpe ezaleli ya bato elakisaki bondimi na biso na

Klisto mpe boyamboli na biso ya sembo epai ya Nzambe, mpe ete bato bamiyokaki mpasi mpo na kokambama na lolenge ya kokamwa na nzela ya Mbu Motane. Sikawa, soki tozwi Kondimana na biso ya Sika mpe totali nzela ya lobiko lokola etiamaki na Klisto mpe Bapostolo na Ye bafulama, tokomona ete bokati ya Mbu Motane esengeli kozala ndakisa ya libatisi mpe eloko mosusu te. Nkolo na biso oyo apambolami na kopesaka Bantoma Motindo na bango Monene alobi: "Bokende, bongo, mpe bosala bayekoli ya bikolo nyonso, kobatisa bango (bayekoli) na nkombo ya Tata, mpe ya Mwana, mpe ya Molimo Mosantu," (Mat. 28:19.) Sikawa kaka lokola bato ya Yisalaele bamipesaki na Moize lokola bayekoli to balandi na ye, mpe babatisamaki na ndenge ya momesano kati na ye na nzela na ye kolanda ye na nzela ya Mbu Motane, mpe amonaki kokweisama mobimba mpe kobebisama ya bakonzi na bango ya kala ya misala; bongo mondimi oyo abongoli motema na Yesu amipesi na Klisto, lokola moyekoli na Ye ya sembo, mpe alandi Ye na nzela ya libatisi, mpe na nsima akei na nzela na ye na esengo, lokola Mokumbi (Misala 8), mpo masumu mpe bokangami na ye ebukani mpe ekundami, mpo ete bakanisa ye lisusu te libela. Oyo ezali nzela ya Nzambe ya kokamwa. Mingi bakanisaka ete ezali na ntina te, ezali bozoba, ezali na ntina te. O tika tokeba ete tozongela te bozoba ya Bayisraele na koimaima na bango, to ya Naamane na makanisi na ye ya komona mokuse. Epambolami moto oyo andimi nzela ya Nzambe mpo na kozala na bokengi mpe na bosembo, kaka mpo ete ezali nzela na Ye; mpo na kolanda kaka nzela ya mokumba, .epai makanisi elongi te kotambwisa, amonisaka bobele kondima na ye na bwanya ya Nzambe oyo ezali na libunga te, na esika ya komonisa na makanisi na ye moko ya bozoba mpe oyo emonanaka mokuse.

Tolanda analogie oyo mwa mosika. Lisolo ya koyengayenga ya Yisalaele mpe misala ya Nzambe na bango elobelami mbala mingi na Kondimana ya Sika lokola bandakisa to bililingi ya bomoi ya boklisto.

1. Bazalaki na esika ya kofanda te. Bazalaki ntango nyonso na mobembo, ntango nyonso kosala mobembo, ntango mosusu bazalaki kopusana penepene mpenza na mokili ya elaka mpe lisusu kozonga nsima uta na yango, kasi bazalaki naino liboso na bango elikya ya bopemi na mboka "ezali kosopana na miliki mpe mafuta ya nzoi." Mbala na mbala oyo esalelami na Kondimana ya Sika mpo na kolakisa bomoi ya boklisto. "Mpo tozali awa na engumba ya koumela te, kasi tozali koluka engumba oyo ekoya" (Ebr. 13:14)--Tozali "bapaya mpe ba pèlerins" mpe tozali na mposa ya "bopemi oyo etikali"; ntango tokozala "libela elongo na Nkolo."

2. Esobe ezalaki kobota. Biloko na bango ya mokolo na mokolo ezalaki kouta na likoló. Libanga oyo ebetami ebimisaka mpela ya mai oyo elandaka bango na koyengayenga na bango nyonso. Moize alobi: "Nkolo akambaki yo na kati ya esobe enene mpe ya nsomo, oyo ezalaki na banyoka ya moto mpe ba scorpions, mpe mabele ya mposa ya mai epai mai ezalaki te; oyo abimisaki yo mai na libanga ya mabanga ya mabanga; oyo akambaki yo na esobe na mana, oyo tata na yo ayebaki te; ete akitisa yo, mpe ete akoka komeka yo, mpo na kosala yo bolamu na yo." nsuka ya nsuka" (Mib. 8:15-16). "Mpe okomikundola nzela nyonso oyo Nkolo Nzambe na yo akambaki yo mibu ntuku minei oyo na esobe, ete akoka kokitisa yo, mpo na komeka yo, mpo na koyeba nini ezalaki na motema na yo, soki okobatela mitindo na ye to te. Mpe akitisaki yo, mpe atikaki yo ozala na nzala, mpe aleisaki yo na mana, oyo oyebaki te, mpe batata na yo bayebaki te; ete Ye akoka kosala." yo oyeba ete moto azali na bomoi kaka na mampa te, kasi na biloko nyonso oyo

ebimaka na monoko ya Nkolo moto azali na bomoi. Ezali esengo mpo na moklisto nyonso ya solo kozala na makoki ya kosalela mpo na ye moko biloko ya motuya ya Kondimana ya Sika oyo awa ezali elilingi. "Libanga wana ezalaki Klisto," elobi Paulo (1 Kol. 10:4). Mpe Yesu alobi: "Ngai nazali limpa ya bomoi oyo ekita uta na lola, mpo moto alia yango mpe akufa te" (Yoane 6:51). Mokili oyo mpo na moklisto ezali esobe ya kobota te, na oyo etali bomoi na ye ya molimo, kasi ayebi na esengo na ye ete "moto azali na bomoi kaka na mampa te."

3. Koimaima mpenza, kozanga botosi, mpe bitumbu ya Bayisraele na esobe mbala mingi esalelamaka na bakomi ya Kondimana ya Sika lokola makebisi mpe bilembo mpo na litomba na biso. "Nyoka na esobe" ezali elilingi ya Klisto "atomboli" likolo ya ekulusu. Bato bamilelaki, mpe Nzambe atindaki banyoka ya moto oyo ebebisaki bango, mpe ntango babelelaki epai ya Nzambe mpo na ngolu, atindaki Mose asala nyoka ya motako, lokola mingi lokola banyoka ya moto lokola ekoki, mpe atombola yango likolo ya nzete, ete moto nyonso oyo atali yango akoka kobika. Yesu asalelaka yango lokola elilingi ya ye moko. Lolenge yango ezali mpenza kobenda likebi mpenza, kasi ezali mpenza likambo ya kokamwa mpo na Yesu komikokanisa na nyoka! Kasi te, ezalaki nyoka te, kasi lokola nyoka. Boniboni solo ezali bongo elembo, Yesu asalemaki "na lolenge ya mosuni ya masumu," ete "lokola likabo mpo na lisumu akoka kokweisa lisumu na mosuni." Apostolo Paulo alobi: "Makambo oyo ezalaki bandakisa na biso na mokano ete tózala na mposa mabe te, lokola bango mpe bazalaki na mposa na yango. Bozala mpe basambeli ya bikeko te lokola bamosusu kati na bango . . . tomeka Klisto te lokola bamosusu kati na bango mpe bamekami mpe babebisamaki na mobebisi. Sikawa makambo oyo nyonso esalemaki na bango lokola ndakisa, mpe ekomami mpo na toli na biso likolo na bango nsuka ya mokili (mbula) ekomi. Lisusu na Ebr. 3:12-19 : "Nani ayokaki mawa na bango mbula ntuku minei? Ezalaki te epai ya baoyo basalaki masumu, oyo bibembe na bango ekweaki na esobe? Mpe oyo alapi ndai ete bakokota na bopemi na Ye te kasi epai ya baoyo bazalaki na botosi te, mpe tomoni ete bakokaki te kokota na kati mpo na kozanga kondima na bango." Lisusu 4:1, 2: "Tobanga bongo, noki te elaka moko etikali ya kokota na bopemi na Ye moko na bino amonana lokola ete azangi yango."

Na oyo tolombeli, ekozala na ntembe te ete lisolo ya Bana ya Yisalaele ekanamaki mpo na kozala ndakisa ya "makambo ya lola," elingi koloba, makambo ya solo ya molimo ya Boyokani ya Sika. Liboso ya kosukisa mokapo oyo, tokoki kotalela na mokuse liteya moko to mibale oyo tozwi mpo na litomba na biso. 1er. Tomoni ete moklisto andimaka mibeko, ndenge moko na Bayuda. Bokeseni ezali ete atako mobeko ya Moize "ebomaki," mobeko ya Molimo epesaka bomoi. Oyo ezali ntina mingi oyo esengeli kotosa oyo ya nsuka na esengo mpe na bokebi. Klisto azali Nkolo mpe Mokambi na biso, lokola Moize azalaki na Yisalaele, mpe ezali ya biso kolanda Mokambi na biso ya Bonzambe lokola Yisalaele ekangamaki kolanda oyo ya bango. Mpo na baoyo batosaka bongo, mosala na Ye ezali bonsomi ya kokoka. 2e. Mikumba na biso emekamaka na matomba na biso. Epai wapi mingi epesami, mingi esengami. Soki, na yango, na nse ya Moize, bato bazwaki etumbu mpo na kozanga botosi, "etumbu boni boni tokobonga soki totiki Ye oyo azali koloba uta na lola." 3er. Matinda ya kolanda Moize ezalaki monene, kasi boniboni masenginya ya kolanda Yesu ezali monene koleka. Moize azalaki solo ndakisa ya lokumu ya komipesa mpo na bato na ye —mokambi ya mayele, moninga ya sembo; kasi boniboni mozindo koleka bolingo ya Klisto; nini baninga bakoki kokokanisa na Ye! Mose akokaki te kobikisa bato na masumu na bango —akokaki

te kotambwisa bango na bomoi ya seko. Kasi Yesu azali "nzela, solo mpe bomoi," mpe bato banso bakoki koya epai ya Tata na nzela na Ye.

ELILI NA SUBSTANCE

NA maloba ya ebandeli oyo touti, tomoni ete lisolo ya Bayisraele kobanda na Ezipito kino na Kanana ebongisamaki mpo na kozala ndakisa ya bomoi ya boklisto kobanda na ntango ya kosikolama na biso na bowumbu ya masumu mpe ya Satana kino na bokoti na biso na bopemi oyo etikali epai ya bato ya Nzambe. Tosali mayemi kaka plan moko; kasi mingi koleka ekoki kolobama mpo na komekama na bango, mimekano, bitumba, elonga, &c., kasi tozali na esika te, mpe lisusu, ezali malamumu kozala na makanisi na esika ya kosilisa, ete motangi ya komipesa azala na esika ya bolukiluki mpe kokokanisa lisusu.

Nakokende sikawa kolakisa ete tabernakle na esobe esalemaki mpo na kozala ndakisa ya ebongiseli ya boklisto. Tozali na nyongo pene na mobimba na mokanda epai ya Baebele mpo na kondimisa bosolo oyo. Ebr. 10:1: "Mpo ete mobeko ezali na elili ya makambo malamumu oyo ekoya, kasi elilingi ya makambo te," etc. Ezali komonana na contexte ete "mobeko" awa ezali na boyokani na eteni wana ya mobeko ya Mose oyo etali tabernakle mpe boyokani na yango, to oyo babengaka "mobeko ya milulu." Mobeko oyo ezalaki na "elili ya makambo malamumu oyo ekoya." "Makambo malamumu" maye mazali mapamboli ya nsango malamumu ya Klisto, lokola mokapo elakisi na bosukisi mpenza. Elili elimbolami lokola "elilingi mpenza ya biloko (ya malamumu) te." Elili ezalaka ata moke te elilingi ya sikisiki ya eloko na yango, kasi mbala mingi ekoki mpo na kolakisa yango. Tango mosusu koyeba elili mpe eloko na yango ezali mpasi —mbala mosusu ekoki kosalema te —kino eloko yango ekobima. Kasi na nsima, boyokani na bango moko na mosusu ekómaka kozanga mpasi. Soki tomoni elili ya nzete oyo moi to sanza ebwaki, atako nzete yango ezali mosika na miso, tolobi na ntembe te ete elili yango ezali ya nzete; kasi tokoki ntango nyonso te kozala na ntembe mingi boye kino eloko yango ekokanisama na elili na yango. Sikoyo oyo ezali principe ya interprétation esengeli tolanda. Likambo oyo ezali na Kondimana ya Sika esengeli kolimbola elili oyo ezali na Kondimana ya Kala. Fancy ezalaki na lisano oyo ezangi ndelo, mpe mobulungano ebimisi na kotalela likambo oyo na nzela ya kozanga kotalela etinda oyo. Na kolandáká etinda oyo, tozali kolikya ete tokokoka kolimbola liteya ya elilingi ya tabernakle mpe boyokani na yango ntango nyonso mpe kitoko. Tokozwa te bosolo ya etelemelo na biso ya ntina mingi, kasi tokomonisa yango. Ete tabernakle elongo na misala na yango ekanamaki mpo na kozala momeseno ya makomi oyo elandi ekokoka mpo na kolakisa: "Sikoyo biloko oyo (tabernakle mpe biloko na yango) ebongisami boye, banganga-nzambe bakotaka ntango nyonso na tabernakle ya liboso mpo na kokokisa misala; MOLIMO MOSANTU OYO EZALI KOLINGA ete nzela ya kokota na esika mosantu emonisami naino te, nzokande lokola hema ya LIBOSO etelemi naino, oyo ezali lisese mpo na ntango oyo ezali sikawa . 9:6-11). "Esengelaki bongo ete bakopi ya biloko oyo ezali na likoló epetolama na oyo (makila ya bangambe, mpe bongo na bongo), kasi biloko ya likoló yango moko na bambeka ya malamumu koleka oyo. Mpo ete Klisto akotaki te na esika mosantu oyo esalemi na maboko, LOKOLA NA MOTINDA YA SOLO, kasi na likoló mpenza," etc. (Ebr. 9:23-25). "Na yango, bandeko, mpiko ya kokota o esika esantu na makila ma Yesu, na nzela oyo Ye amipesaki mpo na biso, NZELA ya SIKA MPE YA BOMOI, na nzela ya elamba, elingi koloba, mosuni na Ye; mpe lokola tozali na nganga-nzambe monene monene likolo ya ndako ya Nzambe,

topusana penepene na motema ya solo na kondima mobimba, mitema na biso esopami uta na lisosoli mabe, mpe nzoto na biso esukolami na mai ya peto" (Ebr. 10:19, 20). Makomi maye mazali mingi mpo na ntina ya lelo; mazali kolakisa polele ete tabernakle ya yambo ezalaki elilingi ya mibale ete hema ya mabele ezalaki ndakisa ya ya lola; lokola moboko na biso, tokoki kokende mosika te.

Na makomi oyo ezali awa na likoló, bosukisi moko ekoki kopengolama te, mpe nakoloba yango awa. Ekosala mosala ya base mpe ya mabele ya superstructure oyo tozali pene ya kotonga. Ekozala malamú —ezali na ntina te, na yango, kobatela yango na makanisi. Ezali boye: TABERNACLE NA ESOBE EZALAKI LIKOLO YA EGLISE YA YESU KRISTO. Na Eklezia ya Klisto, nalingi koloba Klisto mpe bato na Ye, elongo na nyonso oyo ekangisaka bango esika moko. Nandimi ete litambe nyonso tokosala na bokokanisi oyo ekomonanaka lokola bokende na ngámbo moko, mpe epai ya mokano moko ya kosepelisa nsuka oyo ekotika makanisi ya motángi ya komipesa na bopemi ya elengi mpe ya lipamboli ntango akotya mwa mosala oyo.

Molulu ya Moize eutaki na Nzambe banda ebandeli tii na nsuka. Yango wana, ezalaki ya kokoka lokola ebongiseli ya milulu. Kasi ezalaki "Elili ya biloko ya lola." "Biloko ya lola" esengeli, na yango, esala SYSTÈME. Oyo, mpo na kozala pete, tobengi boklisto ezali ebongiseli wana. Sikawa boklisto ezali moto ya Klisto ye moko te, atako tosepelaka koyeba ete Ye azali katikati, libanga ya fungola, moboko. Ebongiseli ya boklisto esangisi Nzambe ntina monene ya liboso; Yesu Klisto Mwana ya Nzambe na bomoi; Molimo Mosantu; ekulusu, lilita, mpe lisekwa; bondimi, boyamboli, libatisi, mpe bomoi bobulisami; lingomba mpe makuli na yango. Makambo yango nyonso ezalaki elilingi na ebongiseli ya Moize. Tondimi mpenza te ete ata moko ya Bayisraele, to mpe Moize, asosolaki likambo yango; atako na ntembe te mpo na bato ya molende mpe ya komipesa kati na bango mobeko ezalaki na lolenge moko to mosusu "molakisi-eteyelo" na bango mpo na komema bango epai ya Klisto. Kasi ezala basosolaki makambo maye liboso to te, tango Ye abimaki anti-type ezalaki tellement clair, que mutu moko te oyo azalaki "spirituel" akokaki kosala erreur. Klisto mpe bosolo oyo Ye afungolaki, ekomaki, lokola, fungola oyo na nzela na yango ba hiéroglyphes ya mobeko ekokaki kobongolama na pete. Na yango kondimana na mosuni emonani lokola elili ya kondimana na molimo, kokatama ngenga na nzoto ekomi kokatama ngenga ya motema. Ntango mosusu bokokanisi yango ekómaka bokeseni. "Bana ya mosuni te," kasi Yisalaele, engebene na kondima, bazali momboto ya Abalayama, mpe basangoli ya libula engebene na elaka. Toyei na Sinai te na nsómó na yango ya nsómó, kasi na Siona, engumba ya Nzambe na bomoi. Yelusaleme te na Palestine ezali ndako na biso ya nkembo, kasi Yelusaleme likolo ya "mama na biso banso."

Soki bokokanisi oyo esalemi mingi, emonani polele ete bokomi moko ya bonzambe etiamaki elembo na Kondimana ya Kala mpe ya Sika; mpe mingi koleka tokomi kosepela na mayele ya kokamwa ya Nzambe na kosalelaka makambo ya pete boye mpo na kosala elili ya makambo ya kokamwa ya Bosikoli. Biblia emonanaka lokola eloko moko. Lokola hema ezali na esika na yango ya bule mpe ya bule koleka —Kondimana ya Kala mpe ya Sika; mpe esengeli bobele kopasola rido mpo na komona ete bango mibale bazali moko. Nyonso mibale ezali mosala ya Molimo Mosantu moko. Bango mibale bazali mbuma ya bato basantu ya Nzambe, oyo bakomaki lokola bapusama na Molimo Mosantu. Mobulungano ezali te, kasi bokoli mokemoke ya bosolo ya bonzambe kino na bobongi nie. Bozalisi mpe emoniseli eyokani. Mibeko ndenge moko ya bokoli mpe ya bokoli

nde etambwisaka makambo nyonso mibale. Ampoule ya tulipe ezali na fololo kitoko na kati ya ba pli na yango ya kobombama. Kasi mpo na eksperiansi, ekokaki te kokanisa nini ampoule wana ekokóma soki baloni yango na mabele; kasi ntango ekoli malamú mpenza tomonaka polele ete mwango moko ya kokamwa mpe kitoko esalemi, nsuka ezali fololo ya sukali oyo ezali kotya motole na lititi. Bongo mpe na Emoniseli. Paulo alobi yango boye: "Ngai oyo nazali moke koleka basantu nyonso, ngolu oyo epesami, mpo na kosakola epai ya bapakano bomengo ya Klisto oyo ekoki kolukama te, mpe kosala ete bato nyonso bámona nini ezali eleko ya libombami, oyo uta bileko nyonso ebombamaki kati na Nzambe, oyo akelaki biloko nyonso, mpo ete sikawa koyebisa bakonzi mpe nguya na bisika ya likoló." LINGOMBA mayele ndenge na ndenge ya Nzambe, engebene na mokano ya seko (mokano ya bileko), oyo akanaki kati na Klisto Yesu Nkolo na biso " (Ep. 3:8-11). "Ee bozindo ya bomengo, ezala ya mayele mpe ya boyebi ya Nzambe! boniboni bosambisi na ye mpe banzela na ye eleki kolandelama te! Mpo nani ayebi makanisi ya Nkolo? to nani azali mopesi toli na ye? to nani apesaki liboso na Ye, mpe ekofutama lisusu epai na Ye? Mpo ete makambo nyonso ezali ya Ye, mpe na nzela na Ye, mpe mpo na Ye nani nkembo ezala." libela na libela. AMEN."

Mokapo mwa II

MOZE-KRISTO

TOSI komona na ndenge ya monene ete Moize azalaki elilingi ya Klisto. Tótalela lisusu solo yango. Na likambo moko te Moize amonani lokola elilingi ya Klisto na lolenge ya kokamwa koleka lokola mopesi-mibeko ya Yisalaele. Ntango akitaki uta na ngomba mosantu elongi na ye engengaki na nkembo ya likoló, mpe lokola bato bakokaki kokanga motema te na pole, atyaki elamba likoló na elongi na ye. Yango ekundolisi biso Ye oyo "abimaki uta na Nzambe" mpe "akita uta na lola" mpo na kobimisa mokano ya Nzambe epai ya moto. Na kosalaka boye Atikaki pembeni nkembo oyo azalaki na yango elongo na Tata yambo mokili ebanda, mpe azipaki ezaleli na Ye ya bonzambe na mosuni ya moto. Ntoma amonisi likambo yango ya kokamwa na ndenge ya bokeseni. Ezali likoki te ya kosalela elobeli oyo ezali komonisa makambo mingi mpe oyo ezali na lokumu mingi. "Bokomi te na ngomba oyo ekokaki kosimbama mpe oyo ezikaki na moto, mpe na moindo, mpe molili, mpe mopepe makasi, mpe lokito ya kelelo, mpe mongongo ya maloba; mongongo yango baoyo bayokaki babondelaki ete liloba moko te elobama na bango, mpo bakokaki te koyika mpiko na oyo epesamaki. Soki ata nyama moko esimbaki ngomba, ekobatelama mabanga; komonana ete Moize alobaki ete, Nazali kobanga mpe koningana mingi, Kasi bokómi na Ngomba Siona, epai ya engumba ya Nzambe ya bomoi, Yelusaleme ya likoló, mpe epai ya mampinga ya baanzelu oyo ekoki kotángama te, mpe epai ya liyangani monene mpe eklezia ya bana ya liboso, oyo bakomisami nkombo na likoló, mpe epai ya Nzambe mosambisi ya bato nyonso, mpe epai ya milimo ya bato sembo oyo akómi na kondimana ya sika. mpe na makila ya kosopa oyo elobaka makambo ya malamú koleka oyo ya Abele" (Ebr. 12:18-24).

Bokeseni oyo ezali likolo ezwi bosukisi na yango na makambo oyo elandaki kopesa mobeko ezala ya mayokani ya kala mpe ya sika. Ntango Moize azalaki te na ngomba, bato bamipesaki na

losambo ya bikeko. Mpo na lisumu oyo nkóto misato kati na batomboki bakufaki na mipanga ya bandeko na bango moko. Kasi ntango mobeko ya nsango malamumu esakolamaki mpo na mbala ya liboso uta na Ngomba Siona milimo nkóto misato ebikisamaki (Misala 2). Oyo ezali ndakisa ya lokumu ya solo. "Mokanda (mobeko ya Moize) ebomaka, kasi molimo (na nzela ya nsango malamumu) epesaka bomoi" (2 Kol. 3:6).

Kasi Moize azwaki kaka te mobeko ya mibeko zomi ntango azalaki na ngomba mosantu. Amipesaki na bondimi na ye mpe ndakisa ya kokoka, to "motindo" ya tabernakle. Sikawa ezali na ntina kaka awa mpo na konyata bosolo ete Mose atelemaki na boyokani na tabernakle kaka lokola Yesu Klisto azali na boyokani na Eklezia na Ye. Na Ebr. 3:1-6 totangi boye: "Yango wana, bandeko basantu, basangani na libiangi ya lola, bokanisa Ntoma mpe Nganga Monene ya boyamboli na biso, kutu Yesu, oyo azalaki sembo epai na Ye oyo aponaki Ye, lokola mpe Moize azalaki sembo na Ndako na Ye mobimba (Nzambe). ndako ezali na lokumu mingi koleka ndako, mpo ete ndako nyonso etongami na moto moko, kasi Ye oyo atongaki biloko nyonso azali Nzambe. Na eteni oyo POTO ya Klisto ezali na miso. Moize azalaki elilingi ya Klisto lokola Apostolo, to moto oyo atindamaki na misio ya bonzambe. Alona azalaki elilingi ya bonganzambe na Ye (ya Klisto), oyo ememami na miso na sima na mokanda. Mission ya Moize ezalaki ya kotonga ndako ya Nzambe. Makambo ya mikemike ya mosala yango nyonso elobelamaki na miniti moke, mpe Moize azalaki na bonsomi te ya kolongwa na makambo oyo azwaki na likambo ya moke mpenza. "Tala, alobi Ye, ete ozali kosala biloko binso engebene na motindo moye balakisami yo o ngomba mosantu." Moize "azalaki sembo." Akokisaki mokano ya Nzambe na makambo nyonso. Nzambe azalaki na mokano monene na makanisi na ye na botongi ya tabernakle, mpe mwa kopengwisama ata moke elingaki kobebisa mokano yango. Toyebi te ete Moize asosolaki mokano wana, kasi toyebi ete azalaki na bokebi na mitungisi mpo na komona ete ndako yango ezalaki sembo na "motindo." "Engebene na nyonso oyo Nkolo atindaki Moize, bongo bana ya Yisalaele basalaki mosala nyonso. Mpe Moize atalaki mosala nyonso, mpe tala basalaki yango mabe, lokola Nkolo atindaki, kutu basalaki yango bongo; mpe Moize apambolaki bango."

Sikoyo na mission munene oyo MOSE AZA TYPE YA YESU. Lokola "Ntoma" ya Nzambe Nkolo Yesu "akitaki uta na lola te mpo na kosala mokano na Ngai moko," alobi, "kasi mokano ya Ye oyo atindaki Ngai." Mpe lisusu: "Mateya na ngai ezali ya Ngai te, kasi ya Ye oyo atindaki Ngai . . . oyo azali koloba uta na ye moko alukaka nkembo na ye moko; kasi ye oyo azali koluka nkembo ya moto oyo atindaki ye, azali solo mpe kozanga boyengebene ezali kati na ye te. Moize apesaki bino mobeko te . . . mobeko ya Moize ekoki kobukana te" (Yoane 8:16-23). Lisusu, alobi boye: "Ntango bokotombola Mwana ya Moto wana bokoyeba ete nazali Ye, mpe ete nazali kosala eloko moko te na ngai moko, kasi lokola Tata ateyaki Ngai, nazali koloba makambo oyo. Mpe Ye oyo atindaki Ngai azali elongo na Ngai, atiki Ngai kaka te, mpo nasalaka ntango nyonso makambo oyo esepelisaka Ye" (Yoane 8:26-29). Misio ya Yesu ezalaki "koluka mpe kobikisa babungi"--kobikisa bato na nguya ya molili, mpe kozongisa na bosantu mpe epai ya Nzambe. Mosala monene oyo esilaki na biteni mibale: ya liboso na kotya moboko ya ndako ya elimo ya Nzambe; mpe ya mibale, na kotonga ndako yango. Eteni ya yambo ya mosala monene oyo ekokisamaki na mosala ya Klisto na mabele, mpe esukaki na lisekwa mpe komata na ye na lola. Eteni ya mibale ebandaki na mokolo ya Pantekote, mpe esilaki na bantoma. Kasi mosala mobimba ya kotonga "tabernakle ya solo" epesamaki na Yesu. Ye azali mokomi mpe mobongisi ya bondimi." "Bokonzi nyonso na lola

mpe na mabele" ezali ya Ye. Luka alobeli nyonso oyo Yesu asalaki na mabele lokola kaka ebandeli ya mosala na Ye monene (Misala 1:1). Mpe Nkolo na biso alobaki: "Na libanga oyo nakotonga Eklezia na Ngai, mpe baporte ya hades ekolonga yango te" (Mat. 16:18).

Na yango, antitype monene ya Moize lokola mopesi mibeko ya bonzambe mpe motongi-nkolo ezali liboso na biso. Ye oyo asalaki mokili, mpe "na nani."

biloko nyonso bikelamaki," azali mpe motongi ya ndako moko oyo eleki monene koleka--ndako ya Nzambe. Na botongi ya molóngó ya mosuni, kobanda na mokili oyo eleki nguya kino na nyamankéke oyo eleki moke, molóngó ya kokoka ezwami. Ezali mpe bongo mpo na ebongiseli ya Moize, mpe ezali mpe bongo mpo na ebongiseli ya boklisto. Nzambe azali Nzambe ya molóngó. Ezali na "mobeko ya molimo ya bomoi," lokola ezali na "mobeko ya masumu mpe ya liwa." Ya Nzambe "motindo" ya tabernakle na esobe ezalaki ya kokoka. Moto moko te azali na mpiko ya kobakisa to kozwa na yango, na ntina ya bolingi na Ye mingi te na oyo etali tabernakle "ya solo", oyo ya liboso ezalaki kaka elili na yango? asalaki lokola nde moto na moto azali "mobeko mpo na ye moko," mpe lokola nde Nzambe asakolaki ete moto na moto akoki kosala oyo ezali sembo na miso na Ye moko na. Makambo maye mazali liboso na biso na Kondimana ya Sika, mpe mazali komonisa bwanya mpe nkembo ya Nzambe Ebongiseli ezali kitoko mpe ya kokoka na moto na mokili mobimba mpe mpo na ntango nyonso.

Mokapolll

BATO YA MOSALA BA INSPIRÉ

TOSALA sikoyo litambe moko liboso mpe tótalela likambo mosusu ya ntina oyo ekokani na hema ya Moize mpe "hema ya solo oyo Nkolo atelemisaki kasi moto te." Na botongi ya bandako nyonso mibale basali oyo bapemamaki bazalaki kozwa mosala. Nzambe alobaki na Moize ete: "Talá, nabengi Bezelele mwana ya Uri, mwana ya Hure, ya libota ya Yuda; mpe natondisi ye na elimo ya Nzambe na bwanya mpe na mayele, na boyebi mpe na misala nyonso; koyema na nzete, mpo na kosala misala nyonso. Awa tomoni ete motango ya bato baponama na Nzambe mpe batondisamaki na Molimo Mosantu na Ye, oyo na nguya na ye bazalaki na mayele ya sipesiale mpe makoki mobimba mpo na kosala likanisi ya bonzambe ya tabernakle na makambo na yango nyonso. Makabo na bango ezalaki ndenge na ndenge mpe ekesanaki engebene masengami mikeseni ya mosala na bango. Emonani te ete bazwaki ata formation moko te liboso na misala ndenge na ndenge, to ete bazalaki na makoki na ndenge ya bomoto, kasi inférence ezali na direction opposé. Bazalaki kala baombo na Ezipito. Ezalela na bango ezalaki ata moke te ndenge oyo balona mayele ya ntóki ekolendisama. Na yango, ekoki mpenza kozala ete Nzambe aponaki bato yango, oyo babongi te lokola bazalaki na bomoto na bango mpo na mosala yango, mpo emonana lokola ete bapemamaki, mpe nkembo yango esengelaki kopesama na Nzambe. Likanisi yango ezalaki ya bonzambe; motindo yango ezalaki ya bonzambe; mpe mayele mpe nguya ya kosala yango ezalaki mpe ya bonzambe, yango wana esika ezalaki te mpo na makanisi mpe mayele ya bato mpamba. Nzambe azalaki mobongisi-nzela, Moize azalaki motongi monene, mpe Bezelele ná baninga na ye bazalaki basali. Ezali te eteni ya mokumba ya mosali, ntango azali kosala na ndako, kobongola design ya architecte, to kolongwa na ba spécifications na particulier

ya moke koleka; kasi mokumba na bango ezali ya kosala na bosembo nyonso malako oyo epesami na bango na oyo etali badepartema na bango ya sikisiki. Na kosaláká bongo eteni nyonso ememaka na mobimba mpe boyokani ya mobimba. Ezalaki bongo mpo na basali na tabernakle. Moto na moto asalaki na ndenge ya kokoka na malako, mpe na nsuka tabernakle esalemaki na biloko nyonso oyo etali yango, engebene mpenza na motindo oyo balakisaki Moize na ngomba.

Ezali na mokili ya ndimbola na bankombo ya Makomi. Mbala mingi ezalaka esakweli. Na lolenge ya kokamwa balakisi bizaleli mpe ebonga mpenza, mpe kutu nsuka ya bato oyo bamemaka yango. Nkombo ya bato minene mibale oyo bazalaki kosala na tabernakle ezali kopesa likanisi ya kokamwa. Bezelele elimboli "na elili (to libateli) ya Nzambe." Aholiabe elakisi "hema ya Tata;" mpe solo basengeli komiyoka ete bazalaki mpenza na libateli na nse ya "elili ya Mozwi-ya-Nguya-Nyonso" ntango bazalaki kosala na bosembo mosika na "hema ya Tata" na bango. Mpe bongo tika biso, soko tozali balandi ya oyo ezali malamumu, mpe tosepelaka na kotosaka bolingi bwa Tata wa biso na makambo manso.

Sikawa basali wana bapemami bazwaki esika moko mpenza na oyo etali "hema ya liboso" lokola bantoma ya Yesu Klisto basimbaki na oyo etali "ya mibale." Bango, bantoma, bazalaki na masengami te. Bazwaki kelasi moko te liboso mpo na mosala monene na bango ya bantoma. Bazalaki, na miso ya bato ya mimeseno, mpe bazalaki mpenza, "mibali oyo bayekolaki te mpe oyo bayebi makambo te." Mpe atako balandaki Yesu mpe bayokaki mateya na Ye ya kokamwa, nzokande ntango Ye alongwaki uta na bango, atikaki bango na mobulungano mobimba na ntina ya ezaleli ya solo ya mosala oyo ezalaki liboso na bango. Yango wana Yesu ayebisaki bango "báfanda na Yelusaleme tii ntango akopesa bango nguya oyo euti na likoló." Mwa ntango moke liboso ete anyokwama, Yesu alakaki na ngolu mbala na mbala likabo ya Molimo Mosantu. Ayebaki ete mpo ete bakoka kokokisa mokumba monene na Ye, oyo Ye apesaki bango nsima ya lisekwa na Ye (Mat. 28:18-20), ezalaki na ntina mingi ete basengeli kopesa bango bokambi oyo eleki bato, oyo ekoki kosala mabunga te. Yango wana maloba na Ye oyo azongelaki mbala na mbala na oyo etali kosopama ya Molimo Mosantu. "Nakobondela Tata, mpe akopesa bino mobondisi mosusu, mpo ete afanda elongo na bino libela, kutu Molimo ya solo: oyo mokili ekoki kozwa ye te; mpo ete ezali komona Ye te, mpe eyebi Ye te." "Mobondisi, Molimo Mosantu, oyo Tata akotinda na nkombo na ngai, akoteya bino makambo nyonso, mpe akokanisa bino nyonso oyo nalobaki na bino" (Yoane 14:16,17, 25, 26). "Ntango Mobondisi akoya, oyo nakotinda epai na bino uta na Tata, Molimo ya bosolo oyo euti na Tata, akotatola ngai. "Ezali malamumu mpo na bino ete nakende: mpo soki nakei te Mobondisi akoya epai na bino te; kasi soki nakei, nakotinda ye epai na bino. Mpe Ye, ntango akoya, akokweisa mokili na ntina ya lisumu, ya boyengebene, mpe ya kosambisama . . . Nazali naino na makambo mingi ya koloba na bino, kasi bokoki kokanga motema te sikawa. Nzokande, ntango Ye, Molimo ya solo, akopesa ye etumbu. eyei, Akokamba bino na kati ya BOSOLO NIONSO, kasi makambo nyonso oyo akoyoka, oyo akoloba; "Lokola ayanganaki elongo na bango, apesaki bango mitindo ete bálóngwa na Yelusaleme te, kasi bázela elaka ya Tata, oyo, alobaki ete, boyokaki epai na Ngai. Pamba te Yoane abatisamaki na (na) mai; kasi bokobatisama na (na) Molimo Mosantu mikolo mingi te" (Misala 1:4, 5).

Na Makomi maye tomoni ete bantoma baponami ba Klisto basengelaki te kobanda mosala mwa bango monene mwa kosakola nsango malamumu mpe kotonga tabernakle ya solo kino Molimo

Mosantu akoya likolo lya bango, ete Molimo asopama likolo lya bango na ebele mpenza ete basengeli "batisimo" na kati na yango; ete Molimo oyo kaka mokili, lokola yango, ekokaki te kozwa; ete Aya lokola "mobɔndisi," asengeli komikundola mateya nyonso ya Klisto ya kala na bokundoli na bango, mpe kotambwisa bango na bosolo nyonso, mpe kofungola mikolo mizali koya mpo na bososoli na bango; ete Asengelaki koloba na nzela na bango bosolo mobimba ya Klisto.

Na yango, bantoma ya Yesu oyo bapemamaki na elimo, babongi na Nzambe mpo na mosala monene na bango. Mpe mpo ete bakoka kozala na bibundeli na bokonzi ekoki, Nzambe asalaki elongo na bango, "atolaki elongo na bango na bilembo mpe na makamwisi, mpe na nguya ndenge na ndenge, mpe na makabo ya Molimo Mosantu, engebene na nguya na Ye moko" (Ebr. 2:4). Bazalaki mpe na makoki, na nguya ya Nzambe, ya koboma (Misala 5) mpe kopesa na bomoi (Misala 9:36-43); bakokaki "kobatela" masumu mpe bakokaki "kolimbisa" yango; batelemaki o esika mpe bazalaki monoko mwa Klisto mpe mwa Nzambe. "Moto oyo akoyoka bino ayokaka Ngai, mpe ye oyo aboyi bino aboyi Ngai; mpe ye oyo aboyi Ngai aboyi Ye oyo atindaki Ngai." Tala monyololo ya ba liens misato —Nzambe, Klisto, bantoma; Nzambe na likoló, Klisto moyokanisi, mpe bantoma awa na mabele. Ye oyo asimbaka lien ya apostolo asimbaka Klisto, mpe Nzambe Mozwi-ya-Nguya-Nyonso. Tika ete básosola ngai mabe te. Bantoma bazali na mokumba wana ya ntina mingi mpo na mateya na bango oyo ezangi mabunga. Ezali likambo ya kokamwa ete Nzambe apesa nguya ya ndenge wana epai ya moto; kasi ezali mwango na Ye, mpe tosengeli kotosa na esengo.

Lingomba ya liboso endimaki mpenza bokonzi yango. "Bakobaki na bokasi na mateya ya Apostolo" (Misala 2). Bayebaki ete bazalaki bantoma ya Klisto; mpe ete liloba lya bango lizalaki, na yango, ya nsuka na nyonso oyo etali bondimi ya Klisto, mpe lelo bokonzi ya bapostolo kaka moko ezali na nguya. Bantoma bazali na bakitani te; moko te ezali na ntina. Kondima, na mobimba na yango nyonso, ezalaki na nzela na bango, "epesamaki mbala moko mpo na libela epai ya basantu;" mpe ezali na kati ya ezipeli ya Kondimana ya Sika. Bameki nyonso ya kobakisa to kozwa na bokonzi ya bantoma, ezala na kiti ya bokonzi, na ekolo, na parlement, na synode, na likita linene, na Pápa, to na toli, ezali misala ya botomboki na bolingi ya Nzambe. Yesu ayebaki ete mokili esengelaki kaka kobongwana "na nzela ya liloba na bango" (Yoane 17:20). Mpe Petelo alobi ete Nzambe apesaki bango "makambo nyonso oyo etali bomoi mpe kobanga Nzambe." Tosukisi, bongo, na kozongelaka likambo oyo ete basali oyo bapemami na tabernakle ya liboso bazalaki bandakisa ya basali oyo bapemami na tabernakle ya mibale, mpe ete kaka lokola oyo ya liboso esalaki, na bosikisiki mpe na mobimba, tabernakle ya liboso engebene na "motindo" ya bonzambe; yango wana bantoma ya Yesu Klisto, na litambwisi ya Molimo Mosantu, basalaki mpe basilisaki ebongiseli ya boklisto; mpe bizaleli malamumu monene oyo tosengeli koyekola uta na oyo ezali kondima mobimba mpe ya kozanga kobombana ya bosolo lokola tozali kokuta yango na Kondimana ya Sika. Soki baoyo nyonso balobaka ete bandimaka Yesu basengelaki kondima mobeko oyo, mpe balingaki kaka "kobunda elongo mpo na kondima ya nsango malamumu," mbano ekozala BOKOMOKO--"Nzoto moko, molimo moko, elikia moko, Nkolo moko, kondima moko, libatizi moko, mpe Nzambe moko mpe Tata ya bato nyonso. Elingaki Nzambe soki baoyo NIOSO balingaka Nkolo Yesu ya bolingo basalaki kasi kosimba bosolo oyo ya moboko monene, boye balingaki

"Nkombo na mangomba pe mangomba ekweyi, Mpe Yesu Klisto azala nionso na nionso."

Mokapo mwa IV

BILOKO YA KOSALELA

TAbernakle na biloko na yango ezalaki na biloko ndenge na ndenge ya motuya: palata ya wolo, motako, mabanga ya ntalo, mabaya ya accasia, lini ya malam, mposo ya ntalo mingi, balangi, broderie ya kitoko, &c. Eloko ya liboso oyo tokoki komona na litomba ezali, ete makambo oyo nyonso ezalaki makabo ya bonsomi ya bato ya Nzambe. "Mpe Nkolo alobaki na Moize, alobi, lobela bana ba Yisraele ete bazwa mpo na ngai likabo; na moto nyonso oyo motema na ye elingi, bokozwa likabo na ngai," &c. (Kob. 25:1-9). "Mpe bayaki moto nyonso oyo motema na ye elamusaki ye, mpe moto nyonso oyo Molimo na ye epesaki ye mposa, mpe amemaki likabo ya Nkolo, mpo na mosala ya hema ya kokutana, mpe mpo na mosala na yango, mpe mpo na bilamba mosantu. Mpe bayaki mibali mpe basi, bato nyonso oyo bazalaki na mitema ya bolingi, mpe bamemaki babroche, mpe biloko ya matoi, mpe mpete ya bilembo," &c. (mokapo 35:20-24. "Mpe bango (basali) bazwaki epai ya Moize makabo manso maye bana ya Yisraele bamemelaki mosala mwa mosala mwa esika mosantu mpo ya kosala yango elongo: mpe bamemelaki ye makabo ya bolingi ntongo nyonso . . . bato bamemelaki ye mingi koleka oyo ekoki mpo na mosala oyo Nkolo atindaki biso tósala. "Mpe Moize apesaki mitindo, mpe basalaki yango mpo na kosakolama na kaa mobimba, kolobaka ete, ezala mobali to mwasi asala lisusu mosala te mpo na makabo ya esika mosantu, boye bato bapekisamaki na kopesa" (Kobima 36:3-6.) Na boye na libiangi ya Bonzambe bato bayanolaki na boboto oyo etondi na boye ete basengelaki KPESA KPESA! ndakisa kitoko ya komipesa!

Tozali na likambo oyo ndakisa ya etinda ya bolingi oyo epalangani na mwango mobimba ya bosikoli ya bato uta na ntina na yango monene ya yambo kino na mbano na yango ya nsuka. "Nzambe alingaki mokili mingi na boye ete APESAKI Mwana na Ye se moko," mpe Yesu "alingaki biso mpe AMIPESI mpo na biso." "NA NGOLU tobikisami, na nzela ya kondima; mpe yango euti na bisomei te; ezali likabo ya Nzambe." "Ee moto nyonso oyo azali na mposa ya mai, yaka na mai; mpe oyo azali na mbongo te, yaka kosomba mpe kolya kozanga mbongo mpe kozanga ntalo." Nzambe asepelaka kopesa. Apesaka biloko nyonso —bomoi mpe biloko ya bomoi; lobiko; mpe ntalo na yango nyonso ya kokamwa. Mpe asepelaka na makabo ya bonsomi ya bikelamu na Ye. Azali kotinda moto moko te na makasi. Mateya ya "influence irresistible ya Molimo Mosantu" ezali kotelemela génie mpe molimo ya Biblia. Soki Klisto ateleme na ekuke ya motema ya moto kobenga mpe kobeta, tosengeli bisomei kofungola mpe kotika Ye akota; soki Nzambe alobi: "Ee moto nyonso oyo azali na mposa ya mai, yaka na mai," ESENGELI TOYA BISO MOKO mpe komela. Akotinda biso na makasi te. Soki bato BAKOYA TE, mpo bázwa bomoi, basengeli kokufa. Nzambe akotinda bango na makasi te. Alobi "Bato na ngai bakozala bato ya bolingi na mokolo ya nguya na ngai." Yango etali mpenza lingomba ya boklisto! Na mokolo ya Pantekote, bato "bamipesaki liboso na Nkolo" na nse ya libiangi ya nguya ya Ntoma Petelo, mpe na nsima elandaki likambo moko oyo ekokani na ndenge ya kokamwa na likambo oyo elobelami likolo. Kaka ndenge bato bamemaki na bonsomi nyonso biloko na bango na libiangi ya Moize, ndenge moko, ntango bato "bayambaki na esengo liloba ya Ntoma, mpe babatisamaki," bayebisaki biso ete "moko moko te

kati na bango alobaki ete eloko moko te kati na biloko oyo azalaki na yango ezalaki ya ye moko na makolo ya Apostolo, mpe kokabolama na moto na moto engebene na moto nyonso oyo azalaki na mposa na yango" (Misala 4:32-34). Na ntembe te solo oyo ezali kati na Klisto ekangaki mitema na bango! O soki bandimi basimbaki lobiko ya Nzambe sikawa lokola basalaki bongo elingaki kozala na ntina te ya kosenga mpe kosambela mpo na mwa mbongo mpo na kokoba mosala ya Nkolo. Mobeko moko te ezali na kati ya kondimana ya sika oyo elobi "Okopesa." Nzambe atikaki biso na nko na bonsomi ya kosala lokola motema na biso ezali kotinda biso. "Soki ezali liboso makanisi ya bolingi endimami engebene na oyo moto azali na yango, kasi te engebene na oyo azali na yango te." "Kasi nalobi boye ete ye oyo aloni mingi te akobuka mpe mingi te; mpe ye oyo aloni mingi akobuka mpe mingi. Moto na moto na ndenge alingi na motema na ye, bongo apesa; na kozanga kolinga te to na ntina te; mpo Nzambe alingaka mopesi na esengo" (2 Bakolinti 8:12; 9:6-8).

Kasi atako totikali bongo na bonsomi, nani oyo azali na likanisi ya moke koleka ya motuya ya "likabo oyo ekoki kolobama te" ya Nzambe epai na biso akondima te koloba "Ezalaki mokili mobimba ya bozalisi ya ngai Yango ezalaki likabo moke mpenza, Bolingo ya kokamwa mingi, ya Bonzambe boye, Esengaka molimo na ngai, bomoi na ngai, nyonso na ngai."

Tokoki komona, na esika ya mibale, mpo na kokokisa bamposa ya tabernakle, kaka bato ya Nzambe nde basengaki. Ekoki koloba ete bakokaki kosala eloko mosusu te; kasi yango ekozala kokanisa ete eleki ndelo. Ete babondelaki mokili ya libanda te ezali likambo oyo eyokani na momeseno ya baklisto ya liboso. Bazwaki eloko moko te ya bapakano mpo na kosunga bango na kosakola nsango malamumu, to kotonga lingomba.

Na nsima, na esika ya misato, motuya ya biloko oyo basalelaki na tabernakle ezali komonisa "bozwi ya Klisto oyo ekoki kolukama te." Na makambo wana oyo MIBALI bapesaka motuya mingi, bomengo oyo ekoki kotalelama te ya nsango malamumu emonisami. Biloko nyonso oyo ezali awa ezali na motuya mingi. Yesu azali na motuya, mpo na Nzambe mpe mpo na biso; kimya mpe bolimbisi ezali na motuya mingi; bozali ya Klisto, mpe libondisi ya Molimo Mosantu ezali na motuya; mpe elikia ya nkembo ya bomoi ya seko ezali na motuya. Nyonso ezali na motuya mpo na biso bandimi.

MOKAPO V

TRIBUNAL NA TRIBUNAL

LIBOKE, oyo babengaki lopango ya tabernakle, ezalaki na bolai ya mapeko 100 mpe bonene ya mapeko 50. Formulaire ezalaki carré oblong. Mapeko moko ezalaki na metre 1,824. Yangu wana bolai ezalaki soki metre 185 mpe bonene na yango ezalaki metre soki 88. Tabernakle etelemaki na kati ya esika oyo ekangami epai ya nsuka ya westi, mpe etalaki na esti. Esika oyo ekangami ezalaki na rido ya lini ya malamumu oyo ekangami na nsinga oyo esimbamaki makasi na makonzí ntuku motoba ya motako, ntuku mibale na nordi mpe ntuku mibale na ngámbo ya sudi, mpe zomi na nsuka mokomoko. Bazalaki kotya makonzí yango na makonzí ya motako mpe bazalaki kotya mitole ya palata to "mikapo." Na nsuka ya esti ezalaki na "porte ya lopango," ya bonene ya metre

soki 35. Esalemaki na rido kitoko ya langi ya bule mpe ya motane-bulé mpe ya motane-bulé mpe ya lini ya kitoko oyo bakangisami. Esika oyo bakangaki yango esimbamaki na makonzí minei, oyo ezalaki ndenge moko na eteni mosusu ya lopango. Na bongo lopango ezalaki likoló mpenza mpo na kopekisa tabernakle ezala na miso ya bato nyonso longola kaka baoyo bazalaki koya na ekuke oyo etyamaki mpe bazalaki na mposa ya kokota na makabo na bango. Totangi te ete bato nyonso bakoki kokota na esika yango, ezala bato oyo bazalaki na mposa ya losambo to te; kasi kaka (emonani) na baoyo bayaki kopesa mbeka. Ecran kitoko ya "porte" ezalaki na ntembe te kobombama penepene, kasi ntango nyonso kobendama mbala moko pembeni mpo na kondima moto nyonso mpe moto nyonso oyo azalaki na mposa ya kopusana penepene na Nzambe.

Sikawa tokoki kozwa ata mateya misato ya kitoko mpenza uta na bokangami oyo.

1. Makambo ya mozindo ya Nzambe na kati ya Klisto, "makambo ya Molimo ya Nzambe," ezali te na botali ya bozangi bokebi to ya kotyola ya bato banso. Yambo mobali akoka kososola mpe kosepela na bango, asengeli koya na ntaka ya bososoli. Nzambe abombi makambo oyo na bato ya mayele mpe ya mayele (ya mokili) mpe abimisi yango epai ya, bana mike. Esengeli kozala na molimo ya komikitisa, ya koteya, mpe motema ya bolingi, "Soki moto moko ALINGI kosala mokano na Ye akoyeba mateya, soki ezali ya Nzambe to soki ezali ya bato." "Motema ya sembo mpe malamumu" ezalaki mabele se moko oyo mboto ya Bokonzi ezwaki misisa mpe ebotaki mbuma. Nkolo na biso oyo apambolami alobaki na Bayuda ete: "Bondimi te mpo ete bozali bato ya bampate na ngai te." Elingi koloba, bazalaki na ezaleli ya kotosa, ya kotika te mpo na kolanda Ye, lokola bampate mobateli na bango, mpe na yango bakokaki kondima te. Oyo ezali ndenge oyo moto ya ntembe akoki kozwa makambo mingi mpenza na Biblia mpo na kofinga, nzokande moklisto azali komona kitoko na lokasa nyonso, na verse nyonso. Mpo na baoyo bazali kokufa na kozanga kondima makambo ya Nzambe ezali bozoba; kasi mpo na baoyo bandimi Klisto azali nguya ya Nzambe mpe bwanya ya Nzambe. Nyonso wana emonani lokola elilingi ya lopango ya tabernakle. Na bongo, tózala na bwanya; toya na ekuke; tokota na kati na mbeka mpe likabo. "Esengo na babola na molimo, mpo bokonzi ya lola ezali ya bango. Esengo na bato ya motema peto mpo bakomona Nzambe."

2. Porte ezalaki monene. Baoyo nyonso bazalaki na mposa ya koya liboso ya Nzambe na boyamboli mpe na likabo bazalaki na bonsomi ya kosala yango. Donc, porte ya ngolu eteleme polele, pe "oyo alingi" akoki kokota. Ba couleurs mpenza ya ba hangings ya porte ya lopango ezalaki suggestif. Bleu elakisaka epai ya likoló; violet elobeli bokonzi; motane (eloko oyo euti na nselele) elobeli komikitisa mpe mpasi; lini ya mpembe ya peto ezali kopesa likanisi ya bosantu. Nyonso etangami na bokuse kati na Yesu Klisto. Awutaki na lola, Mwana ya bokonzi ya Nzambe na bomoi, mpo na komikitisa mpe kokoma botosi kino na liwa ete akoka kosikola biso na makila na Ye ya motuya mingi koleka, mpe Amipesaki kozanga litono epai ya Nzambe. Lokola ye azali "nzela, bosolo mpe bomoi, mpe moto moko te akoya epai ya Tata longola se na nzela na Ye."

3. "Mikapo" to mikumba minene oyo ezalaki kopesa motole na makonzí ya motako esalemaki na mbongo ya bomikabi oyo ezwamaki epai ya Bayisraele na ntango ya kotángama na bango. Mibali nyonso kobanda na mibu ntuku mibale kino likolo basengelaki kopesa ndambo ya shekele ya palata mpo na lisiko na ye (Kob. 30:11-16), motuya na yango 1/2. Bato ya bozwi bapesamaki

nzela te ya kopesa mingi, mpe babola bapesamaki nzela moke te. Na yango, ntango azalaki kotalela makoki ya bato nyonso, Nzambe ateyaki bango mpe ete bazali na mposa ya bosikoli ya bato nyonso. Emonani lokola Ntoma azali kolobela ebongiseli oyo ntango alobi ete, "Bosikolamaki te na biloko bizali kobeba, lokola palata mpe wolo. "Bokeseni ezali te, mpo bato banso basali masumu mpe bazangi nkembo ya Nzambe."

Na bongo, mikapo yango elingaki kokundwela Moyisalaele ntango nyonso motuya ya bosikoli na Ye. Sikawa namonisi ete tabernakle ebombamaki mpo na motali ya bokebi mpe ya kozanga komibanzabanza. Kasi bakapo yango ya palata ekozala ntango nyonso na miso, ekozala likoló ya makonzí ya motako mpe ekomata likoló ya rido. Yango epesi likanisi ya likambo moko ya ntina mingi; elingi koloba, ntina ya kobatela ekulusu ya Klisto, to koloba malamumu Klisto oyo babakamaki na ekulusu, liboso ya mokili. Ezali mokumba mpe libaku malamumu ya Eklezia kosakola nsango malamumu epai ya ekelamumu nyonso, kolakisa bango motuya ya bosikoli ya bato. Kosakola ya Klisto ezali eloko oyo ebendaka mosumuki epai ya Nzambe. "Ngai, soki natomboli likolo uta na mabele nakobenda bato banso epai na Ngai." "Nazali koyoka nsani te mpo na nsango malamumu, mpo ezali nguya ya Nzambe mpo na lobiko mpo na moto nyonso oyo azali kondima." Bosikoli esengeli kozala likambo ya ntina mingi na kosakola nsango malamumu. Kosakola mingi ebungaki —ezali na ntina te, mpo ete basakoli bamipesaka mingi te na bosolo ya ntina, ya kobikisa. Na nsima lisusu, litatoli ya nkuku ya bomoi ya moklisto oyo esikolami epesami likanisi mpe na mitole wana ya palata. Oyo ezali nzela moko—mbala mosusu oyo ezali koyebisa mingi—oyo bato banso bakoki mpe basengeli kosakola Klisto. "Tika pole na bino engenga boye liboso ya bato ete bámona misala na bino ya malamumu mpe básumisa Tata na bino oyo azali na likoló." "Bosombami na NTALO, yango wana bokumisa Nzambe na nzoto na bino mpe na milimo na bino oyo ezali ya Ye."

"Zwa bomoi na ngai mpe tika yango Ebulisama, Nkolo, epai na Yo."

MOKAPO VI

STRUCTURE YA NDENGE

MAKAMBO ya mabele ya tabernakle ekanakani na lolenge mpe na bokatikati na lopango. Bifelo na yango esalemaki na mabaya 48 ya mabaya ya accasia, oyo ezipamaki na wolo ya peto. Mabaya yango ezalaki na bolai ya metre 171/2 mpe bonene ya metre 21/2.

Bazalaki kokanga yango semba na ba sockets ya palata. Ezalaki na ba sockets 96, talent moko ya palata na moko na moko, oyo motuya na yango na mbongo na biso ekozala £34,200. Ezalaki na mabaya 20 na ngámbo mokomoko mpe 8 na nsuka ya westi. Basangisaki yango makasi esika moko na nzela ya mpete ya wolo mpe banzete oyo etandami na nse oyo ezipami na wolo. Na nsuka ya esti, to esika ya kokota, ezalaki na makonzí mitano ya mabaya oyo ezipamaki na wolo mpo na porte. Makonzí minei ya biloko ndenge moko ekangamaki na ngambo mosusu ya kati ya ndako, mwa koleka na katikati, mpo na rido; oyo ekabolaki esika ya "mosantu" na esika ya "mosantu koleka". Cadre mobimba ezalaki na mbala moko pete, mpe nzokande riche oyo ekoki koloba te. Ebongisamaki na ndenge ya kokamwa na makambo oyo ezalaki kosalema. Etongamaki

likoló na mitinda ya siansi mpenza. Atako kougela mpe makasi na yango ezalaki monene mpenza, etongamaki na boye ete bakokaki kokita to kotia yango na ntango mokuse mpenza.

Tabernakle yango moko ezalaki lolenge ya Eklezia. Nalingi ete likambo yango ezala ntango nyonso na makanisi. Bon, oyo ezali bongo, nini to sengeli koyekola na structure générale na yango? 1er. Ete Eklezia ya Nzambe ezali pete na ndenge ya kokamwa mpe na bozwi ya nkembo; mpe ebongwani na ndenge ya kokamwa na bamposa ya moto na bileko nyonso mpe na bisika nyonso. Ezali ebongiseli moko ya kokoka. Ekoki kosalema te mpo na kobongisa Eklezia ya Kondimana ya Sika, atako mingi bamekaki kosala yango. Kasi basali kaka elakiseli ya bozoba na bango. 2e. Bazalaki kotya mabaya yango na kati ya ba sockets minene ya palata, oyo esalemaki na mbongo ya lisiko, liboso tolobelaki yango; kotelema na kati mpe likolo ya motuya ya bomikabi! Boniboni tozali awa ekundolisami lisusu moboko ya Eklezia ya Nzambe. Ezali kopema na bomikabi ya Klisto, oyo eleki motuya. Na liwa na Ye Atiaki moboko oyo Eklezia etongami likolo na yango. "Moboko mosusu akoki kotya moboko mosusu te longola se oyo etiamaki, oyo ezali Yesu Klisto." Totongami likolo ya moboko ya bantoma mpe basakoli (elingi koloba, moboko oyo batongaki likolo na yango), Yesu Klisto ye moko azali libanga monene ya nse.

3er. Na bomoko ya boyokani ya tabernakle elakisami bomoko ya ebongiseli ya boklisto, mpe Eklezia ya Yesu Klisto. Lokola ezalaki kaka nzela moko ya kokota, mpe tabernakle moko, boye ezali kaka na nzela moko ya lobiko, mpe Eklezia moko. Epai ya Baefese Paulo akomaki boye: "Ngai, moto ya boloko ya Nkolo, nabondeli bino ete bótambola malamumu na libiangi oyo babengamaki na yango, na komikitisa nyonso mpe na bopolo, na motema molai, koyika mpiko kati na bolingo, kopesana molende mpo na kobatela bomoko ya elimo kati na ekanganeli ya kimia. Ezali na nzoto moko, mpe molimo moko, ndenge mpe bobengamaki na elikya moko ya bino." kobenga Nkolo moko, kondima moko, libatise moko, Nzambe moko mpe Tata ya bato banso, oyo azali likolo ya bato banso, mpe na nzela ya bato banso mpe na kati ya bato banso" (Ef. 4:1-6). Epai ya Bakolinti ntoma moko akomi ete: "Bókóma ya kokoka elongo na makanisi moko mpe na bosambisi moko." Lisusu, alobi ete: "Ndako nyonso, oyo ekangami malamumu, ekoli kino tempelo mosantu (esika mosantu) kati na Nkolo. Na kati na ye bino mpe botongami elongo mpo na bofandi ya Nzambe na molimo." Nkolo na biso oyo apambolami abondelaki mpe na maloba oyo: «Nabondeli .

Ezali na libunga te ya liteya oyo. Ntina ya Nzambe ezali ete esengeli kozala na "motó" moko--Klisto, mpe "nzoto moko"--Eklezia; ete "bokabwani ezala te na nzoto," kasi ete bato nyonso ya Klisto bazala kaka moko; ete bomoko oyo esengeli kozala kaka mayoki te, kasi likambo oyo ekokamwisa "mokili" na ebandeli ya bonzambe ya mobandisi na yango; mpe ete ezali mokumba ya bato banso oyo balobaka ete bazali ya Klisto kosala makasi mpo na komema mpe kobatela bomoko oyo. Mpe lolenge nini moto nyonso oyo alobi ete alingaka Nkolo Yesu, liboso ya losambo na Ye ya molende oyo etangami likolo, akoki kosunga to kobondela mpo na lingomba ya mangomba, nazali na bobungisi ya kososola. Bankóto ya bato oyo balobaka ete bazali baklisto, oyo bamimoni ete bazingami na kati ya molongo monene ya mangomba, na esika ya kosala nyonso mpo na kobuka yango, basalaka makasi mpo na koluka bantina mpo na yango, mpe ata mpe ntembe oyo ezali kopesa nzela na yango. Kasi ekoki ata moke te kobatelama na Liloba ya Nzambe. Kutu, Makomami ezali kotyola mpe kokweisa yango na elobeli moko te oyo eyebani malamumu te. "Nalingi koloba boye: moko na moko na bino alobi: Nazali ya Paulo, mpe ngai ya

Apolosi, mpe ngai ya Kefa; mpe ngai ya Klisto. Klisto akabwani? Paulo abakamaki na ekulusu mpo na bino? To bobatisamaki na nkombo ya Paulo?" (I Kor. 1:10-13.) "Mpe ngai, bandeko, nakokaki te koloba na bino lokola bato ya molimo, kasi lokola bato ya mosuni, lokola bana mike kati na Klisto. Naleisaki bino na miliki, kasi na bilei te; mpo ete bozalaki na makoki te ya komemela yango; te, ata sikawa bozali na makoki te; mpo ete bozali naino bato ya mosuni; nzokande ezali na kati na bino likunya mpe koswana, bozali bato ya mosuni te, mpe." botambolaka na ndenge ya bato? Na lingomba ya Korinti bilembo ya yambo ebimaki —elingaki kozala ete ezalaki ya nsuka —ya bokabwani ya mangomba mpe bankombo ya mangomba. Mpe noki te babimaki nde mongongo ya bofuli epamelaki bango nokinoki lokola bato ya mosuni, mpe kotelemela molimo ya elengi ya bomoko oyo epemamaki na Eklezia ya yambo. Union ezali makasi. Ezali "eloko ya kitoko, mpe esengo mpo na libela," ntango bosantu, bopeto mpe bolingo ezali bokangami. Mokomi ya Nzembo akoki koyemba malamumu: "Talá boniboni malamumu mpe boniboni esengo mpo na bandeko kofanda elongo na bomoko! Ezali lokola mafuta ya motuya na motó, oyo ekiti na mandefu, kutu mandefu ya Arona; oyo ekiti na nsonge ya bilamba na ye; lokola mamwe ya Hermon, oyo ekiti na bangomba ya Siona: mpo kuna Nkolo atindaki lipamboli na Ye, kutu bomoi." mpo na libela" (Nz. 133). Bilili oyo mibale, mafuta mpe mamwe, emonisaka nsolo kitoko mpe elembisaka nzoto, mpe emonisaka kitoko bisengo ya bomoko ya boklisto.

"Boni elengi, boni boni lola bomoni, Ntango baye balingaka Nkolo Na kimia ya moko na mosusu basepelaka, Mpe bongo bakokisaka Liloba."

Ntango moko na moko akoki koyoka kopema ya ndeko na ye, Mpe elongo na ye komema eteni moko; Ntango mawa ezali kosopana uta na liso kino na liso, Mpe esengo uta na motema kino na motema.

Tango sans envie, scorn na lolendo, Posa na biso nionso likolo, Moko na moko akoki mabunga ya ndeko na ye kobomba, Mpe kolakisa bolingo ya ndeko.

Ntango bolingo, na ebale moko ya esengo, Na ntolo nyonso ezali kosopana; Ntango bosangisi elengi, mpe lokumu ya bolingo, Na mosala nyonso engengaka."

Soki batuni yango, "Ndenge nini bomoko ya boklisto ekoki kosalema?" eyano ezali petee. Lokola Bayisraele bamipesaki mpe balandaki Moize lokola mokambi mpe mopesi mibeko na bango, mpe moto mosusu te, ndenge moko mpe tosengeli kolanda Klisto, mpe moto mosusu te. Kondimana ya Sika ezali buku na Ye ya mibeko, epesami mpo na bokambi na biso se moko. Na kosepelaka na yango kaka, kozanga kondima ya bato to bokambi ya bato, tosengeli kozanga kopengola biso banso kokoma moko na kondima mpe moko na bomoi.

MOKAPO VII

LIBOSO YA LIBOSO

EZALAKI na bizipeli minei mpo na tabernakle, etandamaki moko likoló na mosusu. Emonani lokola likambo ya kokamwa ete esengelaki kozala mingi boye; kasi mbala mosusu elilingi na bango ezali

ndimbola oyo eleki malamumu. Namoni ete liloba "komikabi" na Kondimana ya Kala ezali, na Liebele, liloba oyo elakisi ezipeli. Yango ekundoli na makasi likambo oyo esalemaki na boyokani na kokweya ya baboti na biso ya liboso. Totangi ete nsima ya kokweya na bango bayokaki nsɔni mpo na bolumbu na bango, mpe bamikómisaki batabliers ya nkasa ya figi. Kasi Nzambe asepelaki te na ezipeli yango. Na maboko na Ye moko, emonani lokola, asalaki mpo na Adama mpe mwasi na ye bakazaka ya mposo, mpe alataki bango. Sikawa ezali na ntina te kokanisa ete banyama oyo babomaki mpo na kozwa mposo ya nyama, ezalaki oyo bapesaki liboso lokola mbeka? Kaina ná Abele basosolaki makambo oyo etali bambeka; bazuaki boyebi na bango wapi? Na ntembe te epai ya baboti na bango, oyo na ngala na bango bazwaki nsango na bango mbala moko epai ya Nzambe. Soki tokanisi bongo ete ezalaki bongo, spectacle yango ezali kitoko boni? Wana Yehova apesi elaka ya ngolu ya momboto ya mwasi, apesi liteya ya likambo na koboma bato oyo basali eloko te: mpe na mposo na bango azipi nsɔni ya moto ya masumu. Baboti na biso ya liboso basimbaki mpenza elilingi ya lokumu? Toyebi te. Kasi mpo na biso boniboni likambo oyo ekundolisi biso na ndenge ya kokamwa "Mwana na Mpate ya Nzambe oyo azali komema lisumu ya mokili," oyo na makila na ye tozali na bosikoli mpe oyo na boyengebene na ye nsɔni na biso ezipami! Kasi nsima ya bilembo nyonso ya Klisto na Kondimana ya Kala kasi ndambo elakisaka Bosikoli oyo ezali na Klisto Yesu. Kosalela ezipeli ezalaki mpo na kobomba, kasi te kolongola to kolongola yango. Kasi na Klisto masumu na biso "elongolami"--epetolami mosika. Tache, culpabilité, soni, elongolami. Bakanisaka bango lisusu te. Tokoki kobosana bango te, mpota ezali mozindo mingi mpe mpasi mpo na biso kobosana. Kasi Nzambe alobi: "Masumu na bango mpe mabe na bango nakokanisa lisusu te." Ezipami kaka te, kasi elongolami; bolimbisi kaka te, kasi babosani. Tozali "kolongisami," tosakolami "bayengebene." "Lokola tolongi na kondima, tozali na kimia na Nzambe, na nzela ya Nkolo na biso Yesu Klisto." "Akómi na biso bwanya, boyengebene, bosantu, mpe bosikoli." Bongo ekoki kozala te ete bilamba ya tabernakle elobelaka bomikabi? Kasi tótalela bizipeli yango na bokeseni.

LIBOSO YA POSO YA BADGER.

Kozipa oyo ezalaki libándá mpenza, oyo ebombaki mobimba oyo etikali, ezalaki na mposo ya badger (basusu bakanisaka ete mposo ya phoque, basusu mposo ya porpoise nde esalemi). Eloko yango ebongi mpenza mpo na koboya mbongwana ya ntango. Ezalaki na lolenge ya komonana molili, ya mabe mpe ya kobenda likebi te. Euti na loyembo ya Salomo, mok. 1:5, ekomonanaka ete bahema, na mikolo wana, ezalaki mbala mingi kosala na eloko moko ya molili. Na mokapo moko eleki tomonaki ete tabernakle ebombamaki mpo bato mingi bazalaki kotala yango te. Kasi ata ntango bamonaki yango na libándá ezalaki na kitoko moko te na ntina na yango. Sikawa na polele oyo ya libanda, nakanisi tozali na likambo moko ya ntina mingi oyo emonisami. 1er. Na oyo etali moto ya Nkolo na biso oyo apambolami awa na mabele. Mosakoli Yisaya asakolaki "Elongi na ye ebebisamaki koleka bato nyonso, mpe lolenge na ye koleka bana ya bato" (Is. 52:14). "Akokola liboso na Ye lokola molona ya pete, mpe lokola mosisa uta na mabele ya kokauka; Azali na lolenge te to kitoko te; mpe ntango tomoni Ye, ezali na kitoko moko te oyo tosengeli kolinga ye. Bato batyolama mpe baboyami, moto ya mawa mpe ayebi mawa; mpe lokola moto oyo bato babombaka elongi na bango epai na ye, Atyolamaki mpe tozalaki kopesa Ye motuya te." Azali. 53:2,3. Nyonso wana, lokola motángi nyonso ya Biblia ayebi yango, ekokisamaki na mokanda ya Yesu Monazarena. Oyo nde likambo ya kokamwa ete Moyuda oyo

azalaki na lolendo asilikaki, mpe makanisi na ye ya kozala malamumu ekamwisaki, ntango mobola mosali ya mabaya ya Nazarete alobaki ete azali Masiya —elikya ya Yisalaele! Mbala mingi, bato oyo basalaka mayemi basepelaka komonisa Yesu na bozali ya nkembo, elongi ya bonzambe, mpe halo ya pole zingazinga ya motó na Ye. Bon, nakanisi ezali très naturel, kasi nionso wana ezali erreur. Soki mokolo mosusu Azalaki na kitoko moko ya bozalisi, bobimisi na Ye, bobola, mawa mpe misala makasi ekokaki mingi mpo na kosilisa yango. Ezali mingi na boyokani na makanisi mpe Makomi mpo na komonisa elongi mpe lolenge na Ye ebebisami mingi koleka ndenge ezalaka na bana ya bato. Mpo na nini ezalaki bongo? Pamba te ezalaki mokano na Ye te ya "kobenda liso ya mosuni." Nkembo ya lolenge na Ye te, kasi ya bizaleli mpe mosala na Ye, esengelaki kozala kobenda. 2e. Ezali mpe bongo mpo na Eklezia ya Klisto. "Bokonzi ya lola (oyo Lingomba ya Nzambe ezali eteni ya ntina na yango) eyaka na elakiseli ya libanda te." Ekotisamaki na mokili te na lolendo mpe na elakiseli monene. Bantoma, lokola Nkolo na bango, bazalaki basali bilanga, ya kobotama ya nse mpe ya zingazinga. Eklezia oyo batongaki ezalaki bopete yango moko. Ba attractions na yango ezalaki essentiellement mpe entièrement ya elimo. Ezalaki na lokumu ya mokili te mpo na kopesa; kasi ebele ya komema ekulusu, bobola mpe mpasi mpo na bolamu ya Klisto. Kondima na yango, liteya na yango makuli na yango ezalaki nyonso ndenge moko "mpo na baoyo bazalaki kokufa, bozoba." Bisika na yango ya bokutani ezalaki "mabulu ya mabele," bashambre ya likolo to bilanga ya polele. Nzokande ekendeki kolonga mpe kolonga. Ezalaki komiyoka bisika nyonso, banda na ndako ya bokonzi tii na kiti ya bokonzi, mpe banda na nsuka moko ya mabele tii na nsuka mosusu. Boklisto, lokola eutaki na maboko ya Klisto mpe ya Bantoma ezalaki na bonguna makasi na makambo nyonso ya mpambampamba ya lokumu mpe ya kolakisa, .mpe elimo na yango ebongwanaka te. Lolenge na yango ebongwanaki te.

Bongo esengeli koloba nini mpo na lolendo mpe elakiseli ya mpambampamba ya mangomba mpe baprofeseur ya lelo? Nini elingi koloba ba grands immeubles na biso, ba fenêtres peintures, ba organes ya talo, ba ministres oyo bazuaka lifuti ya likolo, "ba masangá ya mode," kasi bolongwi na simplicité oyo ezali na Klisto Yesu? Makambo wana ekoki kolonga kondimama ya bato, mingi mingi bato ya mokili, kasi ezali kolembisa mpe ko paralyser nguya ya molimo ya lingomba. Bazali kokitisa molongo ya makasi ya ndelo kati na lingomba mpe mokili; ememaka na bokeseni mpe na limemya ya bato na lingomba engebene na esika ya bato; bafungolaka nzela ya kozala bandimi kozanga kobongwana. Boklisto ezali na mposa ya biloko ya ndenge wana te. Ezali kokende liboso malamumu mpenza soki bazali te; te na kozwa ebele ya bato oyo basepeli na bango, kasi na kobikisa bato na masumu na bango. Na ko pander na lolendo mpe bisengo ya sensu, mpe na kopesaka ba inciences oyo eyokani te na molimo ya Klisto, tolongi mokano ya likolo ya nsango malamumu. Yango wana, tosukisi ete lokola ezalaki na eloko moko te na ntina ya libanda ya tabernakle oyo ebendaka, ndenge moko mpe esengeli kozala na kobenda mpamba ya mosuni mpe ya nzoto oyo ezali na boyokani na Eklezia ya Nzambe te.

LIBOSO YA KATI

Mpo na bokeseni, ekoki kozala malamumu sikawa kotalela ezipeli lokola emonanaka uta na kati ya tabernakle, to ezipeli ya kati mpenza. Eloko moko te ekokaki kobenda likebi koleka bokeseni oyo ezalaki kati na libandá mpe na kati ya tabernakle. Ya liboso, ndenge tomoni yango, ezalaki molili, molili mpe kobenda likebi te; kasi oyo ya nsuka ezalaki na bozwi mpe kitoko na ndenge ya

kokamwa. Tomoni ete ezalaki na bifelo ya wolo ya peto. Ezalaki mpe na biloko ya ndako oyo esalemi malamumu na wolo ya peto. Mpe pembeni ya oyo ezalaki na esika ya kokangama mpo na ekuke, oyo ekangamaki penepene, kokanga pole ya moi: elamba mpe ezipeli lokola emonanaka uta na kati; nyonso wana esalemaki na ndenge moko kitoko mpe na balangi moko. Esika ya liboso ezalaki kongenga na miinda nsambo oyo ezalaki kongenga ya etelemelo ya miinda ya wolo; mpe Esantu ya Bosantu engengamaki na Shekina, mwinda moko ya nkembo uta na lola, oyo engengaki na nse na kiti ya ngolu. Na yango, na ntembe te, tabernakle yango ezalaki kitoko mpenza ndenge bato bazalaki komona yango na kati! Lizipa ya kati ezalaki na lini ya kitoko oyo ekangami na nsinga, na balangi ya langi ya bule, ya motane-bulé mpe ya motane-bulé; bazalaki kosala bililingi ya baanzelu (mbala mosusu nsinga ya malamumu ya wolo oyo basalaki na ntonga) na rido. Sikawa nkembo, kitoko, mpe bozwi oyo nyonso ezali kopesa likanisi. Elobeli biso bonzambe ya Klisto. Azalaki "Nzambe oyo amonisami na nzoto." Azalaki na nkembo, kasi ezalaki ya molimo, mpe ya mosuni te; "tomonaki nkembo na Ye," elobi Yoane, "nkembo lokola ya mwana se moko ya Tata, atondi na ngolu mpe na bosolo." "Azali kongenga ya nkembo na Ye, mpe elilingi ya biloko na Ye, mpe kosimbaka biloko nyonso na liloba ya nguya na ye, ntango apetolaki masumu, afandaki na loboko ya mobali ya Nzambe" (Ebr. 1:3). Ntango Moize alobaki na Nzambe ete: "Nabondeli Yo, lakisa ngai nkembo na Yo," Nzambe ayanolaki ete: "Nakosala ete BOBONGI na Ngai nyonso eleka liboso na yo." Na yango nkembo oyo elekaki ya Klisto na mabele ezalaki bolamu na Ye. Lisusu, nkembo ya kati ya tabernakle elobaka na yango ya nkembo ya kati ya Eklezia. Kitoko na ye ezali ya molimo, mpe ya mosuni te.

"Mwana mwasi ya Mokonzi azali na nkembo nyonso na kati." "Boye Mokonzi akolinga mingi kitoko na yo, mpe okosambela Ye." "Ozali nionso sembo, Bolingo na ngai."

Bosantu, makanisi ya lola, komikitisa ya elengi mpe komikitisa mobimba na bolingi ya Nzambe, oyo esalaki Yesu kitoko mingi na mabele, ezali ngolu mpenza oyo ekembisaka Eklezia ya solo ya Klisto na bileko nyonso. Tomonaki liboso ndimbola oyo ekoki kozala ya balangi mpe bililingi oyo ezali na biloko oyo bakangi, na rido, mpe na ezipeli.

Bazali kolobela lola, komikitisa, nkembo ya bokonzi mpe bopeto. Mpo na kososola makambo maye tosengeli kokota, mpe "kofanda na" Klisto mpe Eklezia na Ye. Bakoki kosepela to kososolama te longola se na ndenge ya kosalela mpe ya komeka. Ezala ntina to botali ekoki te kopesa biso lipamboli ya esika mosantu. Esengeli komeka biloko mosusu liboso ete básosola elengi na yango. Moto oyo azali na ntembe azali kotyola oyo, na lolenge ya makambo, azali na nguya te ya kosepela na yango. Maloba maye mazali solo mpenza: "Emeka mpe bómona ete Nkolo azali malamumu; apambolami moto oyo atyelaka Ye motema." Mpe lisusu maloba ya Petelo: "Bózala na mposa makasi ya miliki ya molimo, oyo ezali na bokosi te, ete bókola na yango mpo na lobiko; soko bomeki ete Nkolo azali na ngolu."

Soki komeka yango ezali te, mposa wana ekoki kozala te mpo na bilei oyo etongaka nzoto oyo euti na boyokani elongo na Nzambe. Kasi oyo "ameki" azali na mposa na ye ya kolya ekómi makasi, mpe azali na mposa makasi ya kotondisama na kotonda ya Nzambe kati na Klisto.

Nkembo ya Eklezia ezali mpe bolamu na ye. Mateya ya Yesu mpe ya bantoma na Ye ezali pene na nyonso na boyokani na bizaleli. Na Eklezia, misala ya mosuni--"pite, mbindo, losambo ya bikeko, lokoso, kindoki, bonguna, kowelana, zuwa, nkanda, bituluku, bokabwani, bopengwi, zuwa, kolangwa masanga, bisengo mpe bongo na bongo"--esengeli kokweisama makasi mpe kobebisama; kasi mbuma ya Molimo —"bolingo, esengo, kimia, motema molai, boboto, bolamu, bosembo, bopolo, bopeto"--elonami mpe ekoli, kino ekokangama na ebele ya bozwi mingi koleka na ntina ya bomoi ya basantu.

LIBOSO YA POSO YA BA RAMS.

Kati na ba couvertures mibale oyo touti kolobela ezalaki na mibale mosusu. Oyo ezalaki pembeni ya ezipeli ya libanda ya "mposo ya ba badgers" esalemaki na "mposo ya bampate oyo batyá langi ya motane." Balobaka ete langi ya motane yango ezwamaki na nselele moko. Yango ezali komonisa liloba ya Davidi, oyo azalaki koloba mpo na Klisto, "Nazali nselele, mpe moto te." Nselele eyinami, mpe enyatami na nse ya makolo ya moto. Lokola esalelami mpo na Yesu, ezali kolakisa bokitisami na Ye ya kokamwa mpo na lobiko na biso. "Batyolamaki mpe bato baboyaki ye." "Atyolamaki, mpe tozalaki kopesa Ye lokumu te." "Atako azalaki mozwi, nzokande mpo na bolamu na biso akomaki mobola, mpo biso na nzela ya bobola na Ye tokoma bazwi." "Asalamaki mpo na mwa ntango moke koleka baanzelu, mpo na bampasi ya liwa . . . ete na ngolu ya Nzambe ameka liwa mpo na moto na moto." Boni "na nse" koleka baanzelu ekoki kosambisama na oyo elandi: "Bózala na makanisi oyo kati na bino, oyo ezalaki mpe kati na Klisto Yesu, oyo, lokola azalaki na lolenge ya Nzambe, atalelaki yango libonza te kozala na bokokani na Nzambe, kasi amilongolaki mpamba, azwaki lolenge ya mosaleli, asalamaki na lolenge ya bato; mpe azwamaki na lolenge lokola moto, amikitisaki, amikitisaki ata kino na liwa, iyo, liwa ya ekulusu."

Lokola tozwi tabernakle mpo na komonisa Eklezia lokola eteleme na boyokani na Klisto, tomoni na yango na kozipaka oyo ezaleli moko na Eklezia ya "makanisi moko oyo ezalaki na Klisto Yesu." Nkolo na biso oyo apambolami alukaki kotindika liteya oyo likolo ya bayekoli, yambo Alongwa na bango, na mosala kitoko ya komikitisa. "Akamataki eloko ya kosukola mpe amikangaki mokaba, mpe abandaki kosukola makolo ya bayekoli;" mpe mbala moko nsima ya kosakola ntina ya liteya oyo ya eloko: "Bozali kobenga ngai Molakisi mpe Nkolo, mpe bozali kosala malamumu, mpo nazali bongo. Soki ngai, bongo, Nkolo mpe Molakisi, nasukoli makolo na bino, bino mpe bosengeli kosukolana makolo; mpo napesi bino ndakisa ete bosala lokola nasali bino. Solo, solo, nalobi na bino, mosaleli aleki nkolo na ye monene te, mpe moko te." oyo atindami monene koleka oyo atindaki ye. Tomikitisi mpe tokitisami na masumu, kasi tozali na lolendo mpe totondi na lolendo, mpe tozali malembe mpo na koyekola bozindo ya bosolo monene oyo. Kasi esengeli koyekola yango. "Soki moto amikitisi te, mpe akomi lokola mwana moke, akoki kokota na bokonzi ya lola te." Mpe esengeli kobatela elimo wana ya komikitisa. "Esengo na babola na molimo, mpo bokonzi ya lola ezali ya bango."

"Ye oyo aleki monene kati na bino, azala mosaleli ya bato nyonso." Oyo ezali liteya moko ya mpasi mpo na koyeba malamumu. Kasi bato moke nde bakokisaka mpenza mosala yango. Mpo na oyo aleki monene kokoma mosali ya banso —kozwa esika ya nse koleka —ezali solo mosala monene ya komitika. Kasi Nkolo na biso asalaki yango; mpe tosengeli te kotala yango mpasi mingi mpo na

kozala lokola Ye—kolanda matambe na Ye. O, soki liteya oyo eyekolamaki mobimba mpe esalelamaki, boniboni Eklezia elingaki kolakisa masanzoli ya Mosikoli na ye! Bongo bato banso balingaki koluka nkembo na bango moko te, kasi ya Klisto. Na nsima, bato nyonso balingaki kotala biloko na bango moko te, kasi makambo ya bato mosusu. Moko na moko akobunda kolekisa mpe kolekisama mpo na bolamu ya Eklezia, mpe mpo na nkembo ya Klisto.

EZALI SUKI YA BA Ntaba

Ezipeli oyo eyaki pembeni ya ezipeli kitoko ya kati, mpe na yango elalaki na nse ya ezipeli ya mposo ya bampate. Bazalaki kopesa bantaba lokola mbeka. Na mokolo monene ya mobu mobimba ya Yisalaele, mokolo ya Bomikabi, bamemaki bantaba mibale lokola makabo. Moko abomamaki lokola likabo ya MASUMU, mpe Alona amemaki makila na yango na Esika ya Bosantu ya Bosantu, mpe asopaki yango likolo ya kiti ya ngolu mpo na kosala bomikabi mpo ya bato banso. Ntaba mosusu ezamaki na bomoi, na nsonge ya kaa, mpe Arona atyaki maboko na ye mibale na motó na yango mpe ayambolaki likoló na yango mabe nyonso ya bana ya Yisraele, mpe masumu na bango nyonso, kutu masumu na bango nyonso; mpe atiaki bango likolo lya motó ya ntaba ya bomoi, mpe atindaki yango mosika na loboko la moto moko oyo azalaki komilengela o kati ya esobe, mpe ntaba ememaki likolo lya yango mabe ma bango manso o mboka yoko.

Motangi akobosana te maloba ya bofungoli, kokotisa boyekoli oyo ya ba couvertures, na oyo etali boyokani kati na kozipa mpe bomikabi. Bon, emonani na ngai ete kozipa oyo ya nsuki ya bantaba ekundolisi biso mingimingi bomikabi na biso monene,. Mpe nakanisi, lisusu, ete ezali na mateya ya bonzambe na bobongisi ya bizipeli oyo. Bosaleli na bango ya elilingi eteleme na molongo boye —Bokiti, komikitisa, bomikabi, kitoko ya bosantu, kimia mpe lipamboli. Na bongo, Yesu asalamaki na lolenge ya moto, na lolenge ya mosuni ya masumu, amikitisaki, akufaki mpo na masumu na biso, mpe akoti na nkembo. Mpe boye lisusu toyei elongo na masumu mpe nsoni na biso nyonso, na komikitisa ya mozindo ya molimo, kotiaka motema na makila ya bomikabi ya Yesu, mpe kozwa bolimbisi, kimia, kitoko ya bosantu, mpe nkembo ya Nzambe.

MOKAPO YA VIII

ALTAR YA LIBOSO

EKOyokana mingi na mwango ya mwa mosala oyo mpo na kotalela na nsima biloko oyo ezali na lopango ya tabernakle.

Ya liboso kati na yango ezalaki etumbelo ya mbeka ya kotumba. Yango ezalaki na lolenge ya karé, mpe esalemaki na mabaya ya accasia oyo ezipamaki na motako. Ezalaki na mabulu, ezalaki na likoló te mpe na nse te; kasi grille moko ya makasi ya motako ekangamaki pene na katikati ya kati mpo na kokanga móto mpe mbeka. Etumbelo oyo ezalaki na bonene ya metre soki libwa mpe bosanda ya metre mitano mpe esika na yango ezalaki na lopango, mbala moko na ngámbo ya "porte" ya lopango mpe ekuke ya tabernakle, na katikati ya nzela. Eloko ya liboso oyo esengaka likebi na biso ezali

MOTO NA MOTO

Moto ya etumbelo ya mbeka epelismaki liboso na likambo oyo Nzambe asalaki mbala moko. "Mpe nkembo ya Nkolo emonanaki epai ya bato, mpe moto ebimaki liboso ya Nkolo--(mbala mosusu uta na likonzi ya moto mpe lipata)--mpe ezikisaki likolo ya etumbelo mbeka ya kotumba mpe mafuta, oyo ntango bato nyonso bamonaki bagangaki mpe bakweaki na bilongi na bango" (Lev. 9:23-24). Yango esalemaki mpo na kokamwisa bato na lolenge ya lokumu koleka ete moto oyo ezalaki likolo na etumbelo wana ezalaki moto ya Nzambe; mpe ezalaki na ndimbola moko ya nsomo mpenza. Tomoni awa mpe ete moto oyo ezalaki na etumbelo esengelaki kotikala kopela libela. "Mpe moto na etumbelo ekozika likolo na yango. Ekobomama te . . . moto ekozika likolo ya etumbelo, ekozima soko moke te" (Lev. 6:12-13).

Sikawa moto yango elimboli nini? Kozika oyo na etumbelo, kotelema na nzela ya kopusana na tabernakle, mpe kozala mosantu? Emonani na ngai lokola ezali komonisa eloko moko, mpe yango kaka —bosembo ya Nzambe na etumbu ya masumu! Ezali kolakisa "moto oyo ekozimisama soko moke te." Elobi ete "lisumu ekoki te kozanga etumbu." Elobi ete "Nzambe na biso--(kosala masumu mpe biloko nyonso oyo ezali na lisumu likolo na yango)--azali moto oyo ezali kozikisa"; mpe ete "Akoki ata moke te kolongola moto oyo azali na ngambo." Mobola mosumuki ntango amemaki victime na ye innocent mpo na kobomama mpe koliama likolo ya etumbelo oyo ayebaki etumbu na ye moko oyo ebongi na ye malamu na mombongo mobimba, mpe likanisi moko oyo eleki likolo na makanisi na ye ekozala SUBSTITUTION. "Lokola mwana na mpate oyo azangi mbeba azali konyokwama, ngai mpe nasengeli konyokwama," soki Nkolo aponaki lisiko na mawa na Ye monene te. Mpe boye Nkolo na biso ya bolingo na kokufaka mpo na biso, "asalamaki lisumu," "amemaki masumu na biso na nzoto na Ye moko," "asalaki elakeli mabe mpo na biso," mpe azikisamaki na moto ya Nzambe na etumbelo ya bomikabi. "Azokisamaki mpo na mabunga na biso; Anyokwamaki mpo na mabe na biso; etumbu ya kimia na biso ezalaki likolo na ye; mpe na bampota na Ye tobikisami. Bisu banso lokola bampate tobunga nzela; tobaluki moto na moto na nzela na ye; mpe Nkolo atye likolo na ye mabe ma bisu banso."

BA SCRIFICES NA BA OFFRES.

Yango ezalaki ebele mpe ndenge na ndenge. Na ntembe te bango banso balakisaki liboso, to balakisaki ekulusu ya Klisto —na Ye oyo "na nsuka ya bileko amonanaki mpo na kolongola lisumu na mbeka na Ye moko." Tokoti sikawa likolo ya boyekoli ya koluka motema, ya kolamusa molimo. Esika oyo totelemi ezali mabele mosantu; topusana penepene na elimo ya komipesa. Tolanda nzela na biso na komikitisa mpe na limemya, mpe tika ete misala na biso mizwa mbano mingi.

Eloko ya liboso oyo ebongi koyeba ezali ete bambeka wana nyonso esengelaki kozala "kozanga litano to mbeba." Yango ezali komonisa bopeto ya Klisto oyo ezangi litano. Ye na nzela ya molimo ya seko, "amipesaki kozanga litano epai ya Nzambe." Tosikolami "na makila ya motuya ya Klisto, lokola ya mwana na mpate oyo azangi mbeba mpe azangi litano." Bopeto ya Klisto oyo ezangi bosoto mpe ya litano te etatolami na Makomami mingi. Azalaki "mosantu, na likama te, mpe akabwanaki na basumuki"; "asalaki lisumu te, mpe bokosi ezamaki na monoko na ye te"; Nzambe "asalaki ye lisumu mpo na biso oyo toyebaki lisumu te, mpo tokoma boyengebene ya

Nzambe kati na ye"; Ye "azalaki na makambo nyonso komekama lokola lokola tozali naino na masumu te"; Ye "akufaki bayengebene mpo na baye bazangi boyengebene mpo ete amema biso epai ya Nzambe"; Pilato alobaki, "Namoni mbeba te epai na Ye," mpe Yesu ye moko akokaki kotelemela banguna na Ye banso na kotuna, "nani kati na bino azali kondimisa Ngai na lisumu." Na boye, Klisto atelembi liboso ya mokili ya ngambo mbeka ya bosantu ya kokoka mpe ya mbeba te, komipesaka epai ya Nzambe lokola Mosikoli na biso oyo akoki nyonso; ndakisa kitoko mpo na komekola na biso; oyo ezaleli na ye ya litɔɔ te esalaka lokola charme mpe bofuli mpo na molimo ya mobola oyo azali na kilo ya masumu. Mpe na nse ya charme wana mpe bofuli wana bakelasi:- "Makabo ya kotumba," "makabo ya masumu," "makabo ya kobuka mobeko," "makabo ya kimia," "makabo ya misuni," "makabo ya masanga," mpe makabo mpo na "masumu ya kozanga boyebi." Tokozala kaka na esika ya komona mwa ndambo ya makambo yango.

1. Libonza ya kotumba--Oyo ekoki kozala ngɔmbɛ-mobali, mpate-mobali, ntaba, ebanga to pijon, engebene na makoki ya mopesi likabo, lokola emonisami likolo. Moko ezalaki kondimama na Nzambe lokola mosusu, soki ezalaki komonisa makoki ya mopesi likabo. Na makambo nyonso esengeli kozala mobali oyo azali na mbeba te. Mbala mosusu likabo ya ngɔmbɛ-mobali yango ezalaki kokamwisa mingi. Esengelaki kobomama "na ekuke ya hema ya bokutani," kolakisa bongo ete nzela se moko ya kokota epai ya Nzambe ezali na nzela ya Mobikisi oyo abakamaki na ekulusu. Mopesi likabo asengelaki "kotia loboko na ye likolo ya motó ya likabo ya kotumba," na yango na lolenge oyo eleki komonisa kondima na ye epai ya Nzambe, koyambola na motema mpe libondeli na ye ete moto oyo asali likambo te andimama na esika na ye, mosumuki oyo azali na ngambo. Na boye na "nzela ya sika pe ya bomoi" epai ya Nzambe mosumuki oyo azwaki etumbu atye loboko na ye ya kondima na mbeka oyo Nzambe ye moko aponaki, mpe atondi na boyamboli andimi ete mpasi mpe liwa ya Yesu endimami na esika ya libebi oyo abongi na yango mpenza. Emonani ete moto oyo apesaki likabo asengelaki koboma moto oyo azwaki mpasi na maboko na ye moko. Lolenge ya koboma nyama na kati ya Bayuda, tii lelo, ezali ya kobenda mbeli monene mpe oyo eleki makasi na zolo mpo na kokata misisa minene ya makila na mbala moko. Lolenge yango esalaka ete nyama ekufa nokinoki mpe makila na yango ya bomoi esila mobimba. Kosopa makila oyo ya bonsomi oyo esalemi boye, ekundolisi biso na makasi maloba ya Yisaya, "Asopi molimo na Ye (bomoi) kino na liwa." Mopesi likabo oyo abomi nyama na loboko na ye moko ezali komonisa na lolenge oyo eleki kobenda likebi, boyokani oyo ezali kati na mopesi likabo mpe liwa ya moto oyo azali kozwa esika na ye. Solo oyo ekanamaki ezali likambo oyo ete MASUMU NA BISO esalaki liwa ya Klisto lokola nde tozalaki babomi na ye ya solo. Ezali bosolo moko ya somo ete nazali mpenza na kati ya likambo ya mawa ya ekulusu ete nazali soki na ngambo ya mosala ya nsomo, to nasikolami na yango. Soki naboyi Klisto, nazuaka ngambo ya baye bazalaki kolela "Baka ye na ekulusu; bobaka ye na ekulusu"; kasi soki nayambi Ye, makila na Ye ya motuya epetolaka molimo na ngai ya ngambo uta na bosoto na yango nyonso.

Likambo oyo elandaki oyo esengelaki kosalema ezalaki ete bana ya Arona báswa makila ya moto oyo abetamaki mpe básopa yango zingazinga ya etumbelo. Na oyo tozali na ndakisa ya maloba "Toyei . . . na makila ya kosopa, oyo elobaka makambo malamumu koleka oyo ya Abele." Lisusu, "Kozala na mitema na biso esopami uta na lisosoli mabe."

Na nsima, elandaki kolongolama ya mposo ya nyama, mpe kokata yango biteni, kosukola kati mpe makolo mpe kotya mobimba na molongo likoló ya mato oyo ezalaki na etumbelo. Elobami solo ete, mingimingi na bileko ya molunge, komona mpe nsolo ya makila mingi boye, mpe banyama oyo ebomamaki oyo etandamaki polele mpo na moi, esengeli kozala ete ezalaki kotungisa mingi mpe kotomboka, mpe oyo ezalaki kotombokela bomoto ya moto ekokaki mpenza te kopesa Nzambe esengo. Mpe boye esakolami ete, "Nasepelaka na makabo ya kotumba te," mpe "mbeka mpe likabo Osepelaka na yango te." Bongo, mpo na nini baponaki bango? MASUMU esengelaki bango! Lisumu esengelaki kozwa nkisi oyo ekoki mpe oyo ebongi; esengeli kobimisama polele na nsomi na yango nyonso; mpe moto oyo azali na ngambo asengelaki kosepela mingi na lolenge ya lisumu mpe etumbu oyo ebongi na yango.

Kobaluka na antitype —liwa ya Yesu —eloko moko ebakisami makasi ekutani na makanisi na biso. Na ntembe te, komona ntango babakamaki na ekulusu ezalaki mpenza kozokisa mpe kotomboka! Mibali mosusu bakoki kozwama na nsomi mpenza —mbala mosusu basoda mpe bakonzi ya Bayuda bazalaki —mpo na kozwa esengo ya komona makambo ya ndenge wana, kasi mosusu te. Nzambe Ye moko abendaki rido moko ya monene ya molili likolo ya esika yango, lokola nde mpo na kokanga bomoni ya nsomo uta na baanzelu.

Komona Yesu konyokwama, kokufa, na ntembe te, elambisaki mitema ya bato mingi. Mokongo na ye esilaki kotimola na fimbo ya nsomi; Ntolo na ye etobolamaki mpe epasolamaki na motole ya nzube; makila ebebisaki elamba na Ye, elongi na Ye, nzoto na Ye; mpe sikawa, ya bolembu mpe ya kolemba na mpasi mpe bobungisi makila, koningana mpe kolemba, ebandeli ya nsuka eyei. Balongoli Ye bolumbu, kobimisáká bampota na Ye oyo efungwami mpe nzoto na Ye oyo ezali na makila. Abwakami na mabele mpe maboko mpe makolo na Ye ekangami na ekulusu ya mabe. Atombolami sikawa kati na mabele mpe lola, mpe kuna Akangamaki ngonga motoba, kino bilili ya liwa ekopumbwa likolo ya elongi mpe lolenge. Nzoto ezali sikawa nsomi na ebeteli ya nsomi ya liwa! Oyo nde likambo ya kokamwa! Nani na likoló to na mabele akokaki kotala yango kozanga nsomi! Ezalaki likambo moko ya nsomi mpe ya botomboki. Emonanaki lokola ete Nzambe akangaki miso na ndenge azalaki kokanga likoló; kolela, na kopasola mabele mpe mabanga. Kasi esengelaki. Kozanga kosopama ya makila na Ye bolimbisi ekokaki kozala te. Pona kokomisa biso bayengebene il faut alakelama mabe.

2. Libonza ya masumu ya kozanga boyebi.--Mobeko esengaki likabo mpo na lisumu ya kozanga boyebi. Ekesanaki na mbeka ya kotumba na makambo oyo elandi. Mafuta mobimba masengelaki kolongolama na bokebi na "na kati," mpe kotumbama likolo ya etumbelo; kasi ebembe mobimba esengelaki komema yango libanda "na esika ya peto, epai wapi mputulu esopami, mpe (kuna) ezikisami na nkoni na moto." Yango emonani lokola ezali na mokano ya kolakisa boniboni lisumu ezali ya nsomo makasi mpo na Nzambe —ata na lolenge na yango ya boboto koleka, elingi koloba, ntango esalemi na bozangi boyebi. Mokomi ya mokanda na Baebele (mokapo 13:11-13) alobeli kobaka Klisto na ekulusu libanda ya efelo ya engumba lokola antitype ya mbeka oyo, mpe ayebi soni oyo ekangami na yango. "Mpo nzoto ya banyama, oyo makila na yango ememami na esika mosantu na nganga-nzambe monene lokola likabo mpo na lisumu, ezikisami libanda ya kaa. Yango wana Yesu mpe, mpo ete akoka kosantisa bato na nzela ya makila na ye moko, anyokwamaki libanda ya ekuke. Yango wana tika tokende epai na Ye libanda ya kaa, komema

kofinga na Ye." Ye "akomaki lisumu mpo na biso," amemaki soni mpe etumbu na yango. Na yango, tondima kokabola soni mpe kofinga na Ye. Nsoni ya ekulusu esilaki te. Baoyo balandi Nkolo na bango na makambo nyonso batyolami lokola liboso. Kasi basepeli koyika mpiko na ekulusu na bango, kotyola soni, lokola Molakisi na bango ya bonzambe, mpe kozela na motema molai mokolo monene ya kolongisama na bango. Soni ezali vraitment na ngambo mosusu. Na yango, Petelo akomi ete: "Tiká moko te kati na bino anyokwama lokola mobomi, to moyibi, to mosali mabe, to lokola momikotisi na makambo ya bato mosusu; kasi soki moto moko azali konyokwama lokola moklisto ayoka nsoni te, kasi apesa Nzambe nkembo na nkombo oyo."

Na likabo oyo mpo na lisumu ya kozanga boyebi ezali na liteya moko ya lokumu mpo na bato oyo bazali na bokebi te mpe bato ya milende oyo balobaka ete bandimaka Klisto. Motango monene mpenza ya baye babosanaka mpenza boyekoli ya liloba mosantu ya Nzambe, mpe bazwaka lokola likambo ya mpamba ete etelemelo na bango ya libateli ya kokoka kati na Klisto; kasi soki batuni bango "ntina ya elikya oyo ezali kati na bango," akozala na mobulungano mpe akobungisa eyano ya kosepelisa. Bayokaki mongongo, to bayokaki mbongwana, to bazwaki makomi moko, oyo mbala mosusu ekanamaki ata moke te mpo na bango, to "batielaki Klisto motema." Bazalaki lisusu na ntembe te: ezalaki lisumu kozala na ntembe. Kasi bazwaki mpasi te mpo na KOMIKA etelemelo na bango pembeni ya Makomi ya bosolo; "balukaki mpe bamonaki" te. Oyo nde kokamwa ete mingi bakendaka na miso ekufá, na liyoki ya komibatela, nzokande na ntango moko bazali kosala lisumu ya kozanga boyebi. Mokolo moko mokomi akutanaki na mosakoli moko ya nsango malamumu oyo asakolaki ete azalaki na bomoi ata moke te kozanga lisumu; akómaki na ezalela oyo etombwami ya "kosantisama ya kokoka." Natunaki ye mwa mituna na oyo etali mwa mitindo ya malamumu ya Yesu Klisto. Andimaki ete azalaki kobika na kozanga likebi mpenza na bango —akanisaki bango mingi te, mpe atalelaki bango lokola oyo ezali na ntina te! Moto wana azalaki kosala lisumu ya kozanga boyebi mikolo nyonso, lisumu oyo ezalaki mpenza nsoni mpe na ngambo koleka oyo nyonso na nse ya mobeko ya Moize. Lisumu oyo ezali na mposa ya bomikabi ya Klisto lokola lolenge mosusu nyonso ya mabe; mpe mpo na kolongola yango esengeli "koluka Makomami."

3. Mbeka ya Ngombe ya Motane. Na mokapo ya 19. ya Mituya epesami makambo nyonso ya sikisiki ya mbeka oyo. Nyama yango esengelaki kozala motane na nzoto mobimba, mpe "kozanga litano." Nganga-nzambe Eleazare asengelaki kobimisa ye libanda ya kaa, mpe kuna aboma ye. Na nsima, asengelaki kolongola makila na ye mpe na mosapi na ye kosopa yango mbala nsambo liboso ya ekuke ya tabernakle. Na nsima asengelaki kosala ete nzoto na ye mobimba ezikisama kino mputulu, mpe na katikati ya móto asengelaki kobwaka "nzete ya sedre, mpe hisope, mpe motane." Mputulu ya ngombé-mwasi esengelaki kotyama na esika ya peto, mpe, soki esengaki ete básalela yango, esengelaki kosangisa yango na liziba to mai oyo ezali kosopana. Oyo ezalaki "mai ya bopeto," oyo ezalaki kosalelama mpo na kopetola bato na lolenge nyonso ya mbindo ya mosuni.

Mbeka oyo ya ngombé-mwasi ya motane epesi biso lolenge mosusu monene ya mbeka ya Klisto. Langi na yango—ezali kolakisa bokasi mpe botondi ya bampasi na Ye na ntina na biso. Azindaki na kati na bango. Alobaki ete: "Nazali na libatizi oyo nasengeli kobatisama na yango, mpe ndenge nini nazali kolemba tii ntango ekokokisama!" Batisimo ezali kosopana ata moke te; ezali likambo

oyo eleki mpenza. Klisto alekisamaki mpenza na mpasi. "Mambonge na yo nyonso mpe mai na yo esili koleka ngai."

Ngombɛ-mwasi yango ezalaki "na litɔnɔ te," mpe ekanganeli moko te ezalaki likoló na yango. Ezalaki ata moke te na mosala ya moto, kasi ebombamaki mobimba mpo na Nzambe. Komipesa mobimba ya Yesu na mosala ya Nzambe ekoki komonisama awa. Alobaki: «Nasepelaka kosala mokano na Yo, Ee Nzambe;» "Misuni mpe masanga na ngai ezali ya kosala mokano ya Ye oyo atindaki Ngai, mpe kosilisa mosala na Ye." Batumbaki ye mobimba; ebembe mobimba esilaki tii ekómaki mputulu. Na ntina na Yesu tozali kotanga : "Mokuwa na Ye moko te ekobukana." Ya ye ezalaki, lokola, "likabo ya kotumba mobimba." Molimo, molimo, nzoto, nyonso "esili" na mpasi mpe na liwa. "Mabaya ya sedre, mpe hisope, mpe motane" ekoki kolakisa bololo ya koleka ndelo ya kɔpɔ oyo Tata na Ye apesaki Ye mpo na komela. Tokoki kosambisa bololo na yango na Getesemane. Kolela na ye ya bololo, "Tata na ngai, soki ekoki kosalema, tika kopo oyo eleka epai na Ngai," mpe motoki na Ye lokola makila, ezali bilembo ya mpasi ya molimo oyo Mobikisi ya bolingo amemaki. Mputulu mpe mai ya bopetoli ezali kolakisa nguya ya makila ya Yesu mpo na kopetola biso na masumu, mpe kokabola biso mpo na mosala ya Nzambe. "Mpo soki," elobi mosali ya ekomami oyo apemami, "makila ya bantaba mpe bangombɛ-mobali, mpe mputulu ya ngombɛ-mobali, kosopaka baoyo basili mbindo, ekobulisa mpo na bopeto ya mosuni, boniboni mingi koleka makila ya Klisto, oyo na nzela ya Molimo ya seko amipesaki kozanga mbeba epai ya Nzambe, ekopetola lisosoli na bino na misala ya kufa mpo na kosalela Nzambe na bomoi."

Motó ya likambo oyo ya kosepelisa ya mitindo ya mbeka mpe bilili ekoki kolandama mosika mingi; kasi tokei mosika mpo na esika na biso mpe motema molai ya motángi. Na ntembe te, tokoki kosepela na oyo etali ezaleli ya momeseno ya makabo yango, oyo epesami mbula na mbula mpe mokolo na mokolo. Bango nyonso balakisaki liboso mbeka moko monene ya Klisto. Mpe sikawa, kotalaka nsima uta na esika na biso ya malam, boniboni elengi koyemba:

Liboso ya botongi tabernakle, ezalaki na nzela ya kopesa mbeka esika nyonso, kasi na nsima ezalaki kaka na esika moko mpe etumbelo moko oyo bakokaki kopesa mbeka likoló na yango: yango ezalaki na etumbelo kaka liboso ya ekuke ya tabernakle. Bongo ezali na esika moko — Calvari, mpe likabo moko —Klisto oyo babakamaki na ekulusu, epai tokoki sikawa koya mpe kozwa lobiko. "Ngai nazali nzela, solo, mpe bomoi; moto moko te akoya epai ya Tata longola se na nzela na Ngai." "Ezali na nkombo mosusu te epesami kati na bato oyo na yango tosengeli kobika."

MOKAPO YA IX

BA LAVER YA BA LAVER

KATI na etumbelo ya mbeka ya kotumba mpe ekuke ya Tabernakle, Laver etelɛmaki. Esalemaki na batalatala ya motako ya "basi oyo bazalaki kosalela." Lisoló moko te epesami mpo na bonene mpe lolenge na yango. Na ntembe te ezalaki na bonene monene, mpamba te bazalaki kosalela yango mpo banganga-nzambe básukola na kati. Laver oyo ezali komonisa nini? Ete ezali elembo ya likambo moko ya ntina mingi ezali komonana na etumbu ya nsomo oyo nganga-nzambe azwaki

oyo atyolaki to aboyaki yango. Na koyanola na motuna oyo, nalingi kobenda likebi mingi na mokapo moko na Ep. 6:25-27. "Mibali balingaka basi na bino, ndenge Klisto mpe alingaki lingomba, mpe amipesaki mpo na yango; ete akoka kosantisa yango, asili kopetola yango na kosukola na mai na liloba," &c. Talá likambo moko oyo emonani polele mpo na kosantisama ya nganga-nzambe na esika ya kosukola, oyo ezali kosalisa biso tókanga ntina na yango malamumu. Laver ezali komonisa makambo mibale oyo esangani na ndenge ya kokabwana te--"Mai na Liloba."

1. "Liloba" elakisami na eloko oyo lavabo esalemaki--batalatala ya basi oyo bazalaki kosalela. Ntina ya talatala ezali ya komonisa bokokani na ye. Liloba ya Nzambe ekokanisi na talatala na Apostolo Yakobo. "Mpo soki moto azali moyoki ya liloba mpe mosali te, azali lokola moto oyo azali kotala elongi na ye ya bomoto na talatala, mpo amimonaka, mpe azali kokende, mpe mbala moko abosanaka lolenge nini azalaki akopambolama na misala na ye" Jam. 1:23-25. Oyo ezali ndakisa ya kobenda likebi mpe ya kitoko ya liloba ya Nzambe. Ezali kolakisa biso moko; emonisaka polele bozangi nzoto na biso ya bolumbu —ezalela ya kobeba ya mitema na biso —na miso ya Nzambe, mpe bongo ememi biso na koluka bopeto mpe kozongisa sika. Liloba ya Nzambe ezali na esika ya ntina mingi na kobikisa mosumuki. To "botami" na liloba. Davidi alobaki ete: "Liloba na yo ezali kopesa ngai bomoi;" "Kondima eyaka na koyoka liloba ya Nzambe;" Ezali —"mopanga ya molimo," mpe "ezali na bomoi mpe ezali na mosala, mpe eleki mopanga nyonso ya mino mibale." Ezali na basusu oyo balobaka ete liloba ya Nzambe ezali "mokanda oyo ekufá," kasi moto moko te akoki koloba bongo na bosolo na pole ya makomi oyo.

2. "Mai" na makomi oyo ezali likolo (Ep. 5) ezali kolobela institution ya batisimo ya bakristu. Bato nyonso ya mayele bayokani na likambo yango; mpe ya solo, ekoki te kozala na ntembe ntango esika mpe mwango ya libatizi, lokola eteyami na Kondimana ya Sika esosolami. Tótala yango. Batisimo ezali na mai. "Botala awa ezali mai, nini ezali kopekisa ngai nabatisama," "Moto akoki kopekisa mai, ete baye babatisama te." Batisimo ezali kosukola (to kosukola); "Telemá, mpe obatisama, mpe sukola (sukola) masumu na yo, kobenga nkombo na Ye." Batisimo esengeli kopesama kaka na mondimi oyo abongoli motema. "Moto oyo andimi mpe abatisami akobika," "Bobongola mitema mpe abatisama moko na moko kati na bino na nkombo ya Nkolo Yesu mpo na bolimbisi ya masumu na bino." Libatizi endimi na kati ya "moko, nzoto," lingomba. "Bino banso bobatisami na nzoto moko." Batisimo ezali mpo na "lobiko" to "kolimbisama ya masumu." Talá Malako 16:15-16; Misala 2:28 .

Tosukisi bongo ete mai ya save oyo ezali liboso ya porte ya tabernakle ezali komonisa batisimo. Tosalaka bongo mpo ete ekoki komonisa eloko mosusu te, mpe mpo ete analogie ezali mobimba. Yango ekobima lisusu na bosukisi mingi na mokapo oyo ekolanda. Kaka sikoyo nalingi kolakisa lolenge ya mbala mibale--"Mai na liloba." Na Tit. 3:5 totangi, "Engebene na ngolu na Ye abikisaki biso na nzela ya kosukola (marg., laver) ya bozongisi sika mpe bozongisi sika ya Molimo Mosantu." Tomoni ete liloba ya Nzambe ezali "mopanga ya molimo," elingi koloba, ezali nzela oyo Molimo Mosantu asalelaka na mbongwana. Yango wana oyo liloba esalaka elimo esalaka. Na texte oyo ezali likolo alors tozali na vérité établie que liloba na mayi ezali inseparable na régénération. Bosolo yango moko eteyami na Yesu, "Soki moto abotami na mai mpe na molimo te, akoki kokota na bokonzi ya Nzambe te" (Yoane 3:5).

MOKAPO YA X

BOZANGA-NGANGA

BANGAnzambe ya Balevi ezalaki ndakisa ya Bonganganzambe ya boklisto. "Bino lokola mabanga ya bomoi, botongami ndako ya molimo, mpo na kozala bonganganzambe ya bule, mpo na kopesa bambeka ya molimo, oyo Nzambe andimami na nzela ya Yesu Klisto," I Petelo 2:5. Lisusu molongo 9 "Kasi bozali libota ya baponami, bonganga-nzambe ya bokonzi, ekolo ya bule, bato ya bozwi ya Nzambe ye moko." "Ebongi kozwa buku, mpe kofungola bilembo na yango, mpo ete obomamaki, mpe osombaki Nzambe na makila na Yo, bato ya mabota nyonso, mpe minoko nyonso, mpe bato nyonso, mpe ekolo nyonso, mpe okómisi bango mpo na Nzambe na biso bokonzi mpe banganga-nzambe, mpe bakoyangela na mabele" Em. 5:9, 10. "Kozala na yango, bandeko, mpiko ya kokota o kati ya esika mosantu na makila ya Yesu, na nzela oyo apesaki mpo na biso, nzela ya sika mpe ya bomoi, na nzela ya elamba, elingi koloba mosuni na ye; 10:19, 20. "Tozali na etumbelo oyo bazali na lotomo ya kolya te oyo bazali kosalela hema" Ebr. 13:10. Lisusu molongo 15:11 "Na nzela na ye, topesa mbeka ya masanzoli epai ya Nzambe ntango nyonso, elingi koloba mbuma ya mbebu oyo ezali koyambola nkombo na ye."

Makomi oyo eteyaka:

1. Ete bakristu banso bazali banganga-nzambe ya Nzambe na kati ya Klisto. Yango wana ezali na eloko moko te oyo babengaka bonganganzambe ya kelasi, lokola oyo ezwami na Lingomba ya Loma mpe na Lingomba ya Angleterre. Libunga oyo ezalaki, na bileko nyonso uta etiamaki likolo ya Eklezia, liziba ya mabunga mingi. Ezali na ntembe te mosisa ya nzete ya anti-Klisto. Mpe ezali mpenza mpasi mpo na kolongola mabe oyo! Bokeseni kati na "bakonzi ya mangomba" mpe "ba laïcs," mosala ya moto moko, mpe ya solo lolenge nyonso ya bobele officialisme ekoki kolandama na mabe oyo ya monene.

2. Ete "bonganganzambe bobongwani kuna ezali mpe mbongwana ya mobeko." Bambeka na biso ezali "ya molimo," mpe yango wana etumbelo na biso ezali ya molimo. "Mbeka ya misa" mpe "etumbelo" ya Lingomba ya Episcopale, bilamba ya bonganga-nzambe, likabo ya mpaka ya malasi, nyonso wana ezali ndenge moko bapaya na "nzela ya sika mpe ya bomoi." Bazali na Lingomba ya Bayuda oyo ekufá to na losambo ya bikeko ya bapakano.

3. Ete kobulisama ya nganga-nzambe na nse ya mibeko ezalaki ndakisa ya komipesa ya moklisto epai ya Klisto.

Tomoni na mikapo oyo eleki ete bisika oyo etumbelo ya mbeka ya kotumba mpe elamba ya kosukola ezalaki na lopango ya tabernakle ezalaki komonisa nzela ya lobiko. Mpo lokola bango mibale batelemaki liboso ya ekuke ya hema, ndenge moko mpe ekulusu ya Klisto mpe makuli ya libatizi eteleme liboso ya lingomba mpe esengeli kopusana penepene mpo na kokota na yango. Na likambo oyo mpe, eloko ya liboso oyo ezalaki kopusana penepene na nzela ya porte ya lopango ezalaki etumbelo, mpe na nsima esika ya kosukola. Bongo, na nzela ya lobiko mosumuki

ayaka liboso epai ya Klisto abakamaki na ekulusu, kondima, koyambola; nde lokola mondimi oyo abongoli motema na Yesu abatisami, mpe akoti na lingomba. Sikawa molongo oyo ezongisami nsima na bobandi ya batisimo ya bana mike. Momesano oyo etie "laver ya regeneration" liboso ya ekulusu ya Klisto, mpe ememi na mwa mabunga ya somo ya mateya; mpo, koyeba malamu boyokani ya makomi kati na libatizi mpe bolimbisi ya masumu mpe kobotama ya sika, pene na milulu nyonso ya batisimo mpo na bana mike eteyaka ete bebe abotami lisusu na batisimo. Mpe bokangami makasi mpenza ezali na liteya oyo na baministre mpe bato, ete mbala mingi baoyo ya liboso bamikakatana mpo na kotanga mosala na bango ya bokundi likolo ya bebe oyo akufi oyo akufi kozanga batisimo; mpe oyo ya nsuka mbala mingi bakanisaka ete bebe na likambo ya ndenge wana ABENGI. Libatizi ya bana mike esengeli, na lolenge ya makambo, kozala mabe, lokola tomoni liloba ya Nzambe elingi kozala wana mpe kosala na motema ya moto oyo abatisami. Batisimo ezali likambo ya nzoto mpamba te. Ezali libatizi ya moto mobimba, molimo mpe nzoto; elimboli liwa na lisumu, mpe lisekwa na "bomoi ya sika;" emonisaka kondima ya kati mpe boyamboli na nzela ya elembo ya libanda. Sikawa lokola moko te na makambo oyo ekoki kozala solo mpo na bana mike, ezali solo ete libatizi ya bana mike ekeseni na liloba ya Nzambe. Bongo ezali boni? Molongo ya bobulisi ya banganga-nzambe ezali molongo ya kobongwana epai ya Nzambe. Lokola candidat mpo na bonganganzambe ayaki yambo elongo na mbeka na ye, mpe azwaki bomikabi na nzela ya makila ya victime innocent, ntango atondaki na bondimi mpe boyamboli; na nsima, basukolamaki na elamba ya mai; na nsima alataki bilamba ya peto ya mpembe; mpe na nsima akotaki na esika mosantu mpo na kosala mosala na hema; bongo na bobongoli mosumuki mobola oyo abungi asengeli liboso koya na bondimi mpe boyamboli epai ya Mobikisi oyo abakamaki na ekulusu--na makila ya ekulusu na ye —mpe bongo kondima, kobatisama na mai na nkombo ya Tata, Mwana, mpe Molimo Mosantu, mpe bongo "kolata Klisto" alati na boyengebene na ye oyo ezangi litono, mpe abongi mpo na kokota na Eklezia mpe kokoma mondimi ya bomoi ya ndenge moko.

Mpe sikawa na kosukisa mokapo oyo tika motangi na ngai ya boboto atuna, "Nayei epai ya Klisto na lolenge oyo?" Nasengi bino boluka Kondimana ya Sika pe bosambisa bino moko soki ezali "nzela ya Nkolo" to te. Ya liboso yaka epai ya Yesu —yaka epai ya Mwana na Mpate ya Nzambe —yaka epai ya makila ya kondimana ya sika, yaka mpe tiela ye motema, yaka mpe kolinga ye, yaka mpe komipesa mobimba epai na ye, mpe boye, mpe boye kaka, yaka na libatizi na ye, "okundama elongo na Klisto," mpe "na kati ya Klisto." Kunda bomoi ya kala —moto ya kala, mpe telema uta na lilita ya elilingi mpo na kozala na bomoi mpo na Klisto, bosantu mpe seko. Nsima na esengo kokota na esika na Ye mosantu —Eklezia, mpe na komipesa kosalela Mokonzi monene, mpe kosepela na elengi na "kosangani ya basantu."

MOKAPO YA XI

ESIKA MOSANTU

NZAMBE oyo abulisamaki na ndenge esengeli, akotaki na Esika Mosantu mpo na kosala mosala na kati. Esika Mosantu ezalaki eteni ya yambo ya tabernakle, ekabolamaki na "Esika ya Bosantu ya Bosantu," to eteni ya kati, na rido ya monene ya biloko ya bomengo mingi. Elamba oyo ebombaki mpenza Esika Mosantu ya Bisika ya Bosantu mpo na komonana te, mpe ezalaki

kolekisama kaka mbala moko na mbula na nganga-nzambe monene. Rido na ekuke ya tabernakle esalemaki na biloko ya bomengo ndenge moko na rido, mpe na ntembe te ekangamaki na nse mpo na kozipa Esika Mosantu na libanda. Sikawa, esika Mosantu oyo, na biloko na yango ya ndako mpe mosala ya bonzambe, ezali ndakisa ya Eklezia ya Yesu Klisto. Na liloba lingomba nalingi koloba te eloko wana ya mokili mobimba, ya kobombama oyo bato mingi bazali sikawa kotalela Eklezia lokola, kasi liyangani ya bato ya Klisto, oyo bakutanaka mbala na mbala na esika nyonso mpo na kosambela Nzambe na molimo mpe na bosolo; to na maloba mosusu, Eklezia ya Nzambe lokola ebongisami mpe etiamaki liboso na biso na Kondimana ya Sika. Na eklezia oyo banso bazali banganga--lokola tomoni--basalami boye na makila mpe mai--kondima na Klisto, mpe libatisi. "Tópusana penepene (lokola banganga-nzambe) lokola mitema na biso esopamaki uta na lisosoli mabe, mpe nzoto na biso esukolamaki (esukolamaki) na mai ya peto." Mpe lokola moto moko te azali na mpiko ya kokota na tabernakle oyo azalaki nganga-nzambe oyo aponami na ndenge esengeli te, boye moto moko te asengeli komikumisa mpo na kokota na Eklezia mpe kosangana na mabaku na yango oyo abulisami na ndenge esengeli te na nzela ya boponi ya Nzambe.

Na ntina ya lingomba tango esalemaki mpo na mbala ya liboso (Misala 2:42) elobami "Bakobaki na mateya mpe na boyokani ya bantoma; na kobukaka mampa mpe na mabondeli." Eteni oyo ezali kolakisa makambo ya moboko oyo esangisi komipesa mpe losambo ya lingomba. Mpe na botali na biso ya tabernakle, na biloko na yango ya ndako mpe misala na yango, tokomona ete biloko wana ezalaki mpenza biloko oyo emonisami mingi koleka.

LIBOSO YA LIBOSO.

Tobandi na etelemelo ya miinda ya wolo. Oyo ezalaki eteni ya ndako moko kitoko mpenza mpe ya ntalo mingi. Ebetamaki na masse moko ya makasi ya wolo, oyo ezalaki na kilo ya talanta moko, oyo ekokanaki na £5475 na mbongo na biso. Ezalaki na esika ya kotelema na katikati oyo ezalaki na mwinda oyo ezalaki semba, mpe miinda motoba oyo ezalaki na bitape, misato na ngámbo nyonso mibale. Mobimba yango esalemaki na ndenge ya elengi mpe ya kokembisa, basalaki yango na mobimba na yango mpo na kosala bafololo mpe mbuma ya grenade. Mafuta oyo babimisaki na mbuma ya olive ezalaki kotumbama na miinda, oyo ezalaki kobimisa móto makasi koleka ndelo. Bapesaki nzela ata moke te ete miinda ekufa, kasi ezalaki mokumba ya banganga-nzambe ete bátonda yango lisusu na mafuta mpe bákata yango ntango nyonso. Bapesaki ba snuffers ya wolo mpo na kosalisa na kokata, kasi ba extincteurs te. Esika ya kotelemisa mwinda etyamaki na ngámbo ya loboko ya mwasi ya esika mosantu, mpe ezalaki MINGI NA YANGO KAKA.

Sikawa nini, na Eklezia ya Klisto, ezalaki na etelemelo kitoko oyo, na milinga na yango oyo ezali kopela, ekanamaki mpo na komonisa elili? Eyano ezali liloba ya bofuli ya bonzambe, to "liteya ya bantoma." Mateya wana ezali liloba ya Nzambe, mpe eloko mosusu te. Bokokanisi oyo elandi ekomonisa bosolo ya bosukisi oyo:

1. Esika ya kotelemisa mwinda ezalaki na motuya monene, ezalaki ya wolo ya peto ya makasi. Liloba ya Nzambe ezali peto mpe ezali na motuya monene te. Baoyo bayebi eloko moko ya motuya na yango bandimi mpenza liloba ya Mokomi ya Nzembo: "Ee Nzambe, makanisi na yo ezali na motuya mingi mpo na ngai!" Liloba na Nzambe ezali na motuya mpo ete emonisaka

Nzambe, lola, seko; elakisi nzela ya lobiko, ya bosantu pe ya bomoi ya seko. Na liloba moko mpo etondi na Klisto.

2. Wolo ya peto ezali biloko oyo eumelaka mingi koleka. Awa lisusu etelemiselo ya mwinda etatoli liloba ya Nzambe oyo "ekoumela libela."

3. Ezalaki kitoko koleka ndelo. Liloba na Nzambe etondi na kitoko ya bosantu.

4. Bitape nsambo ezali kolakisa bobongi nie--kokoka. 'Motángo nsambo ezalaki motángo ya kokoka. Epesameli likanisi na nguya mpe kitoko mingi (tala Klisto ya Maston na Tabernakle), ete miinda nsambo oyo ezali kolakisa Biblia, na bokaboli na yango misato ya minene —mobeko, banzembo, mpe basakoli na ngambo moko; mpe bokabwani misato ya Kondimana ya Sika-Misala, mikanda, mpe Emoniseli na ngambo mosusu; na Klisto kati na baevanzile lokola lititi monene ya katikati. Nazali nzokande na mposa ya kotalela bitape nsambo oyo lokola ekanamaki mpo na kolakisa likambo mosusu. Nazwi yango ete bibongiseli ya kondimana ya kala ezalaki typique ya makambo oyo essentiellement ezali ya ya sika. Na yango, etelemelo ya mwinda ezali komonisa MATEYA ya KONDIMA YA SIKA, elingi koloba mateya ya bantoma. Yango wana, nazwi bitape nsambo-motango ya kokoka--mpo na komonisa "bomoko ya molimo" lokola elobami na bokuse na Ef. 4:1-6 : "Na yango, ngai, mokangami na kati ya Nkolo, nabondeli bino ete bótambola malamau na libiangi oyo bobengamaki na yango, na komikitisa nyonso mpe na bopolo, na motema molai, na motema molai, koyika mpiko kati na bolingo, kopesana molende mpo na kobatela bomoko ya molimo kati na ekanganeli ya kimya. Ezali na nzoto moko mpe molimo moko, ndenge moko mpe bobengamaki na elikya moko mpo na kobengama na bino; Nkolo moko, moko." kondima, libatisi moko, Nzambe moko mpe Tata ya bato nyonso, oyo azali likolo ya nyonso, mpe na nzela ya nyonso, mpe na nyonso."

Bomoko ya etelemiselo ya miinda emonanaki kaka te na motángo ya kokoka ya bitape na yango, kasi lisusu na likambo oyo ete nyonso ebetamaki na eloko moko ya makasi ya wolo. Yango ezali kopesa likanisi kitoko ya bomoko ya molimo lokola elimbolami na "liteya ya ntoma." Ndenge tomoni yango na Ef. 4, ezali na biteni nsambo na bomoko ya molimo, mpe nyonso ekoli uta na misa moko ya motuya-Nkolo Yesu Klisto, mpe nyonso esanganaki na Ye na ndenge oyo ekoki kokabwana te. Kolongola moko ya bitape ya esika ya miinda elingaki kobebisa lolenge na yango, mpe kobebisa bobongi nie na yango. Na yango, kolongola moko ya makambo oyo Paulo alobelaki na "bomoko ya elimo," esengelaki kobebisa mobimba na yango mpe kosala ete ezala na mbeba. Kanisá ete tomeke bopusi na yango. Tolongola na boklisto (mpo yango nde elimo" elingi koloba) "Nkolo moko" Boniboni basusu nyonso bakokoma na ntina te!

Elingaki kozala na nzoto oyo ezali na elimo, kasi motó te. Kondima elingaki kozala na kobendama te, eloko moko te; batisimo ekozala na nsuka te mpe elikya ekozala na elendiseli te.

5. Mwinda ya etelemelo ya mwinda ezalaki mwinda se moko ya hema. Bafenetre ezalaki te. Badefaki pole moko te na biloko oyo ezalisamá. Nganga-nzambe azalaki kosala na pole ya miinda, mpe biloko mosusu nyonso oyo ezalaki na tabernakle ezalaki komonana polele. Pole na yango ya pete mpe ya polele engengisaki mobimba na kitoko monene. Bongo na Eklezia ya Klisto. Mateya ya bantoma ezali mobeko se moko ya bondimi mpe ya mokumba. Ezali na ntina mingi mpo na bato nyonso oyo bazali na mposa ya kosepelisa Nzambe bákanga ntina ya likambo yango.

Kobanga mpe kobebisa esili kozala mbuma ya koboya likambo oyo na bileko nyonso ya boklisto. Na mokapo moko eleki tomonaki ete bantoma batiamaki na bokonzi ya bonzambe, mpe balataki nguya oyo ekoki kobunga te lokola babandi mpe babongisi ya Eklezia. Soki solo monene wana eyebanaki ntango nyonso, bindimeli, mateya mpe mangomba ya bato ekokaki kosalema te. Na bokonzi oyo nature mpe raison esengeli ezala soumise. Na boyokani lokola "mateya ya bantoma" elongi na Eklezia, biso lokola bakristu tokososola esika mpe mosala na biso, mpe tokomona nkembo ya Klisto na makuli na Ye nyonso.

6. Banganga-nzambe basengelaki kobatela miinda yango na kokatakata mpe kozika. Na yango, na Eklezia bato ya Nzambe bazali na mokumba ya kobatela bondimi lokola epesamaki na ebandeli, mpe kobatela yango na bozangi boyokani mpe bobebisi nyonso.

Na yango, etelemelo ya miinda ezalaki komonisa mateya ya bantoma ya Klisto oyo bapemamaki. Mpe lokola lititi mpe ntina ya liteya wana ezalaki Klisto, tomoni boniboni na lolenge ya kokoka ete etelemelo ya mwinda ezalaki elilingi na yango. Ntina ya kozala ya etelemelo ya miinda na tabernakle ezalaki mpo pole na yango engenga. Bongo, ntina ya mateya ya bantoma na kati ya lingomba ezali ete Klisto azala pole na biso, ete tokoka kotondisama na pole na Ye, mpe tokende na mokili mpo na kozala na ngala na biso "Mwinda ya mokili."

MOKAPO YA XII

MESA YA SHEW-BREAD

OYO ezalaki mesa oyo esalemaki na mabaya ya accasia oyo ezipami na wolo, mpe ezalaki na motole ya wolo. Ezalaki na bolai ya metre soki $3\frac{1}{2}$, bonene ya metre 2, mpe bosanda ya metre $2\frac{1}{2}$. Ezalaki na basaani, bambeki, basaani mpe bazipi; nyonso ya wolo ya peto. Kosalela mesa oyo ya ntalo mingi mpe ya kitoko ezalaki mpo na kosimba "limpa ya shew." Mabongisi mobimba epesami na Lev. 24:5-9 . "Limpa ya shew" ezalaki na bagato zomi na mibale oyo ezangi levire: moko mpo na libota mokomoko. Basengelaki kotiamana na mesa na milongo mibale —motoba na mokomoko "liboso ya Nkolo." Basengelaki kolya yango kaka na banganga-nzambe, Sabata nyonso; mpe mampa ya sika oyo batyaki na esika na yango ntango bazalaki kolongola oyo ya kala. Mesa oyo etelemaki na ngambo ya mobali ya tabernakle, liboso ya etelemelo ya miinda ya wolo.

Ntembe ezali te, nakanisi, ete yango ezalaki na mokano ya komonisa "kobukana ya mampa," likambo oyo elandaki oyo emonanaki na Misala 2:42 kati na makambo oyo Eklezia emonaki "na molende." Makambo ya kokokanisa ezali polele lokola elili na eloko na yango. 1er. Mesa ezipamaki mobimba na wolo (tokutanaka na wolo bisika nyonso na tabernakle), oyo ezali kolakisa biloko ya motuya oyo etiamaki na elambo ya Nkolo. Wolo epesameli motuya mingi mpe elukamaka mingi koleka biloko mosusu nyonso. Kasi mpo na molimo oyo azali na nzala feti ya molimo ya mesa ya Nkolo ezali na motuya mingi koleka "wolo oyo ekufaka." 2e. Limpa yango ezalaki momonisi. Mampa zomi na mibale yango ezalaki komonisa mabota zomi na mibale ya Yisraele. Limpa ya mesa ya Nkolo ezali mpe momonisi. Ezali bobele na limpa moko, mpe yango ezali komonisa nzoto ya Klisto: "Oyo ezali nzoto na ngai." Ezali mpe komonisa bomoko ya "Nzoto na Ye Eklezia": "Tozali limpa moko, mpe nzoto moko." 3er. Banganga-nzambe bango moko

bazalaki kolya ii; mpe na Eklezia kaka baoyo basangisamaki na bonganganzambe ya boklisto nde balyaka elambo ya Nkolo. 4e. Bazalaki kolya mampa yango Sabata nyonso. Bongo elambo ya Nkolo ezali, na Eklezia ya solo, eliamaka mokolo nyonso ya yambo ya poso: mokolo oyo sikawa epesameli na losambo ya boklisto. "Na mokolo ya yambo ya poso bayekoli bayanganaki mpo na kobuka mampa" (Misala 20:7). 5e. Bazalaki kobenga mampa yango mampa ya kolakisa; mpe na elambo ya Nkolo liwa ya Yesu "elakisami kino Ye akoya." 6e. Mampa yango ezalaki mpo na ekaniseli. Na yango, elambo ya Nkolo ezali elambo ya bokundoli: "Bósala boye," elobaki Yesu, "mpo na kokanisa Ngai." Ya solo ezali na bisika oyo bokokanisi oyo ekopanzana, kasi oyo tolobeli liboso ekoki mpo na kotya bokokani oyo ekanamaki ya mesa ya mampa ya kolakisa na elambo ya Nkolo.

Kaka awa ekoki kozala malamumu komona ete atako nganga-nzambe azalaki kosala mosala ya tabernakle, mampa ya mesa, mpe biteni ya banyama oyo bazalaki kopesa mbeka, ezalaki (na ndenge toyebi) bilei na ye kaka moko. Mpe boniboni solo ya lipamboli ete mpo na KRISTO moklisto (lokola emonisami na mbeka mpe na mampa) ezali bilei se moko mpo na molimo na ye!

Kaka na esika oyo ekoki kozala malamumu komona ndenge nini na miniti nyonso makambo nyonso oyo ezali na tabernakle emonisami polele, ata kino na lisolo oyo eleki moke mpe oyo emonani ete ezali na ntina te. Sikawa soki tabernakle mpe misala na yango ezalaki na mokano ya kosala elili ya Eklezia ya Klisto, oyo nde mosala ya likama ezali kobongola, to kotika, moko ya boponi ya Nkolo! Na ntembe te ezali mokumba ya moklisto nyonso kotingama ete makuli ya Nkolo etambwisama engebene na lolenge ya bantoma. Apostolo Paulo amonaki ete esengeli akomela lingomba ya Korinti mpo na kobongisa mabe oyo etali likambo oyo mpenza ya elambo ya Nkolo. Balongwaki uta na molongo lokola epesamaki epai na bango ye moko, mpe bakitisaki makuli na bilei ya bato banso, mpe bongo bayibaki yango ntina na yango nyonso ya kitoko. Mpo na kotindika bango ntina ya kotosa molongo yango malamumu, ayebisi bango ete Nkolo amonisaki yango na nzela ya emoniseli ya sipesiale. "Nazwaki na Nkolo likambo oyo napesaki bino mpe, ndenge Nkolo Yesu na butu oyo batekaki ye, azwaki limpa, mpe ntango apesaki matondi, abukaki yango mpe alobaki ete: Oyo ezali nzoto na ngai, oyo ezali mpo na bino; bósalaka bongo mpo na kokanisa ngai. Bobele bongo kɔɔ, nsima ya kolya na mpokwa, koloba ete: Kɔɔ oyo ezali kondimana ya sika na makila na ngai; bósala boye, lokola bozali komela yango, na." bokundoli Ngai. Mpo mbala nyonso oyo bozali kolya limpa oyo mpe komela kɔɔ oyo, bozali kosakola liwa ya Nkolo kino Ye akoya." Mpo na kolanda molulu oyo ya kitoko mpe ya kokamwa, bakristu ya yambo basanganaki mokolo nyonso ya Nkolo (Misala:20:7), na ndenge wana basangisaki bilembo ya liwa na Ye na mokolo oyo asekwaki uta na bakufi: bosangisi oyo ebongi mpenza mpe ebongi. Kasi boniboni makuli oyo ya bonzambe apamelaka bozangi mbangu ya bato, oyo bamikanisaka ete bazali na mayele koleka Nzambe na kobongola makuli oyo ya bonzambe—basusu bazali kokanga kopo epai ya bato; bamosusu bazali kokata limpa yango na biteni nkama, mpe na ndenge yango bazali kobebisa elilingi ya "nzoto moko;" bamosusu bazali kotalela yango bobele mbala moko na sanza, to ata mbala moko na ndambo, bongo kobebisa bomoko kati na liwa mpe lisekwa; mpe basusu kosala yango bobele nsima ya mosala, na esika ya, lokola na ebandeli, kosala yango ntina mpe ntina ya ntina mpo na kosangana elongo, na ntina ya mateya na yango ya kokamwa etali Klisto, oyo azali mokonzi mpe katikati na liyangani ya basantu.

ETUMBA YA MAKASI YA MAKASI

OYO etelemaki kati na etelemelo ya mwinda mpe Mesa ya mampa ya kolakisa, "liboso ya elamba."

Lokola mesa, esalemaki na mabaya ya accasia, likoló na yango etandamaki na wolo ya peto oyo babeti. Ezalaki na bonene ya santimetre 21, mpe bosanda ya metre 31/2; mpe na lolenge ya karé. Ezalaki na maseke na nsonge mokomoko ya likoló, lokola etumbelo ya mbeka ya kotumba; mpe bazalaki kokanga banzete na mipanzi na yango mpo na komema yango ntango ezali kotambola. mpaka ya malasi, oyo banganga-nzambe bazalaki kotumba likoló na yango mikolo nyonso, ntongo mpe mpokwa, ezalaki kosangisa matiti ya sukali. Composé oyo esengelaki kosalelama kaka na etumbelo ya mpaka ya malasi, mpe esengelaki te kosalelama esika moko na bato na mpasi ya liwa. Lokola tomoni ete ezalaki eloko oyo euti na bonzambe tokoki mpenza kondima ete nsolo oyo ezalaki kobima na kotumba yango ezalaki na nsolo kitoko. Bantango oyo bazalaki kotumba mpaka ya malasi ezalaki bangonga, na ntongo mpe na mpokwa, ntango bato bazalaki koyangana na porte ya tabernakle mpo na kobondela. Talá Luka 1:8-10 .

Na yango, totikali na ntembe ata moke te mpo na ndimbola ya elilingi ya mpaka ya malasi yango. Ezali elilingi ya "MABONDELI" ya lingomba; oyo motangi akomikundola ete ezali mosala oyo etikali ya losambo ya lingomba, lokola, elobami na Misala 2:42, oyo tosengeli kotalela. Na Em. 8:3-4 totangi ete, "Mpe anzelu mosusu ayaki mpe atelemaki na etumbelo (ya mpaka ya malasi), mpe bapesaki ye mpaka ya malasi mingi, mpo ete abakisa yango na mabondeli ya basantu banso, likolo ya etumbelo ya wolo oyo ezalaki liboso ya kiti ya bokonzi, mpe milinga ya mpaka ya malasi, elongo na mabondeli ya basantu, emataki liboso ya Nzambe na loboko ya anzelu." Davidi abondelaki, kolakisa bososoli na ye ya ndimbola ya etumbelo ya mpaka ya malasi, "Tika libondeli na ngai ezala lokola mpaka ya malasi liboso na yo." Tozali na mposa ya bilembeteli mosusu te. mpaka ya malasi ezalaki komonisa libondeli; mpe lokola mobimba ezali elilingi ya Eklezia ya Nzambe na eleko ya nsango malamumu mpaka ya malasi esengeli kolimbola "mabondeli" oyo ezali eteni ya ntina ya molongo ya losambo ya bonzambe na lingomba. Lokola esalemi mpo na kosalela kaka tabernakle, elakisi ete losambo moko te endimami na Nzambe uta na baoyo bapusanaki penepene na ye te na lolenge ya sika mpe ya bomoi, lokola liboso etiamaki elembo na mosala oyo. Kokanisa ete mosumuki akoki kaka kosambela nzela na ye na bolimbisi mpe lobiko, ezali kotia pembeni "nzela" ya Nkolo lokola tomoni yango ezali elilingi.

Moto oyo ezalaki likoló ya etumbelo ya mpaka ya malasi ezwamaki na etumbelo ya mbeka ya kotumba. Moto mpo na "esika ya mpaka ya malasi" ezwamaki mpe na esika moko. Nadab na Abihu babetamaki na liwa mpo na kotumba "moto ya mopaya" liboso ya Nkolo, elingi koloba moto oyo ezwamaki te na etumbelo ya mbeka ya kotumba. Na ndenge yango, babukaki boyokani oyo ezalaki kati na bitumbelo yango mibale. Liteya oyo eteyi ezali ete ata soki mabondeli mpe masanzoli na biso ekoki kozala na molende ata soki toyeyi liboso te epai ya Klisto mpe "tozwi bomikabi" na lolenge oyo Nzambe ye moko aponaki, mabondeli na biso ekozala likambo ya nsongi mpo na Nzambe.

Esangisi kati na mabondeli ya Eklezia ezali masanzoli mpe matondi. Mabondeli nyonso esengeli kosangisama na botondi epai ya Nzambe mpo na mawa ya kala oyo ezwamaki. mpaka ya malasi ezalaki nsolo kitoko. Yango ezali kolakisa boniboni Nzambe na biso asepelaka mingi ntango tozali kosambela liboso na Ye, mpe kotia liboso na Ye masengi ya motema na biso.

Na boye, tomoni ete eteni ya yambo ya tabernakle na biloko na yango ya ndako ezalaki liboso elili ya losambo ya Eklezia ya Nzambe na eleko ya nsango malamumu. Motangi abengisami mpo na koyekola mokanda ya yambo ya Paulo epai ya Bakolinti, epai kuna kala mingi te akomona ete makambo oyo tolakisaki ezalaki mpenza oyo Paulo azalaki, na nse ya bokambi ya bonzambe, "kotia na molongo" mpo na losambo ya Eklezia ntango basanganaki esika moko. Na mok. 11 abandi na kopesa bango longonya mpo na kosimba "mimeseno," elingi koloba makuli ya Klisto. Na sima azali kokende liboso mpo na ko corriger certaines irrégularités oyo ba se indulger, alors que en particulier azali kosimba ba « traditions » ndenge epesamaki. Na sima ba références esalemi na "mateya" na Eklezia. Emonani ete yango ezalaki na bizaleli ya moko na mosusu, mpe mingi basanganaki. Awa tomoni elembo ya polele ya Eklezia oyo ezali kokoba na "mateya ya bantoma." Na nsima, kitisa na nse na mok. 11 tomoni ete bakobaki mpe na "kobukaka mampa;" mpe na mok. 14 balobelaki mpe "mabondeli" oyo Lingomba ezalaki ntango nyonso kosala.

Sikawa yambo ya kolongwa na Esika Mosantu, tokoki mpenza kotalela mayele mpe bolingo ya Nzambe na kotindáká bongo losambo ya Eklezia na Ye. Na koya esika moko, kobenda ya ntina na Eklezia ezalaki elambo ya Nkolo oyo Nzambe abongisi yango boye, mpo na biloko te, kasi mpo na makambo maye balakisaki. Balakisaki kitoko nzoto mpe makila ya Klisto: balobelaki bosikoli, bolimbisi, kimia elongo na Nzambe; bazalaki komonisa liziba mpe bilei ya bomoi ya elimo, mpe bazalaki kolakisa liboso komonana ya nkembo ya Yesu Klisto. Ekoki kozala eloko moko oyo ebongi mpe ebongi koleka esika oyo makuli oyo esimbaki na Eklezia? "Mateya" to bopanzani ya bosolo ya bonzambe na baye bazali na makoki ya koteya ezali mpe na ntina mingi mpo na bokoli ya Eklezia. "Bózala na posa ya miliki ya liloba" alobi Petelo, "ete bokola na yango." Mpe na nsuka, "mabondeli" (na yango esengeli kosangana na masanzoli) ebendaka molimo penepene na Nzambe mpe ebatelaka yango kuna. Bakitisaka mapamboli ya Nzambe epai na biso. Na nzela na bango tozwaka ngolu mpo na kosunga na ntango ya bosenga. Ya solo, na boponi oyo ya bonzambe tozali na nyonso oyo tokoki kokanisa ete esengeli mpo na botongi ya Eklezia na bomoi ya bonzambe.

MOKAPO YA XIV

MOSANTU YA BASANTU

EKOLO oyo ezalaki shambre moko ya karé, ekabolamaki na esika Mosantu na rido kitoko, oyo tokozala na likambo ya koloba na nsima. Ya solo, ndako yango esalemaki na biloko ndenge moko na Esika Mosantu. Bokeseni kati na bisika yango mibale ezalaki na biloko ya ndako mpe pole. Esika eleki bosantu ezalaki na:--(1) Sanduku ya Boyokani. Oyo ezalaki sanduku ya mabaya, oyo ezipamaki na wolo. Ezalaki na kopi ya mobeko, nzungu ya wolo ya mana oyo ebatelamaki na ndenge ya likamwisi, mpe lingenda ya Arona oyo ebimaki. (2) Kiti ya Mawa. Yango esalaki ezipeli ya masuwa, mpe ezalaki na wolo ya makasi. Motóle moko kitoko ya wolo ekembisaki mipanzi,

mpe bakeruba mibale ya wolo batelemaki, moko na nsuka mokomoko, mapapu na bango etandami epai na mosusu mpe bilongi na bango egumbamaki epai ya masuwa. Babetaki yango mobimba na masse moko ya wolo. Lokola Esika Mosantu, Esika Mosantu ezalaki na maninisa te; mpe ezalaki te na etelemelo ya mwinda, mpe lokola ezipeli ya monene ebombamaki penepene elingaki kozala na molili mobimba mpe ya seko, kasi mpo na pole ya nkembo oyo engengisaki yango. Pole wana ezalaki nini? Ezalaki pole ya Nzambe shechina. Semba likolo ya Sanduku ya Boyokani etombolaki elembo ya kokamwa ya bozali ya bonzambe—likonzí ya lipata na moi mpe moto na butu. Moto oyo ya kobombama ekotaki na bizipeli minene ya tabernakle mpe ekita na Kiti ya Mawa, kati na bakeruba ya nkembo, mpe na bongo engengisaki Esika Mosantu ya Bosantu na móto ya pole oyo eleki ya bomoto. Motangi akoki kokanisa na pete boniboni eteni oyo esengeli kozala na nkembo ya kokamwa, na bifelo na yango ya wolo, ezipeli na yango ya kitoko mpe ezipeli na yango, sanduku na yango ya wolo mpe kiti na yango ya ngolu, mpe nyonso engengisamaki na kongenga mpenza na pole ya bonzambe uta na likolo!

Bongo Esika oyo eleki Bosantu ezali komonisa nini? Ntembe ekoki kozala te ete ezali komonisa kozala mosantu ya Yehova. LOKOLA, esika moko te, kasi ezalela, ndenge totangi na Baebele 9:24: "Mpo ete Klisto akoti te na esika mosantu oyo esalemi na maboko, lokola ndakisa ya solo, kasi na lola mpenza, sikoyo mpo na komonana liboso ya elongi ya Nzambe mpo na biso." Yango ezali ya kosukisa. Sikoyo, tótalela bilembo yango na bozindo.

1er. Wolo, biloko ya bozwi oyo bakangi mpe ezipeli, lokola elimbolamaki liboso, ezali kolakisa bomengo, nkembo, lokumu, bosantu, lola. Makambo oyo nyonso ezali ya Nzambe mpe ya lola, lokola liziba na yango ya LIBOSO.

2e. Sanduku, na kiti ya mawa mpe Shekina esangani, ezali elilingi ya Yehova oyo afandi na kiti ya bokonzi likoló. Bazalaki ntango nyonso kotalela sanduku lokola ndenge moko na kozala ya Nzambe. Ete yango ezalaki mokano ya bonzambe na ntina na yango ezali polele uta na makambo mingi oyo etali yango na lisolo na yango ya nsima. Ntango Bafilistia bazwaki yango, bokilo ya Eli oyo azalaki pene na kokufa agangaki ete: "Nkembo elongwe na Yisraele, mpamba te masuwa ezwami." Mpe ntango bamemaki yango na tempelo ya Dagone, nzambe-mbisi akweyaki mbala na mbala liboso na yango. Bisika nyonso oyo ememamaki na bokangami na yango, bokono mpe bolzi ebebisaki bato. Uza akufaki mpo asimbaki yango, mpe bato nkóto ntuku mitano (50 000) babomamaki mpo batalaki yango. Epai mosusu, ndako ya Obede-Edome epambolamaki ntango nyonso wana ezalaki kopema na nse ya nsamba na yango. Bayisalaele balobelaki mbala mingi Nzambe kofanda "kati na bakeruba," mpe Bafilistia balobaki, kolobelaka sanduku, "Nzambe akoti na kaa." Na nyonso wana emonani polele ete sanduku na mobimba na yango ezalaki elembo ya bozali ya Nzambe na nkembo mpe na nsomo. Tótalela sikoyo biteni na yango. (a) Sanduku yango ezalaki na kopi ya mobeko. Paulo alobi: "Mibeko ezali mosantu, sembo mpe malamú." Ezalaki elembo ya bosantu ya kokoka ya Nzambe. Ezalaki "mobeko ya kondimana," mpe yango wana esika na yango na kati ya sanduku elakisi ete Nzambe azali "kondimana oyo ebatelaka Nzambe." "Liloba ya Nkolo ekoki kobukana te," yango "ewumeli libela," mpe oyo alakaki ete akosala mpenza. Ntango Nzambe amonisamaki na nzoto, na bomoto ya Mwana na Ye Yesu Klisto, ekokisamaki maloba ya Davidi, "Nabombi mobeko na yo na motema na ngai, mpo nasala Yo lisumu te," mpe Yesu "akokisaki mobeko mpe apesi yango lokumu." (b) Sanduku yango ezalaki

mpe na "nzungu ya wolo ya mana." Mana ezalaki bilei oyo eleki ya bato oyo Nzambe azalaki koleisa bato na Ye na esobe oyo ezalaki kobota te. Ekitaki uta na likoló; ezalaki mystérieux —bato balobaki, "Ezali nini?" ezalaki mbuma ya mabele te, mpo esobe ezalaki kobota te. Babombaki yango na ndenge ya likamwisi kati na masuwa. Sikawa nyonso oyo elobeli polele mokano ya mozindo ya Nzambe, oyo ebombamaki uta mibu, kasi sikawa emonisami na Yesu Klisto, na ntina ya limpa ya bomoi, oyo, soki moto alei, akozala na bomoi libela na libela. "Ngai nazali limpa ya bomoi," alobaki Yesu. "Batata na bino balyaki mana na esobe, mpe bakufi. Oyo ezali limpa oyo ezali kokita uta na lola, mpo moto alia yango mpe akufa te." Oyo ezali "libombami ya bonzambe: Nzambe amonisami na mosuni." (c) Na masuwa, batyaki mpe "lingenda ya Arona oyo ebimaki." Lisoló ya lingenda yango emonisi ntina na yango. Kora, Datana mpe Abirame balingaki kozala bonganganzambe, mpe bakambaki botomboki na Moize mpe Arona. Mpo na kofandisa Arona mpe kobimisa botomboki na bango polele, Nzambe apesaki mitindo ete bátya nzete ya kokauka mpo na libota mokomoko, na kokoma nkombo ya mokonzi ya libota mokomoko. esengeli kotyama na tabernakle. "Mpe esalemaki ete o mokolo molandaki Moize akoti o kati ya hema ya litatoli, mpe tala lingenda ya Arona mpo ya ndako ya Levi ebimisaki mbuma, mpe ebimisaki mbuma mpe bafololo mpe epesaki amande." Na bongo, Alona mpe ndako na ye bafandaki mobimba mpe na nsuka na bonganganzambe; lingomba ya batomboki oyo bazali konyokwama na liwa ya nsomo lokola mbano ya mpiko na bango. Sikawa mpo na nini batyaki lingenda oyo na kati ya masuwa? Engebene Numb. 11:10 "ebombamaki mpo na elemba mpo na bana ya botomboki." Yango ezalaki ndenge oyo bazalaki kosalela yango mbala moko. Kasi atako ekokisaki mokano wana mpo na Yisalaele, ezali mpe kolakisa mokano ya kobombama ya Nzambe na ntina ya bonganganzambe ya bokonzi ya Yesu Klisto. Kanisá naino: ezalaki nzete oyo ekauki. Klisto azalaki "lokola mosisa oyo euti na mabele ya kokauka." Kasi sikawa ekoli mpe ekomi kobota lokola Nganga Monene monene na kiti na Ye ya bokonzi.

Na yango, makambo oyo ezali na kati ya sanduku yango elobeli malamumalamu mokano ya kobombama ya Nzambe oyo ebombamaki banda bambula mingi, kasi sikawa emonisami kati na Yesu. "Lokola ekomami liso emoni te, to litoi eyoki te, to ekoti na motema ya moto te makambo maye Nzambe abongisaki mpo na baoyo balingaka Ye, kasi Nzambe amonisaki yango epai na biso na molimo na Ye, mpo molimo elukaka makambo nyonso--iyo, makambo ya mozindo ya Nzambe."

3er. Kiti ya mawa. Nkombo ya ezipeli wana kitoko ya masuwa ezali mpenza kopesa likanisi. Ezali LA PROPITIATORY. Ezali kolakisa ezaleli ya mawa, ya mawa mpe ya bolingo ya Nzambe. Ntango makambo oyo ezalaki na kati ya masuwa ezalaki kolakisa bosembo mpe bosembo ya Nzambe, mpe elakisaki boyei ya Klisto lokola bosembo na biso, mpe Mokonzi mpe Nganga-nzambe Monene na biso; kiti ya ngolu eyebisi biso ete Nzambe azali na boboto mpe azali na mposa ya kobikisa biso. Ezali kolakisa ete na botondi ya ntango Nzambe akopesa kiti ya mawa ya solo — Yesu Klisto —oyo oyo ezalaki elili kitoko na yango. "Azali LIBOSO mpo na masumu na biso, mpe mpo na masumu na biso kaka te kasi mpo na masumu ya mokili mobimba." Awa tala lolenge nini bosolo mpe bosembo, na bolingo mpe mawa esangani kitoko esika moko; oyo ya liboso kati na masuwa, mpe oyo ya nsuka na kiti ya mawa. Na yango, kati na Klisto "mawa mpe solo ekutanaki esika moko."

4e. Bakeruba ya nkembo. Yango ezalaki bililingi ya baanzelu oyo bazalaki kotala na nse na kiti ya mawa, na mapapu oyo etandamaki epai na mosusu. Ezaleli na bango emonisaki mposa makasi na bango ya kososola mabombami ya masuwa mpe kiti ya mawa. Bazali komonisa baanzelu mpe baanzelu minene oyo bazingaki kiti ya bokonzi ya Nzambe na likoló. Totangi bakeruba oyo batyaki na ekuke ya Edene, mpo na kokengela nzete ya bomoi, mpe kopekisa moto oyo azali na ngambo kolya yango. Oyo ezalaki bopekisami ya mawa, lokola na ezalela oyo ya masumu oyo ekweyaki moto moko te akolinga na bolingi na ye "kozala na bomoi ntango nyonso." Awa lisusu bakengeli kiti ya ngolu; mpe lokola bazali kotala na nse na likebi mpenza na kiti ya ngolu mpe sanduku tokundolami liloba oyo "makambo oyo (makambo ya lobiko na biso) baanzelu balingi kotala na kati." Ntembe ezali ata moko te ete baanzelu ya Nzambe basepelaka mingi na nsuka ya libota ya bato. Mpo na bana Klisto alobaki ete: "Baanzelu na BANGO batalaka ntango nyonso elongi ya Tata na Ngai oyo azali na likoló." Na Baebele motuna motunami, "Ezali bango nyonso te milimo ya mosala oyo batindami mpo na kosalela baoyo basengeli kozala basangoli ya lobiko?" Yesu azali komonisa bango lokola bazali kosepela na esengo ya Nzambe "mpo na mosumuki moko oyo abongoli motema koleka bato sembo ntuku libwa na libwa oyo bazali na mposa ya koyambola te." Bazali kosala eteni ya ntina na Kondimana ya Kala mobimba na kosalelaka moto ya makambo ya Nzambe; mpe na mikolo mizali koya monene—lokola emonanaka na Emoniseli—bakosangana na malonga ya nkembo ya Mokonzi ya bakonzi mpe Nkolo ya bankolo.

5e. Shekina ya nkembo. Oyo, lokola tomoni, ezalaki pole oyo eleki ya bomoto oyo ezalaki kokita likolo ya kiti ya ngolu, mpe ezalaki pole se moko ya bosantu ya bosantu. Tabernakle ya kati lokola liboso emonanaki, ezalaki elembo ya lola, mpe awa tozali na elembo ya Nzambe Ye moko. Lola ezali na mposa ya pole ya bozalisi te —Nzambe azali pole na yango. Kasi esika OYO mpe pole oyo elakisaki ete Nzambe akitaki mpo na kofanda elongo na moto. Lokola ekomami: "Afandi kati na bakeruba." Nzambe alobaki mpe na Moize ete: "Kuna nakosolola elongo na yo uta likolo na kiti ya ngolu uta na katikati ya bakeruba mibale, oyo bazali likolo ya sanduku ya litatoli." Ezali bongo esakoli ya nkembo ya nkembo ya Nzambe na boyokani na Eklezia ya Yesu. Kasi ya likambo oyo na nsima. Bobele tika ngai awa namona likambo oyo ete na biteni nyonso mibale ya tabernakle ezalaki na mabele te kasi zelo ya esobe. Na mokapo oyo elandi tokomona ete yango ezalaki likambo moko ya ntina mingi.

MOKAPO YA XV

NGANGA-NZAMBE MOKONZI

KOTALELI Nganga Monene ezali motó ya likambo na biso ya nsuka kasi oyo eleki monene. Ete Nganga Monene alingaki kozala elilingi ya Klisto Kondimana ya Sika endimisi mobimba mpe ebele. Kasi, lokola tokomona yango, nkembo mpe bonene ya Klisto esengaka kutu mingi koleka Nganga Monene ya Bayuda mpo na komonisa yango. Lokola likambo ezali monene ekozala malamun mingi kokabola yango na biteni. Tozua liboso BILAMBA NA YE.

Bato yango bazalaki na bozwi mpe kitoko. Bilamba ya nse ezalaki ya lini ya mpembe ya peto. Tokundolisami na yango bopeto mpe bozangi bosoto ya bizaleli mpe bomoi ya Yesu, oyo azalaki "mosantu, na likama te, mpe azangi mbindo, mpe akabwanaki na basumuki." Na nsima, "elamba

ya efode" eyaki. Oyo ezalaki lolenge moko ya tunique, ya matériel bleu, oyo ezalaki kokita na se ya mabolongo. "Likolo ya nsonge na yango" ezalaki na grenade ya langi ya bule mpe ya motane-bulé mpe ya motane makasi; ezalaki kolandana na bangonga ya wolo, oyo ezalaki koyokana elengi ntango Nganga-nzambe Monene akotaki na Esika Mosantu ya Bosantu. Ezali likambo ya kokamwa ete bilamba yango ezalaki na biloko mpe na langi ndenge moko na biloko oyo bakangisá mpe bilamba ya kati ya tabernakle. Tunic ya Nganga Monene emonani lokola ezali kolakisa esengo ya bule oyo ememeli biso na Nsango Malamu ya Klisto. Likolo ya elamba oyo ezalaki na efode. Oyo ezalaki eloko moko ya mindondomindondo mpe oyo ezalaki kosenga mbongo mingi mpo na kolata. Ezalaki elamba ya mokuse, ekangamaki na biteni ya mapeka, mpe esalemaki na wolo, na langi ya bule, na langi ya motane-bulé, ya motane-bulé, mpe na lini ya kitoko oyo bakangisami. Bazalaki kobeta bapalaki ya wolo mikemike mpe kokata yango na bansinga, mpe kosala na mayele na kati ya biloko yango. Ntango nakendaki kotala Elonga ya Bamindele mpe ya Bakolonia na Londres eleki mwa ntango, namonaki mwa biloko ya wolo ya bato ya Esti, oyo ebetaki ngai lokola oyo ekokani na ndenge ya kokamwa na ndimbola ya efode oyo. Mosala yango elekaki na bozwi mpe kitoko nyonso oyo namoná naino te. Tozali na kati ya efode oyo elembo ya nkembo ya bonzambe mpe lokumu ya Nganga Monene na biso monene; te lokola Ye abimaki na mabele, kasi lokola Ye azali komonana sikawa na miso ya Nzambe mpo na biso. Na liboso ya efode yango kitoko, batyaki elangi ya ntolo. Oyo mpe, ezalaki lisolo ya kitoko ya nkembo. Esalemaki karé, mpe ekómaki mbala mibale, mpo esala poche, ezipaka ntolo. Moboko na yango ezalaki ya biloko ndenge moko na efode; kasi kitoko na yango ya monene ezalaki mabanga zomi na mibale ya motuya ya langi ndenge na ndenge oyo batyaki na kati, na milongo minei ya misato na mokomoko. Na libanga mokomoko, bakomaki moko ya mabota zomi na mibale ya Yisraele. Yango wana mabota zomi na mibale mobimba mamonisamaki na elamba wana ya ntolo; mpe alali likolo lya motema mwa Nganga Monene lokola abimaki liboso lya Nzambe. Ntolo oyo ya mabanga zomi na mibale ya motuya, oyo ezali komonisa mabota zomi na mibale, ezali elembo kitoko ya Klisto Nganga Monene na biso oyo amemi lingomba, oyo Ye alingaka mingi, na motema na ye; ntango azalaki kobondela mpo na ye liboso ya Tata na Ye.

Mabanga ya motuya elobelaka MOTUYA YESU ATIE likolo ya lingomba na Ye. Mpo na bato na Ye ya sembo Alobi "Bakozala Ya Ngai . . . ntango nakoya kotanga bijoux na Ngai." Abosanaka bango ata mokolo moko te. Bazali kitoko na kitoko ya lola; bazali kongenga na pole ya Nzambe. Na mapeka mokomoko ya Nganga-nzambe Monene ezalaki na palaki moko ya wolo, oyo bakangisaki mpe na efode. Na palaki mokomoko, batyaki libanga moko monene ya onixe, oyo bakomaki na kati na yango bankombo motoba ya mabota ya Yisraele. Awa lisusu mabota zomi na mibale mamonisami, mpe lingomba lizali elili lokola ememami o mapeka ma Klisto. Lipeka ezali na Makomi elembo ya mokumba, mpe komema bozito. Na boye na Yisaya 9, "Bokonzi ekozala na lipeka na Ye (ya Klisto). Mpate oyo ebungaki mpe ezwamaki elalisamaki na lipeka ya mobateli malamumu, wana ye amemaki yango na ndako na esengo. Na yango, bapalaki ya mapeka ezali na mokano ya komonisa lolenge nini Yesu, lokola Nganga Monene na biso, azali kosala mosala na biso, mpe komema mokumba ya mitungisi na biso. "Bongo tozali na Nganga Monene monene, oyo alekaki na lola, Yesu Mwana na Nzambe, tika tosimba makasi liyamboli na biso. Mpo tozali na Nganga Monene te oyo akoki kosimbama na mayoki ya bolumbu na biso te; kasi oyo amekami na makambo nyonso lokola biso, kasi azangi masumu. Yango wana, tópusana penepene na kiti ya bokonzi ya ngolu na mpiko mpo tózwa mawa, mpe tózwa ngolu ya kosalisa." biso na tango ya

bosenga" (He. 4:14-16). "Mpo ete lokola ye moko anyokwamaki, lokola amekami, akoki mpe kosunga baye bamekami" (mokapo 2:18). MONDOKI YA KOKEBI, oyo bakangisaki na loketo ya Nganga-nzambe Monene, ezalaki ya mosala ya bozwi mpe ya kitoko ndenge moko na efode. Ntina na yango ya elilingi ekoki kosangisama na Makomi oyo elandi:--"Nzambe, oyo akangaki ngai na makasi, mpe asali nzela na ngai ya kokoka, Akómisi makolo na ngai lokola makolo ya banyoka" (Nz. 18:32-33). "Obongoli mpo na ngai mawa na ngai na kobina; ofungolaki elamba na ngai ya saki mpe okangaki ngai na mokaba na esengo" (Nz. 30:11). "Tika ete loketo na bino ekangama, mpe miinda na bino epela, mpe bózála lokola bato oyo bazali koluka Nkolo na bino . . . bapambolami na basaleli oyo Nkolo ntango akoya bakomona bango bazali kotala. Solo nalobi na bino ete akomikanga na mokaba; mpe afandisa bango mpo na kolia mpe koya kosalela bango" (Le. 12:35-37). "Yesu azwaki eloko ya kosukola mpe amikangaki na mokaba mpe atyaki mai na saani, mpe abandaki kosukola makolo ya bayekoli" (Yoane 13:3-5). Boye, botelema, bokangami na loketo na bino na bosolo (Ep. 6:14). Na Makomi oyo emonani ete mokaba ezali elilingi oyo emonanaka mingi na makomi oyo epemamaki, mpe elakisi makasi, mbangu, esengo, komilengela mpo na kosalela, bosolo. Sikawa makambo nyonso wana ezali solo mpo na Yesu lokola Nganga-nzambe Monene na biso. Azali na nguya mpo na kobikisa, noki mpo na kobikisa, asepelaka mpo na bato na ye, azali ntango nyonso pene ya kosalela bango, mpe kokamba bango na banzela ya bosolo. Ete mokaba oyo ezali na ntina lokola esalelami mpo na Klisto emonani uta na komonana ya Yesu na nkembo lokola emonisami na Yoane na Patimo: "Mpe namonaki bapekiseli nsambo ya wolo; mpe na katikati ya bapekiseli moko lokola mwana ya moto, alati elamba kino na makolo, mpe akangami na ntolo na mokaba ya wolo" (Emon. 1:12-13). Nganga-nzambe monene azalaki mpe kolata MITRE to turban na motó. Oyo ezalaki ya lini ya malamumu to mbala mosusu soie.

Ezalaki na nsinga ya bule, mpe na liboso, likolo ya miso, ezalaki na palaki ya wolo oyo epelisami na maloba "BOSANTU MPO NA NKOLO" ekomami likolo na yango. Liloba bosantu elimboli kobulisami, to kokabolama mobimba mpo na mosala ya Nkolo. Yesu azali na mposa ya makomi ya ndenge wana te, mpamba te makambo nyonso oyo Biblia elobi mpo na Ye ezali na bosolo yango oyo ekomamaki na ndenge oyo ekoki kolongolama te. Bomoi na ye mobimba na mabele ebulisamaki, mpe mosala na Ye likolo epesameli mobimba na Nzambe mpe na lingomba na Ye. Ba "URIM NA THUMMIM" etiamaki na kati ya poche ya plaque ya ntolo. Toyebisami te soki makambo yango ezalaki nini. Basusu bakanisaka ete ezalaki mabanga ya kongenga oyo ekómaki kongenga to ekiti, engebene ndenge Nzambe akanaki ete etambwisa yango na kosambisa. Bankombo na bango elakisi "miinda mpe bobongi nie." Ba références oyo elandi ezali intéressant : « Mpe alobaki mpo na Levi ete Tumime na yo mpe Urim na yo ezali elongo na moto na yo oyo azali kobanga Nzambe" (Det. 33:8). "Mpe ye (Yosua) akotelema liboso ya nganga-nzambe Eleazar, oyo akotuna mpo na ye na bosambisi ya Urime liboso ya Nkolo" (Mituya 27:21). "Mpe ntango Saulo atunaki Nkolo, Nkolo ayanolaki ye te, ezala na bandoto te, to na Urime to na basakoli te" (1 Sam. 28:6).

"Mpe okotia na kati ya elamba ya ntolo Urime mpe Tumime, mpe ekozala na motema ya Arona, ntango akokota liboso ya Nkolo; mpe Arona akomema bosambisi ya bana ya Yisalaele na motema na ye liboso ya Nkolo ntango nyonso" (Kobima 28:30). Extrait oyo elandi na Cyclopaedia ya Biblia Critical and Expository ya Fausset ekotangama na bosepeli: "Speaker's Comm. akanisi ete mbese ezalaki lolenge ya kosolola, lokola na Misala 1:2-6; Mas. 16:26. Mbala mosusu mabanga oyo ezali

na nkombo mpe bizaleli ya Yehova-- 'miinda' mpe 'malamu' oyo mayemi likoló na yango ekangamaki na kati ya efode. Na kotalaka, Nganga-nzambe Monene, na efode, liboso ya Nkolo, amipesaki na komanyola ya esengo ya lola Thanei (koyanola na Thummim) bosolo mpe bosembo." Likolo ya motema ya ba momies ya banganga-nzambe mpe ezalaki na elembo ya pole (koyanola na Urim). Emonani ete, ata soki Urime mpe Tumime ezalaki nini, kosalelama na yango ezalaki mpo na komonisa mokano ya Nzambe ya kokoka mpe oyo ekoki kobongwana te; mpe yango basalaki na elembo moko ya kozanga ntembe oyo toyebaki te. Oyo nde lolenge kitoko ya Klisto tozali na yango awa. Azali 'liloba ya Nzambe,' 'nzela ya solo mpe bomoi,' emoniseli ya kokoka ya makanisi mpe ya bolingi ya Nzambe epai ya moto. Mpe liloba liye alobaki likosambisa biso o mokolo mwa nsuka. "Liloba ya Nkolo ezali ya kokoka." Uta na yango recours ezali te. Soki bato nyonso oyo balobaka ete balingaka Nkolo bandimela likambo oyo. Elingaki kosilisa ntembe nyonso; kolongola makanisi nyonso ya mabe ya bato mpe kokamba biso banso na "pole ya Nkolo."

PONI YA NGANGA-NZAMBE MOKONZI

Bonganga-nzambe ya Bayuda eponama na libota ya Levi. Alona azalaki moto ya libota yango, mpe banganga-nzambe minene nyonso oyo balandaki bango bazalaki na molongo na ye. "Nganga Monene ya boyamboli na biso" azalaki ya libota ya Yuda engebene na mosuni. Na yango, bonganganzambe ya lingomba ya boklisto "ebongwanaki" mobimba, ndenge moko mpe "mobeko." Kasi kaka awa nalingi kolakisa likambo moko ya ntina mingi. Nkolo na biso oyo apambolami azalaki Nganga Monene na biso te na mosuni. Bobulisi na ye ya lokumu na ebonga wana ya lokumu ezalaki na liwa mpe lisekwa na Ye. Yango emonani polele na oyo elandi: "Mpo ete nganga-nzambe monene nyonso oyo alongolami na kati ya bato, aponami mpo na bato na makambo matali Nzambe ete akoka kopesa makabo mpe mbeka mpo na masumu, oyo akoki kokanga motema na boboto epai na bato oyo bayebi makambo te mpe babungi, mpo ete ye moko mpe azingami na bolembu, mpe na ntina na yango akangami, lokola mpo na bato mpe mpo na ye moko, mpo na kopesa mpo na masumu. Mpe moto moko te akozwa yango." lokumu mpo na ye moko, kasi ntango abengami na Nzambe, lokola Arona. Na kokokanisaka Nz. 2:7 mpe Misala 13:33, tomoni ete maloba "naboti Yo lelo" elobamaki mpo na lisekwa na Ye, to kobotama uta na lilita. Mpe emonani ete ezali na ntango oyo nde maloba oyo touti awa na likoló oyo euti na Baebete ezali kolobela. Nzambe asengaki Ye uta na bakufi lokola Mwana na Ye se moko, mpe asekwisi ye na Bonganga-nzambe-Monene na Ye na lola. Yango ekokoma komonana yango moko ntango tokokende kotala lolenge ya bonganganzambe na Ye lisusu lisusu. Mokanda oyo ezali likolo elobi ete ezalaki "nsima ya molongo ya Melekisedeke," mpe mpo na kolakisa lolenge ya solo ya bonganganzambe ya Klisto makambo mosusu ya kokamwa elobelami mpo na moto oyo ya kokamwa ya kala. Melekisedeke, bayebisaki biso, azalaki "na tata te, na mama te, azalaki na molongo ya bankoko te, azalaki na ebandeli ya mikolo te mpe nsuka ya bomoi te, kasi akómaki LOKOLA MWANA YA NZAMBE, AFANDI NGANGA-NZAMBE LIKOLO" (Ebr. 7:3). Sikawa ezali mokano na ngai te ya kokokanisakanisa na ntina ya maloba maye na oyo etali Melekisedeke, kasi kolakisa ete mokomi akani kolakisa ete bonganganzambe ya Klisto ezali mpo na libela —ete esengelaki kozala bonganganzambe ya seko, oyo ebukanaki te na liwa. Yango wana elandi ete Klisto atiamaki te na ebonga na Ye monene ya Nganga Monene kino nsima ya liwa na Ye.

Soki tozongi na Melekisedeke, nkombo na ye elakisi "Mokonzi ya Bosembo," mpe azalaki na bosolo "Mokonzi ya Salem" (oyo elakisi kimia). Yango wana azalaki mokonzi-nganga-nzambe; mpe ba bureaux wana azalaki na yango CONCURRENTMENT. Sikawa Nzambe alobi mpo na Yesu, nsima ya lisekwa mpe komata na Ye: "Nzokande natye Mokonzi na Ngai likolo ya ngomba na Ngai mosantu ya Siona . . . Yo ozali Mwana na Ngai, lelo nabotaki Yo. Senga epai na Ngai, mpe nakopesa Yo mabota mpo na libula na Yo, mpe bisika ya nsuka ya mabele mpo na bozwi na Yo. Okobuka bango na lingenda ya ebende. Yo." akobuka yango biteni lokola mbeki ya moyemi-mbeki" (Nz. 2:6-9). "Davidi amataki na lola te, kasi ye moko alobi: Nkolo alobaki na Nkolo na ngai, Fanda na loboko na ngai ya mobali kino nakokómisa banguna na Yo etelemelo ya makolo na Yo" (Misala 2:34-36). Klisto amonani bongo lokola azali na kiti ya bokonzi ya Nzambe, azali koyangela lokola Mokonzi--"NGANGA-NANGA NA KITI NA YE;" mpe te lokola Arona liboso ya kiti ya bokonzi. "Ye (YE MOKO) azali mbeba (kiti ya ngolu) mpo na masumu na biso."

BUREAU YA NGANGA MOKONZI

"Nganga Monene nyonso aponami mpo na kopesa makabo mpe mbeka; yango wana esengeli ete Nganga Monene oyo (Yesu) mpe azala na mwa eloko ya kopesa." Mpe oyo Azalaki na yango! Kasi, oyo nde likabo! Azali na mposa te, lokola nganga-nzambe monene ya Mibeko, kopesa mpo na ye moko, kasi "Akufaki moyengebene mpo na bato bazangi bosembo;" A "mipesaki na Nzambe kozanga litɔɔ;" "mpo Nganga Monene ya ndenge wana akomaki biso oyo azalaki mosantu, oyo azalaki na likama te, oyo azalaki na mbindo te mpe oyo akabwanaki na basumuki." Mpe "Klisto ayaki Nganga Monene ya Nzambe makambo makoya, na nzela ya hema monene mpe ya kokoka koleka, oyo esalemi na maboko te, elingi koloba, ya bozalisi oyo te, to naino na makila ya bantaba mpe bana ya ngombe te, kasi na makila na Ye moko, akoti mbala moko mpo na libela na esika mosantu, azwi bosikoli ya seko."

Lokola Nganga Monene na biso, Yesu atondi na mawa mpo na basantu na Ye oyo bazali konyokwama. Mpo ya solo, asimbaka banzeli te, kasi asimbaka momboto ya Abalayama. Yango wana esengelaki Ye na makambo manso azala lokola bandeko ba Ye, ete akoka kokoma Nganga-nzambe Monene ya mawa mpe ya sembo na makambo matali Nzambe, mpo na kozipa masumu ya bato, mpo na ndenge Ye moko anyokwamaki, ntango amekami, azali na makoki ya kosunga baoyo bamekami bolumbu, kasi oyo amekami na makambo nyonso lokola biso, kasi azangi lisumu."

"Atako azalaki mwana mobali, kasi ayekolaki botosi na makambo maye anyokwamaki; mpe lokola akómaki moto ya kokoka, akomaki mpo na baoyo nyonso bazali kotosa Ye, mokomi ya lobiko ya seko; azwaki nkombo ya Nzambe Nganga Monene mpo na libela na molongo ya Melekisedeke." Yesu "asalamaki ya kokoka" na ndimbola ya kokotisama mobimba na ebonga ya Nganga Monene mpe Mobikisi. Mpo na ebonga oyo ya likolo Abongisamaki mpe alengelamaki na komekama mpe komekama na makambo nyonso lokola tozali; mpe na komipesaka kozanga litɔɔ epai ya Nzambe lokola mbeka mpo na masumu na biso. Na kosukisa mwa mokanda oyo, nalingi sikawa kobenda likebi ya sipesiale na yango.

VOILE NA YE

Nganga-nzambe monene ye moko mbala moko na mbula na mokolo monene ya bomikabi akotaki na esika ya bule ya bosantu na kati ya elamba, elongo na makila ya moto oyo abomamaki, oyo asopaki likolo mpe liboso ya kiti ya ngolu, mpo na kosala bomikabi mpo na bato. Sikawa bayebisaki biso ete Klisto akota mbala moko mpo na libela na esika ya bule, na nzela ya elamba na makila na Ye moko. Totalela malamumu EZALI OYO YESU ALEKI. Na Baebele 10:19-21, totangi ete elamba oyo Klisto alekaki na nzela na yango na kiti na Ye ya bokonzi ya nkembo ezalaki mosuni na Ye moko. Na boyokani mpenza na likambo oyo totangi ete na ngonga moko oyo nzoto na Ye ya bule epasuka mpe epasolamaki na ekulusu "elamba ya tempelo epasuka mibale uta LIKOLO TI NA SE." Oyo ezalaki MOSALA YA NZAMBE, mpe emonisaka bosolo moko ya nkembo. Kopasuka ya rido ya tempelo oyo emonisami polele mpe efungwamaki mpo na kotala esika mosantu ya bosantu. Na nsima, mabombami, oyo ebombamaki banda bambula mingi, ebimaki. Mpo na mbala ya yambo nganga-nzambe mpamba akokaki kotala sanduku wana ya kokamwa mpe kiti ya ngolu mpe komona bosoto ya makila ya nkola ya mabonza. Oyo nde emoniseli! Kopasuka ya rido wana esalaki mpe bobele eteni moko molai, kozanga rido kati na yango.

Kasi tóbaluka longwa na elili mpe tókóma na eloko oyo ezali na kati. Nzoto ya motuya ya Klisto ezalaki elamba wana; to koloba malamumu, elamba ya solo, oyo ekabolaki mosantu na esika ya bosantu koleka, kino epasuka na liwa likolo ya ekulusu. Mpo na kobondela mpo na biso, mpe kokota likolo ya bokonzi na Ye ya nkembo, esengeli kopasuka elamba ya mosuni na Ye — ebebisama: ete na lisekwa na Ye, nzoto ya molimo, akoka kokota na bozali ya nkembo ya Nzambe na "makila na Ye moko" mpo na kosopa liboso ya kiti ya bokonzi. Mpe kopasola eye ya nzoto ya Klisto ebimisaki mabombami ya Nzambe na nsango malamumu. Oyo ebombamaki na boumeli ya bambula na nsima ekómaki polele. Makambo ya nkembo oyo ezali ya kimia na biso kati na Klisto efungolamaki na nsima. Bomo mpe bomoi oyo ekufaka te ebimisamaki na pole. Kasi kaka bongo te. Lokola kopasuka ya rido ya tempelo esalaki esika moko na esika ya biteni mibale, ndenge moko mpe na liwa ya Yesu kokabwana na bozali ya bonzambe elongolami, mpe tozali "kopusana penepene na Nzambe." Tókanisa ete rido ya tabernakle elongolamaki. Bongo ezali boni? Mpo na nini, elingaki kozala kaka na eteni moko ya molai oyo ezalaki na etelemelo ya miinda, mesa, etumbelo ya mpaka ya malasi, mpe sanduku mpe kiti ya mawa. Sikawa yango ezali kaka mpenza ezalela ya makambo kati na Klisto lelo. Ezali na VOIL TE SIKOYO oyo ezali kokabola bonganganzambe ya bokonzi na Nganga-Nzambe-Mokonzi na bango; VOIL TE oyo ekaboli Eklezia na Nzambe. Na tabernakle ya Bayuda Nzambe afandaki elongo na bato na Ye, kasi ezalaki na esika ya bule ya bosantu —na ngambo mosusu ya elamba, mpe ebombamaki mpo na komona. Kasi sikoyo Yehova azali kosala bahema to kofanda elongo na biso. "Tokoya epai na bino, mpe tokosala esika na biso ya kofanda elongo na bino," alobaki Yesu mpo na Ye moko mpe Tata na Ye. Ezali na ntina te ya koloba, "Nani akomata na lola mpo na kokita na Klisto uta na likolo?" mpo Ye azali elongo na biso, kati na biso mpenza; lokola alobaki, "Tala, nazali elongo na bino ntango nyonso, kutu kino na nsuka ya mokili." Lola ekitisami na mabele. Esika Mosantu ya Bosantu na zelo mpenza ya esobe! Mpe Eklezia "efandi na bisika ya lola kati na Klisto Yesu"! Na bongo, nini ndimbola ya kopambolama ezali na maloba ya ndimbola epemami na ntina na tabernakle: "Na yango, bandeko, na mpiko ya KOKOTA NA MOSANTU NA MAKILA YA YESU, NA NZELA OYO AZO BOBISA MPO NA BISO, NZELA YA SIKA MPE YA BOMOI, NA NZELA YA VOI, OYO EZALI KOLOBA MIBOLO NA YE; mpe tozali na Nganga-nzambe Monene monene likolo lya ndako ya Nzambe:

TOBEMANA na motema ya solo na botondi ya kondima, mitema na biso esopami uta na lisosoli mabe, mpe nzoto na biso esukolami na mai ya peto." (Ebe. 10:19-22 .

MOKAPO YA XVI

MALOPA YA NSUKA

NA kosukisa mwa mosala oyo ekoki kozala malamumu koloba na mokuse makambo oyo tokokanisi. Tomoni ete ebongiseli ya Bayuda ezalaki elili ya ebongiseli ya boklisto. Moize azalaki mpo na Bayisalaele mpe tabernakle ndenge Klisto azali mpo na bato na Ye mpe Eklezia lokola ebongiseli. Basali oyo bapemamaki na tabernakle bazalaki bandakisa ya Bantoma ya Yesu Klisto oyo bapemamaki; bango mibale bazali kosala na motindo ya kokoka, kozanga ete bämipesa na bososoli na bango moko. Makabo ya bolingi mpo na tabernakle elobelaki etinda ya bolingi oyo epalangani na lingomba mobimba ya Klisto. Biloko oyo tabernakle etongamaki na yango, elobelaki bolamu ya bonzambe mpe motuya ya biloko nyonso oyo ezali ya ebongiseli ya boklisto. Lopango ya tabernakle elakisaki likambo oyo ete ezali na molongo oyo tosengeli koleka, kokabolaka bato ya lolendo mpe bato ya mayele ya mokili na bato ya komikitisa mpe ya koteyama, mpo ete tokoka kososola malamumu makambo ya Nzambe. Bokasi mpe bomoko ya tabernakle elakisaki boyokani mpe bomoko ya lingomba. Bizipi ya tabernakle ekundolisaki biso lolenge ya bomoto mpe ya bonzambe ya Yesu, mosala na ye ya kokitisa mpe ya kosikola; mpe lisusu ya nzela uta na kobeba mpe mbeba ya masumu kino na kitoko ya bosantu. Toyekolaki lisusu uta na bizipi oyo boniboni Eklezia ya Nzambe ekeseni lokola etalelami na bato ya libanda na oyo emonanaka na baye basalaka na makambo ya bule na kati. Etumbelo ya motako elongo na moto na yango, mpe bambeka mpe makabo na yango ya ndenge na ndenge elobelamaki na ntina ya etumbu ya masumu mpe ya bobongisi ya ngolu mpe ya ebele oyo Nzambe na biso asali mpo na kolongolama mobimba ya etumbu mpe mbeba na biso na makila ya Klisto, oyo azali Mwana na Mpate ya Nzambe oyo amemi mosika lisumu ya mokili. Lave, kati ya etumbelo mpe tabernakle, elakisaki esika mpe ntina ya libatizi na boyokani na basumuki oyo bazalaki koya na kati ya Klisto mpe lingomba na Ye. Esika mosantu, na etelemelo na yango ya mwinda, mesa na yango ya mampa ya kolakisa, mpe etumbelo na yango ya mpaka ya malasi, ezalaki elilingi ya Eklezia ya Yesu oyo esanganaki esika moko mpo na losambo —kotosaka “mateya mpe boyokani ya bantoma, kobukana ya mampa mpe mabondeli.” Esantu ya bosantu, na sanduku na yango, kiti na yango ya ngolu mpe shechinah na yango ya kokamwa, ezalaki komonisa bozali ya bosantu ya Nzambe —ezalela ya lola, elongo na bizaleli ya bonzambe mpe mikano ebombami, kiti ya bokonzi ya ngolu mpe “makila ya kosopa.” Nganga-nzambe monene azalaki elilingi ya Klisto lokola moyokanisi na biso, kasi nganga-nzambe mokonzi, Melekisedeke amemami mpo na kotondisa elilingi oyo ezali kolakisa mobimba Nganga Monene na biso Monene likolo ya kiti ya bokonzi ya Nzambe. Mpe, na nsuka, ezipeli eye ezipaki mosantu koleka mpo na komonana, mpe elekaki mbala moko na mbula na nganga monene, na makila ya bomikabi, ezalaki elilingi ya "mosuni" ya Klisto; ete kopasola elamba ntango Yesu akufaki ezalaki mosala ya bonzambe oyo elakisaki ete na nzela ya likabo ya nzoto ya Yesu, elamba oyo ekabolaki moto na Nzambe elongolamaki; ete babikisami bakoki sikawa komona kaka te na bondimi, nkembo ya ezalela ya lola, .kasi akoki mpe kopusana penepene mpe kosolola na Nzambe na miso na Ye ya bule na mpiko.

Na nsuka, tika natuna na mozindo motángi na ngai ya motema molai, OTELEMI WAPI? Mobikisi oyo apambolami, elongo na nyonso oyo etali Ye, eloko moko te mpo na yo? Otelemi mosika, mpe ozali kotala na miso ya kozanga komibanzabanza na mabombami ya Nzambe? Soki ezali bongo, tabernakle oyo Nkolo atelemisi ezali na ba charmes te mpo na bino. Kitoko na yango "ebombami na miso na yo" na lolendo na yo moko; mpo Nzambe kaka "amonisaka yango epai ya bana mike." Kasi ata moke te zwá likebisi uta na milinga wana oyo ezali kozipama kino na likoló longwa na etumbelo mosantu ya Nzambe ya mbeka ya kotumba. Elobeli "moto oyo ekozimisama ata moke te," mpe ete Nzambe "akoki ata moke te kolongola bato oyo bazali na ngambo" longola se Klisto.

Bokeba na mitole ya palata oyo ezali komata likolo ya rido ya lopango —ntalo ya bosikoli ya bato. Talá Ye oyo palata wana ya lisiko ezalaki elilingi ya ye.

Mpe soko motema na yo etambolisami na bomoni ya Moto wana ya mpasi, ya mawa, oyo azali kokufa, O yaka na molimo na yo oyo azali na kilo —yaka kaka lokola ozali —mpe ndima moto oyo azali kozwa esika na yo, "Mwana na Mpate ya Nzambe," mpe sala koyambola bondimi likolo ya motó na Ye ya bolingo; mpe nsima yaka mpe omipesa, na bobulisi ya lokumu, mpo ya kokundama elongo na Klisto na libatisi o kati ya liwa, ete lokola lokola Ye asekwaki uta na bakufi, yo mpe okoka kosekwa na bomoi ya sika mpe ya kopambolama.

Lisusu, tika natuna, motángi ya bolingo, OTELEMI WAPI? Ezali nde lokola nganga-nzambe oyo abulisami na tabernakle ya kondimana ya sika? Bongo botala zingazinga, mpe botala nkembo ya esika mosantu. Tala etelemelo ya mwinda ya wolo ya tabernakle ya sika —liteya epemami ya bantoma ya Yesu Klisto. Tala kitoko na yango; sepelaka na pole na yango ya polele, kino ekongengisa molimo na yo mobimba, mpe osepela kosalela Nzambe na bokambi na yango kaka. Tala "mesa ya mampa ya kolakisa"--makambo ya motuya ya nzoto mpe makila ya Nkolo na yo ya bolingo; mpe "bobosana te koyangana na bino moko." Na mbala oyo mpe, kanisá naino etumbelo wana ya wolo ya mpaka ya malasi wana milinga na yango ya mpembe ezali komata na nkuku, mpe nsolo na yango etondi na esika mosantu; mpe tika yango elonga yo na boyokani ya penepene elongo na Nzambe na losambo. Bongo tala liboso na yo sanduku ya kondimana, kiti ya mawa, bakeruba, Shekina! mpe yebe bosolo moko ete "Nzambe azali elongo na biso1" Bozali na ye etondisi esika mosantu. Mokonzi na kitoko na Ye azali awa. Ngolu, ngolu na bosolo ezali awa. Lola ezali awa. "Bókanisa," na nsuka, "Ntoma mpe Nganga Monene ya boyamboli na biso." Liboso ya kiti ya bokonzi te, kaka, lokola mobondeli, kasi "nganga-nzambe na kiti na ye ya bokonzi," "motombwami mpe atombolami." "Tika topusana penepene," tozali na motuya na miso na Ye. Bomoni, bankombo na biso ezali na ntolo mpe na mapeka na ye. Bato na Ye bazali na bolingo mingi epai na ye! Boni elengi koyeba yango!

Tika ete Nzambe apesa biso makoki ya kozala baministre ya sembo na esika na Ye ya bule, mpo ete "elengi ya liboso ya nkembo ya bonzambe" oyo epambolami esuka na mbuma mobimba mpe ya seko.

Bisakweli oyo elobeli Klisto mpe kokokisama na yango
Siansi ya mikolo na biso mpe Kondima ya boklisto
na monganga Hawley O. Taylor

Ezali na bisakweli koleka nkama oyo etali Yesu na Kondimana ya Kala kasi nini ezalaki makoki ya kosala kaka 25 bisakweli na ntina ya moto oyo asengelaki kobotama mibu mingi sima mpe kozala na bisakweli oyo ekokisama?

Monganga Hawley O. Taylor apesi eyano oyo: "Na oyo etali makambo n oyo ya makambo oyo esakolamaki mpo na Masiya ya Yisalaele oyo asengelaki koya, soki mabaku ya elonga ezalaki ata na likambo ya moko na moko, elingi koloba p (probabilité) ekokani na n na likambo nyonso, boye probabilité mobimba ete makambo nyonso n ekozwa kokokisama na yango na moto moko ekozala p ekokani (1/2)? Na yango, chance moko ekozala kaka na 2? (33 millions, esika n ekokani na 25) ya makambo oyo nyonso oyo esakolamaki oyo ekokisami soki ezalaki kaka ba devinettes oyo etali Klisto emonisaka ete nyonso ezali ata na libaku ya kolonga te, mpo na makambo mosusu ekoki kosalema ata moke te (lokola mpo na mwana abotama kozanga tata ya moto ekozala p equals 1/5; probabilité globale mpo na n bisakweli oyo ekokisama ekozala pn ekokani (1/5)?to chance moko na nkoto trillion soki n ekokani na 25. (Modern Science and Christian Faith, lok. 178.) Ata soki esakweli oyo etali kobotama ya ngondo elongolami, motango yango etikali monene na ndenge ya astronomi O. Taylor Siansi ya mikolo na biso mpe kondima ya boklisto nk.

Esakweli	Esika Esakolamaki	Esika Ekokisami
Ya libota ya Yuda.	Eba. 49:10	Luka 3:23-33
Ya molongó ya Mokonzi ya Davidi	Yir. 23:5	Mat. 1:1
Abotami na ngondo	Yis. 7:14	Mat. 1:18
Abotamaki na Beteleme	Mika 5:2	Mat. 2:1,2
Moto oyo azali liboso akobongisa nzela	Mal. 3:1	Malako 1:6,7
Akokota na Yelusaleme na mpunda	Zek. 9:9	Mat. 21:6,7
Moyekoli moko akoteka ye	Zek. 13:6	Mat. 26:49,50
Prix ya trahison elobami	Zek. 11:1,2	Mat. 26:14,15
Mbongo ya trahison po ezongisama	Zek. 11:13	Mat. 27:5,7
Bayekoli na ye bakotika ye	Zek. 13:7	Matt . 26:56
Batatoli ya lokuta bakofunda ye	Nz. 35:11	Mat. 26:59,60
Akonyokwama, akonyokwama	Yis. 50:6	Mat. 26:67
Akonyokwama na kimia	Yis. 53:7	Mat. 27:12-14 , NW
Bakobeta ye fimbo	Yis. 53:5	Mat. 27:26,29
Maboko mpe makolo etobolami	Nz. 22:16	Luka 23:33
Ba nombres na ba criminels	Yis. 53:12	Malako 15:2

Mpo na kokabola bilamba	Nz. 22:18	Yoane 19:23,24
Galle mpe vinaigre oyo ekopesama	Nz. 69:21	Yoane 19:28,29
Galle mpe vinaigre oyo ekopesama	Nz. 69:21	Yoane 19:28,29
Mikuwa moko te oyo esengeli kobukana	Nz. 34:20	Yoane 19:33
Bakotɔɔɔla ye	Zek. 12:10	Yoane 19
Ebele ya bato bakopamela ye	Nz. 109:29	Mat. 27:39
Molili na moi mpo na kopesa elembo ya kobaka bango na ekulusu	Amosa 8:9	Mat. 27:45
Mpo na kokundama elongo na bato ya bozwi	Yis. 53:9	Mat. 27:57-60 (Ntango ya 27:57-60).
Mpo na kosekwa uta na bakufi!	Nz. 16:10	Mat. 28:6
Mpo na komata	Nz. 68:18a	Luka 24:51

Herméneutique ya D. R. Duncan. Cincinnati, mpe nkasa 395-99.

Esakweli	Esika Esakolamaki	Esika Ekokisami
Asengelaki kozala momboto ya mwasi	Eba. 3:15	Mat.1:18
Alingaki kozala Mwana ya Nzambe	Nz. 2:7	Luka 1:32-35
Akolonga nyoka	Eba.3:15	Ebr. 2:14
Momboto ya Abrahamama	Eba.12:1-3; 17:7; 22:18	Gal. 3:16
Momboto ya Yisaka	Eba. 21:12	Ebr. 11:18
Momboto ya Yuda	Eba. 49:10	Ebr. 7:14
Momboto ya Davidi	Nz. 132:11; Yir. 23:5	Misala 13:23; Lom. 1:3
Ntango ya koya mpe liwa na Ye	Dan. 9:24-27	Luka 2:1
Abotami na ngɔndɔ	Yis. 7:14	Mat. 1:18; Luka 2:7
Bazalaki kobenga ye Imanuele	Yis. 7:14	Mat. 1:22-23
Abotamaki na Beteleme ya Yudea	Mic. 5:2	Mat. 2:1; Luka 2:4-6
Bato minene bakoya mpe bakofukama liboso na Ye	Nz. 72:10-15	Mat. 2:1-11
Bana babomamaki, po Ye akoka kobomama	Yir. 31:15;	Mat. 2:16-18
Ebandisami na Yoane Mobatisi	Yis. 40:3; Mal. 3:1	Mat. 3:1-3; Luka 1:17

Apakolamaki na Molimo Mosantu	Nz. 45:7; Yis. 11:2; 41:1	Mat. 3:16-17; Yoane 3:34; Misala 10:38
Azalaki profeta lokola Moize	Mib.18:15-18	Misala 3:20-22
Atindamaki lokola mobikisi epai ya bato	Yis. 41:1-3	Luka 4:16-21; Luka 4:43
Ye azali mwinda mpo na Zebulone mpe na Naftali	Yis. 9:1-3	Mat. 4:12-16
Ayei na tempelo mpe apetolaka yango	Hag. 2:7-9; Mal. 3:1	Luka 19:45; Yoane 2:13-16
Bobola na ye Yis. 53:2	Malako 6:3;	Luka 9:58
Azalaki na bopolo mpe na komilakisa	Yis. 42:1-2	Fil. 2:7-9
Mawa na ye	Yis. 40:11; 42:3	Mat. 12:15-20; Ebr. 4:15
Ezalaki sans guile	Yis. 53:9	Nyama ya kobokola. 2:22
Molende monene mpo na ndako ya Nzambe	Nz. 69:9	Yoane 2:17
Ateyaki na nzela ya kosalela masese	Nz. 78:2	Mat. 13:34-35 (Ntango ya 13:34-35).
Asalaki makamwisi	Yis. 35:5-6	Luka 7:18-23
Aboyami na bandeko na Ye	Nz. 69:8; Yis. 53:3	Yoane 1:11; Yoane 7:5
Bayuda bayinaki ye	Nz. 59:4; Yis. 49:7	Yoane 15:24-25 , NW
Baboyami na bakonzi na bango	Nz. 118:22	Yoane 7:48; Mat. 21:4
Libanga ya kobeta libaku mpe libanga ya kosilikisa	Yis. 8:14	Lom. 9:32; 1 Pet. 2:8
. Trahié na moninga moko	Nz. 41:9; 55:12-14 , NW	Yoane 13:18-21
Basundolami na bayekoli na Ye	Zek. 13:7	Mat. 26:31-56
. Ezalaki kotekama na biteni ntuku misato ya palata	Zek. 11:12	Mat. 26:15
Mbongo yango epesamaki mpo na kosomba elanga ya moyemi-mbeki	Zek. 11:13	Mat.27:7
Azalaki na motema molai mpe nyee na bampasi na Ye nyonso	Yis. 53:7	Mat.26:63; 27:12-14 , NW
Ebetami na litama	Mic. 5:1	Mat. 27:30
. Bampasi na ye ezalaki makasi	Nz, 22:14-15 , NW	Luka 22:42-44

Babetaki ye fimbo mpe babwakelaki ye nsoi	Nz. 35:15; Yis. 1:6	Malako 14:65; Yoane 19:1
Elongi na ye ebebaki mingi	Yis. 52:14; 53:3	Yoane 19:1-5
Anyokwamaki mpo ete akoka komema masumu na biso mosika	Yis. 53:4; Dan. 9:26	Mat.20:28; 26:28
Bakonzi, Bayuda mpe Bapakano, basangani mpo na kobundisa Ye mpo na koboma Ye	Nz. 2:1-4	Luka 23:12; Misala 4:27-28
Asembolamaki likolo ya ekulusu mpe maboko na Ye mpe makolo na Ye ekangamaki na nzete	Yis. 25:10-11; Nz. 22:16	Yoane 19:18; 20-25
Mpasi wana ebakisama na kotángama kati na miyibi	Yis. 53:12	Malako 15:28
Bapesaki Ye galle mpe vinaigre	Nz. 69:21	Mat. 27:39-44 na likambo yango
Bazalaki kotyola ye na motema mabe	Nz. 22:7-8; 35:15-21, NW	Mat. 27:39-44 na likambo yango
Anyokwamaki ye moko; ata kozala ya Tata elongolamaki	Yis. 63:1-3; Nz. 22:1	Mat. 27:46
Bakabolaki bilamba na Ye kati na bango mpe babwakaki mbesε mpo na bilamba na Ye	Nz. 22:18	Mat. 27:35
Akomaki bongo elakeli mabe mpo na biso, amemaki kofinga na biso	Nz. 22:6; 79:7; 9:20	Lom. 15:3; Ebr. 13:13; Gal. 3:13
Asalaki intercession mpo na babomi	Yis. 53:12	Luka 23:24
Nsima ya liwa na Ye batobolaki Ye	Zek. 12:10	Yoane 19:34-37
Kasi abukaki ata mokuwa moko ya nzoto na Ye te	Ndakisa. 12:46; Nz. 34:20	Yoane 19:33-36
Bakundaki ye elongo na bato ya bozwi	Yis. 53:9	Mat. 27:57-60 (Ntango ya 27:57-60).
Mosuni na ye emonanaki kobeba te	Nz. 16:8-10	Misala 2:31
Asekwaki na mokolo ya misato, engebene Makomami	Nz. 16:8-10	Luka 24:6; 24:31; 24:34
Amataki na likoló	Nz. 68:18; 24:7-9	Luka 24:51; Misala 1:9
Akómaki nganga-nzambe na kolanda molongo ya Melekisedeke, oyo azalaki mokonzi mpe nganga-nzambe na ntango moko	Nz. 110:4; Zek. 6:12-13	Ebr. 5:5-6
Azwaki mpo na Ye moko bokonzi oyo eyambaka mokili mobimba	Nz. 2:6; Dan. 2:44; 7:13-14;	Luka 1:32; Yoane 18:33-37; Mat. 28:18-19; Fil. 2:9-10

Mobeko na ye elongwaki uta na Siona mpe liloba na Ye uta na Yelusaleme	Yis. 2:1-3; Mic. 4:12	Luka 24:46-49 , NW; Misala 2:1-40
Bapakano basengeli kondimama na mosala na Ye	Yis. 11:10; 42:1; Nz. 2:8	Yoane 10:16; Misala 10:44-48; Lom. 15:9-12
Bosembo ya bokonzi na Ye	Yis. 9:6-7; Nz. 45:6-7	Yoane 5:30; Emon.19:11

BosukisiEzali na bosukisi ebele oyo ekoki kozwama na boyekoli oyo ata soki makanisi mpe bandimbola mosusu eboyami.

1. Nzambe asalelaki mwango ya koyokanisa moto na boyokani na ye ya kala na Ye sima ya botomboki ya moto. Mwango wana ezali motó ya likambo ya ntina mingi na nzela ya Biblia. Mibeko mpe malako epesamaki mpo na koyebisa moto ete misala na ye nyonso oyo eyokani te ezalaki kosepelisa Nzambe te mpe etalelama lokola lisumu to kobuka mobeko na Ye. Elongo na Klisto, misala ya moto ya kotosa masengami mpe bipekiseli ebongwanaki na misala oyo etongami likolo ya bolingo, misala uta na motema ya moto.

2. Bakomi mingi na boumeli ya ntango molai bakomaki mitindo, bilili mpe bisakweli, bango nyonso bazalaki kolakisa bomoto ya Klisto. Mbeka na ye ya masumu epesaki nzela na moto ya botosi ete alimbisama mpe akóma moyengebene na nzela ya mbeka ya masumu ya Klisto.

3. Ba ombres na ba types ezalaki eloko ya solo te. Bapesaki kaka elili ya kozipama ya bolimbisi mpe bosikoli ntango mosusu na mikolo mizali koya. Bomo, liwa, bokundi, lisekwa mpe bomati ya Yesu oyo mbala mingi babengaka Nsango Malamu to Nsango Malamu ya Klisto ezali bosolo ya mitindo mpe bilili nyonso. Na elikia mpe na botosi moto akoki kozwa likabo ya ofele ya lobiko na kosalaka bozongisi ya u-turn na bomoi kobenga Nzambe alimbisa na kokundama Na liwa ya Klisto, kozindisama na mai mingi mingi babengaka libatisi, kopesaka nzela na Nzambe asekwisa ye bomoi ya sika ya molimo epetolami na masumu nyonso ya kala.

Maziba oyo euti na yango

Siansi ya mikolo na biso mpe kondima ya boklisto, nk. Herméneutique ya D. R. Duncan. Cincinnati, mpe nkasa 395-99. Elili mpe eloko - Tabernakle, mokomi oyo ayebani teMitindo mpe bilili ya Biblia, Mark Dunagan, Lingomba ya Klisto ya Beverton, Beaverton, OregonElili ya biloko ya Lola ya Joseph Pittman, Austral Publishing Co., Melbourne, Australie, 1893Motindo ya kofungolama ya Ray C. Stedman, pasteur ya Lingomba ya Biblia ya Peninsula na Palo Alto, CaliforniaTypologie, Boyekoli ya maloba ya Kondimana ya Sika, Unknown
writerwikipedia.org/wiki/Prophecy

